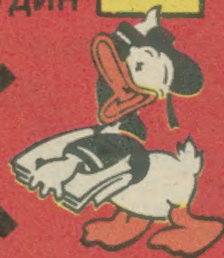
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
4. 2.1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН
БРОЈ 1623

КЛЕШ:
БОРБЕНИ РОК

Веровали или не!

НЕОБИЧНО ПРЕДСКАЗАЊЕ

ЛИЗИМАХ (361 - 281), ГЕНЕРАЛ КОЈИ ЈЕ СЛУЖИО У ВОЈСЦИ АЛЕКСАНДРА ВЕЛИКОГ БИО ЈЕ РАЊЕН СТРЕЛОМ У ГЛАВУ. КРВАРЕЊЕ МУ ЈЕ ЗАУСТАВИО КРАЉ, ТАКО ШТО МУ ЈЕ НА ГЛАВУ СТАВИО КРУНУ. ПОСЛЕ АЛЕКСАНДРОВЕ СМРТИ ЛИЗИМАХ ЈЕ ПОСТАО КРАЉ И ВЛАДАО ТРАКИЈОМ 28 ГОДИНА.

Богаташ после пожара

ПОСТАО ЈЕ ПЕТ КЕЈСИ ИЗ КОЛОРАДА, ВЛАСНИК РУДНИКА ЗА КОЈИ СЕ ВЕРОВАЛО ДА ЈЕ ОДАВНО ИСЦРПЕН. МЕЂУТИМ, ПОЖАР КОЈИ ЈЕ ЗАХВАТИО ДАШЧАРУ ИЗНАД РУДАРСКОГ ОКНА ОТКРИО ЈЕ НОВУ ЗЛАТНУ ЖИЦУ И ПЕТ КЕЈСИ ЈЕ ПРЕКО НОЋИ ПОСТАО БОГАТАШ.

ГРОБНИЦА МАНДИЈА

СУДАНСКОГ ВЕРСКОГ ВОЂЕ, ИМА КУБЕ ОД ЧИСТОГ СРЕБРА. МЕЂУТИМ, НИКО ЈОШ НИЈЕ ПОКУШАО ДА СЕ ДОКОПА СРЕБРА - АЛИ ЈЕ МАНДИЈЕВО ТЕЛО НЕСТАЛО.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● у Енглеској је нагло опао број операција слепог црева. Стручњаци ову појаву објашњавају тиме што до запаљења слепог црева долази због ниског садржаја целулозних влакана у храни, а у последње време Енглези све више једу свеже поврће, воће и црни хлеб.

●●● јапански стоматолози тврде да ће се убудуће зубне протезе правити од корала и да ће потпуно истиснути оне од злата, платине, пластичних маса или порцулана. Корали које они користе за протезе ваде се из Тихог океана, а њихова предност је у томе што су чврсти, не оксидишу и не надражују ткиво усне дупље.

●●● први чувени професионални матадор био је Франциско Ромеро из Ронде у Андалузији који је око 1700. године увео црвени плашт и мач којим се на крају борбе задаје смртоносни ударац већ исцрпљеном бику.

●●● италијански институт за исхрану утврдио је да најмање десет милиона Италијана пате од прекомерне и опасне гојазности само због тога што се не могу одрећи шпагета, своје омиљене хране. То је вероватно зато што ово тесто не изазива пробавне сметње, а у Италији постоји толико врсти шпагета да сваког дана у години могу да се једу припремљени на другачији начин.

●●● деци у Кини праве прву рођенданску прославу кад напуне месец дана, а другу са дванаест месеци. Касније Кинези рођендан славе у размацима од десет година.

●●● крокодилска и змијска кожа су све мање доступне за израду ташни и обуће, па су у Италији почели да обрађују кожу једне морске рибе која после штављења и бојења изгледа тачно као змијска.

●●● од укупне количине воде на нашој планети (1384120000 $м^3$) 97,39 процената не може да се користи јер је слана. Остатак од 2,61 је слатка вода, али је од ње 2,01 одсто практично неупотребљиво јер је слеђена на Арктику и Антарктику. За пиће нам, значи остаје свега 0,60 процената воде.

●●● прве клизаљке од метала појавиле су се око 1600. године. Најстарији документ о клизању је један дански запис из 1134. Међутим, према археолошким налазима утврђено је да су клизаљке израђиване од животињских костију још у праисторији.

●●● за последњих десет година 1981. била је најмирнија — што се тиче вулканских ерупција. Амерички геолози су тако избројали четрдесет једну ерупцију, а једини смртни случај забележен је на Јави.

НИЈЕ ИСТИНА

ГРЕШКЕ И ТО ТЕШКЕ

ИНДИЈАНЦИ НИСУ СКАЛПИРАЛИ — ЊИХ СУ СКАЛПИРАЛИ, НОЈ НЕ ЗАВЛАЧИ ГЛАВУ У ПЕСАК, БУМЕРАНГ СУ КОРИСТИЛИ И ХОЛАНЂАНИ, ПЕЋИНСКИ ЉУДИ НИСУ ЖИВЕЛИ У ПЕЋИНАМА... ОВО СУ САМО НЕКЕ ТВРДЊЕ ЧЕШКОГ ПУБЛИЦИСТЕ ЛУДВИКА СОУЧЕКА!

Писац научнопопуларних и научнофантастичних књига Лудвик Соучек (1926—1978) постао је познат ван граница своје земље тек три године после смрти. У Прагу је 1981. штампана његова књига „Илустрована исправка распрострањених грешака" и одмах је изазвала велику пажњу читалаца и — бурне реакције. Соучек у својој књизи, састављеној од близу двеста кратких поглавља, разбија вековне заблуде и тера људе да се замисле над својим знањем из разних области.

Аутор, рецимо, тврди да Индијанци нису скалпирали своје противнике. Напротив, он каже да су се тиме служили бели досељеници који су, бар добар део њих, желели да искорене староседеоце Северне Америке. Компас није, како то тврде уџбеници, стигао Европљанима из Кине, за њега је, по неким сведочанствима, знао још и Питагора (око 580—500. године пре н.е.), а Феничани су на својим лађама имали статуу богиње Астарти која је руком увек показивала на одређену страну. Није истина, тврди Соучек ни да су космички зраци невидљиви јер су их космонаути регистровали као јак блесак — кад су очи затворене! А далеко је од истине и да је бицикл најспорије превозно средство — просечна брзина бициклиста професионалаца достиже и 90 км/h а Американац Ален Ебот је 25. августа 1973. постигао у једном тренутку и брзину од 226,1 км/h возећи иза ветробрана монтираног на аутомобилу.

Нoj не завлачи главу у песак кад се нађе у опасности, тврди Соучек и каже да је ту легенду први пре 2 000 година прогурио римски писац и научник Плиније Старији. Корени тог веровања су, вероватно, проистекли из чињенице што ној кад угледа непријатеља инстинктивно савије главу према земљи да не би пао у очи његов дугачак перископски врат.

Хогар без рогова

Викинзи, Германи, Нормани никада своје шлемове нису украшавали роговима, како их редовно приказују илустратори историјских романа. Типични војнички шлемови народа северне Европе били су врло једноставни и функционални. Једини украс на норманском шлему могло је да буде понеко перо, зависно од положаја ратника. О томе, каже Соучек, сведочи и назив титуле „крилати шлем" коју су нормански ратници добијали кад су се борили са легионарима Западног Римског Царства. Рогове на шлему добили су тек средином 19. века када су немачки студенти, учествујући у традиционалним карневалима, својим „историјским" костимима додали и овај детаљ.

Шкотланђани нису ни случајно такве тврдице како их бије глас. Не баш укусне шале о шкотском цицијашењу први су почели да шире енглески лордови још далеке 1603. године. Ништа необично ако се зна да су они тада просто беснели: на енглески престо ступио је шкотски краљ Џемс Стјуарт и у Лондон довео своје љубимце, шкотске дворјане, док је енглеска властела извисила. Лордови и грофови су тако остали подаље од богате краљевске трпезе и свих повластица које доноси живот на двору. Скромни Шкотланђани ни по раскоши одеће ни по „светском" понашању нису могли да се мере са Енглезима па су отад врло брзо почеле да се множе анегдоте о тврдичлуку Шкотланђана.

Нинад мртвачна глава

Готово да нема илустратора историјских романа или стрипова који заборави да на гусарској лађи нацрта црну заставу са мртвачком главом и укрштеним костима. Истина је сасвим другачија: на гусарским бродовима вијориле су се заставе најразличитијих боја са цртежима животиња (чак и јагањаца), светаца (заштитника брода) и најразноврснијих хералдичких чудовишта. Црна застава са мртвачком главом и изукрштаним костима на пиратским бродовима завијорила се тек у 19. веку у романима за даме, када је слава гусара већ била далека прошлост, а њихов занат само узбудљиво штиво за читаоце.

Многи знају да је реч робот први пут била употребљена у причи Карела Чапека „Р. У. Р." (1920) и да је одатле кренула у свет и постала назив за све аутомате с механичким деловима који имитирају човека. Међутим, Карел Чапек није њен творац! Реч робот смислио је, по сведочењу самог Чапека, његов брат Јозеф кога је аутор приче „Р. У. Р." питао за савет какво име да надене свом механичком јунаку кога су створили људи. Истина, Карел је свом јунаку већ дао једно име — лабори (према латинској речи рад, посао), али њиме није био задовољан, учинио му се превише извештачен. Јозеф, који је тада седео за својим цртаћим столом, чак није ни престао да црта, једноставно је рекао брату: „Па назови га робот"! Јозеф је такође за основу узео латинску реч рад али је превео на чешки. И тако је нова реч започела свој живот. И то какав!

„Пећински човек" и „првобитни човек" — ове речи се употребљавају као синоними. А то је заблуда, каже Соучек. Иако су првобитни људи настањивали пећине (о томе, усталом, говоре и цртежи по зидовима пећина), то су чинили врло ретко, само у највећој нужди. Своја прва склоништа градили су сами.

Тешко је поуздано рећи због чега се првобитним људима није свиђало да живе у пећинама. Вероватно је тамо било превише мрачно, влажно и хладно. Можда су ту своју улогу одиграли и слепи мишеви, и данас становници пећина, чији измет изазива неке врло опасне болести (токсоплазмоза и хистоплазмоза). Разуме се да о овим инфективним болестима, односно њиховим изазивачима наши преци нису знали ништа, али их је искуство научило да ако дуже остану у пећини почињу да харају грудне болести, изнемоглост, кашаљ па чак и смрт. То је, вероватно, било сасвим довољно да првобитно људи не постану и „пећински".

Само подметне руку и...

У свести многих бумеранг је искључиво повезан са аустралијским домороцима. Али, није тако. У различитим местима (на пример, у Египту, Месопотамији) археолози су открили предмете који су по свом срполиком облику врло слични бумерангу и очигледно су служили као оружје које се бацало. Године 1962. бумеранг је пронађен и у Европи, у Холандији. Радиолошком анализом утврђено је да старост овог оружја, које се по облику тачно поклапа за аустралијским, износи између 2.250 до 2 420 година. Холандски бумеранг био је направљен од храстовине, а његова савремена копија коју су урадили археолози враћа се после лета на место са кога је бачен. Очигледно је да су многи народи на разним странама света, независно једни од других, правили и користили бумеранг.

Погрешно је такође мишљење, тврди Соучек, да је враћање на полазну позицију главна особина бумеранга. Тобоже потребно је само подметнути руку и ово дрвено оружје се враћа и пада право на њу. Готово по правилу, бумеранг се не може вратити са таквом тачношћу. Уосталом, древним ловцима и није била потребна таква прецизност, није тешко направити десет-петнаест корака до бумеранга који је пао на земљу. Најважнија особина ове ловачке справе је заправо у томе што њена ротација и аеродинамичка линија повећавају дужину долета (и до 200 метара) и у томе што је за жртву путања бумеранга неочекивана, практично непредвидљива...

П. М.

ВУЛКАНИ У СУНЧЕВОМ СИСТЕМУ

ВАТРОМЕТИ ОКО СУНЦА

ПРВО СЕ МИСЛИЛО ДА ВУЛКАНИ ПОСТОЈЕ САМО НА ЗЕМЉИ, ЗАТИМ ДА СУ ОГРАНИЧЕНИ НА НЕКОЛИКО НЕБЕСНИХ ТЕЛА, А ДАНАС ИЗГЛЕДА ДА СУ ОВИ „КОСМИЧКИ ВАТРОМЕТИ“ У СУНЧЕВОМ СИСТЕМУ ПРЕ ПРАВИЛО НЕГО ИЗУЗЕТАК.

Стари Римљани толико су се бојали сопственог бога ватре и ковачке вештине Вулкана да су му храмове увек подизали изван градова. Иако је то било у далекој прошлости, ерупције вулкана и данас делују застрашујуће као и пре три хиљаде година.

Како је Парикутин порастао

На Земљи постоји око пет стотина активних вулкана. До њихове ерупције долази када растопљене стене из унутрашњости планета избију на површину. Неки од њих и данас избацују лаву, неки су то чинили донедавно, а други могу да „прораде“ у блиској будућности. Постоје, такође, и успавани вулкани: то су они који тренутно не показују никакве знаке активности, али су у прошлости били активни и то поново могу да постану. Угашени вулкани једини су од којих не морамо да страхујемо: они више никада неће оживети.

Вулкани могу да се појаве и тамо где их раније никада није било — на пример, насред равног поља... Управо то се догодило 1943. године крај мексичког села Парикутина, око 350 километара од града Мексика. На узораном пољу прво се појавила огромна пукотина, из ње је убрзо почео да куља необичан дим, а потом и пепео и гасови. Сутрадан ујутро сељаци су у пољу открили купу шљаке високу 37 метара! За девет година нови вулкан израстао је до висине од 410 метара и лавом и шљаком прекрио околна имања и оближњи градић. Била је то једна од ретких прилика у историји да човек посматра рађање вулкана.

Облик вулкана зависи од састава магме и количине гаса у њој. Лава која лако тече обликује вулкане са благим косинама — такозване штитасте вулкане. Хавајска острва добар су пример такве врсте вулкана. Лава која садржи много гаса и споро тече избија на површину у низу узастопних експлозија формирајући степенасте, стручно речено „композитне“ вулкане какав је вулкан Сент Хеленс у Каскадским планинама у САД. Читавог горњег дела Сент Хеленса данас више нема — 18. маја 1980. године разнела га је експлозивна ерупција огромне снаге...

Неки вулкани настају и од такозваних пирокластичних крхотина, комада лаве која је избачена у ваздух и претворена у шљаку пре него што је стигла до тла. Пример оваквог — купастог вулкана — је и „новорођени“ Парикутин у Мексику.

До пре неколико година веровало се да је Земља једина планета Сунчевог система на чијој површини постоје вулкани. Данас се, међутим, зна: вулкани нису искључиво овоземаљска појава.

Ерупције на Иоу

У далекој прошлости вулкани су „радили“ и на Месецу. Да је то тако доказују Месечеви басени, пространe депресије које су настале приликом удара великих метеорита о површину нашег природног сателита. Између 3,2 и 3,8 милијарди година пре наше ере ове басене преплавила је базалтна лава са много гвожђа и магнезијума.

По чему се та лунарна лава разликује од овоземаљске сазнаће се када научници доврше испитивање узорака које су на Земљу донели амерички астронаути програма „Аполо“ и совјетске аутоматске летелице „Луна“.

Вулкане има и Марс и то највеће у Сунчевом систему. Олимпус Монс — планина Олимп — висок 24 километра, пречника преко 500 километара, три пута је већи од највећег вулкана на Земљи. Донедавно се веровало да је овај цин и највећи вулкан у Сунчевом систему. Међутим, посредна мерења наговештавају да је оближњи вулкан Арсија Монс — планина Арсија — чак и већи: висок је 27 километара, с пречником од две хиљаде километара!

Када је то Марс добио вулкане? Научници кажу — пре отприлике сто милиона година.

Све до 1979. године веровало се да једино Земља има живе вулкане. Те године, међутим, васионска летелица „Војаџер-1“ прошла је поред Јупитера и открила вулканске ерупције високе 250 километара на његовом месецу Иоу. Када је осамнаест недеља касније поред Иоа прошла сонда „Војаџер-2“, од осам регистрованих живих вулкана шест је још увек избацивало гасове и лаву.

Колорне фотографије Иоа јасно су показале да се његова вулканска активност разликује од оних на другим небеским телима. Испоставило се да је сумпор основни састојак светложутих и наранџастих токова лаве. Како изгледа, Иоу има активне вулкане због тога што му је унутрашњост врела. Топлота потиче од снажне гравитационе силе Јупитера, удаљеног свега 350 хиљада километара од вулканског месеца. Јупитер стиска и развлачи Иоу као што ударци деформишу тениску лоптицу. Ова напрезања загревају унутрашњост месеца, растапају сумпор и приморавају га да избије напоље.

Вруће тачке на Венери

Сасвим је вероватно да и на Венери постоје вулкани — и то активни. Радарске слике које је америчка орбитална летелица „Пионир-Венера“ начинила у последње две године показују да се на површини Венере налази пространа планинска област са кружним удубљењем на врху. Ова депресија могла би да буде џиновски ударни кратер — или огромно вулканско гротло. Сонда је такође открила једно подручје које је, како се чини, прекривено лавом.

„Пионир-Венера“ установила је да из ове области допиру радио-таласи ниске учестаности. Претпоставља се да ти сигнали потичу од блеска муња у облацима вулканског пепела — слично као што се муње јављају у вулканским облацима на Земљи.

Марта ове године совјетска аутоматска летелица „Венера-14“ спустила се на једну од ових „врућих тачака“ на Венери — област Бета. У току спуштања станица је, још боље него „Пионир-Венера“, забележила радио-сигнале. „Венера-14“ открила је близу 70 радио-„блесака“ у секунду, стопу природног варничења веома сличну оној на Земљи. Поред тога летелица је снимила тло на коме се виде трагови вулканског порекла.

Постоји још један свет у Сунчевом систему који је по свој прилици геолошки активан: Сатурнов месец Енкелад. Једно време извесне неочекиване тешкоће онемогућавале су рад сонде „Војаџер-2“, али је неколико фотографија које су ипак доспеле на Земљу показало да Енкелад има равну, ледену површину. Научници верују да на Енкелад, на сличан начин као што Јупитер делује на Ио, утиче својом силом теже Диона, један од Сатурнових месеца. Диона деформише Енкелад и загрева његову ледену унутрашњост приморавајући воду (растопљени лед) да избија на површину где се поново леди.

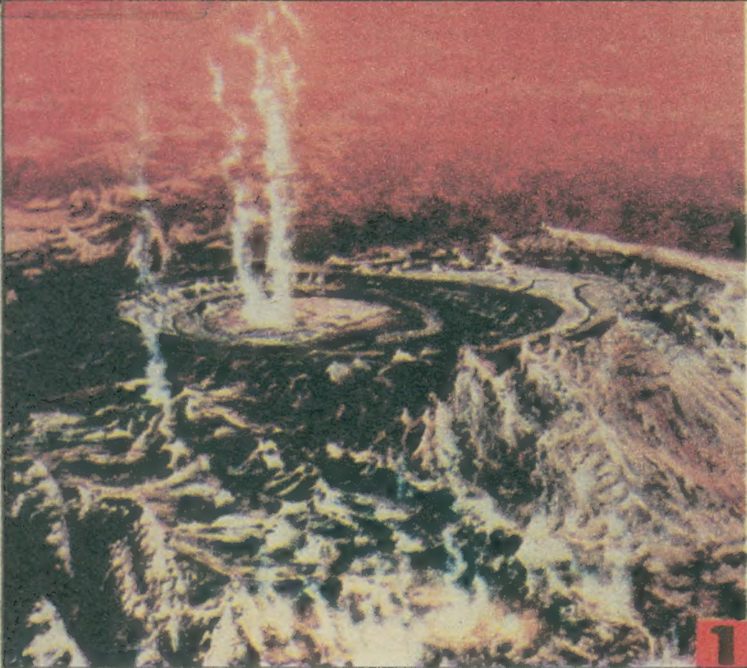
Шта крије Нептун?

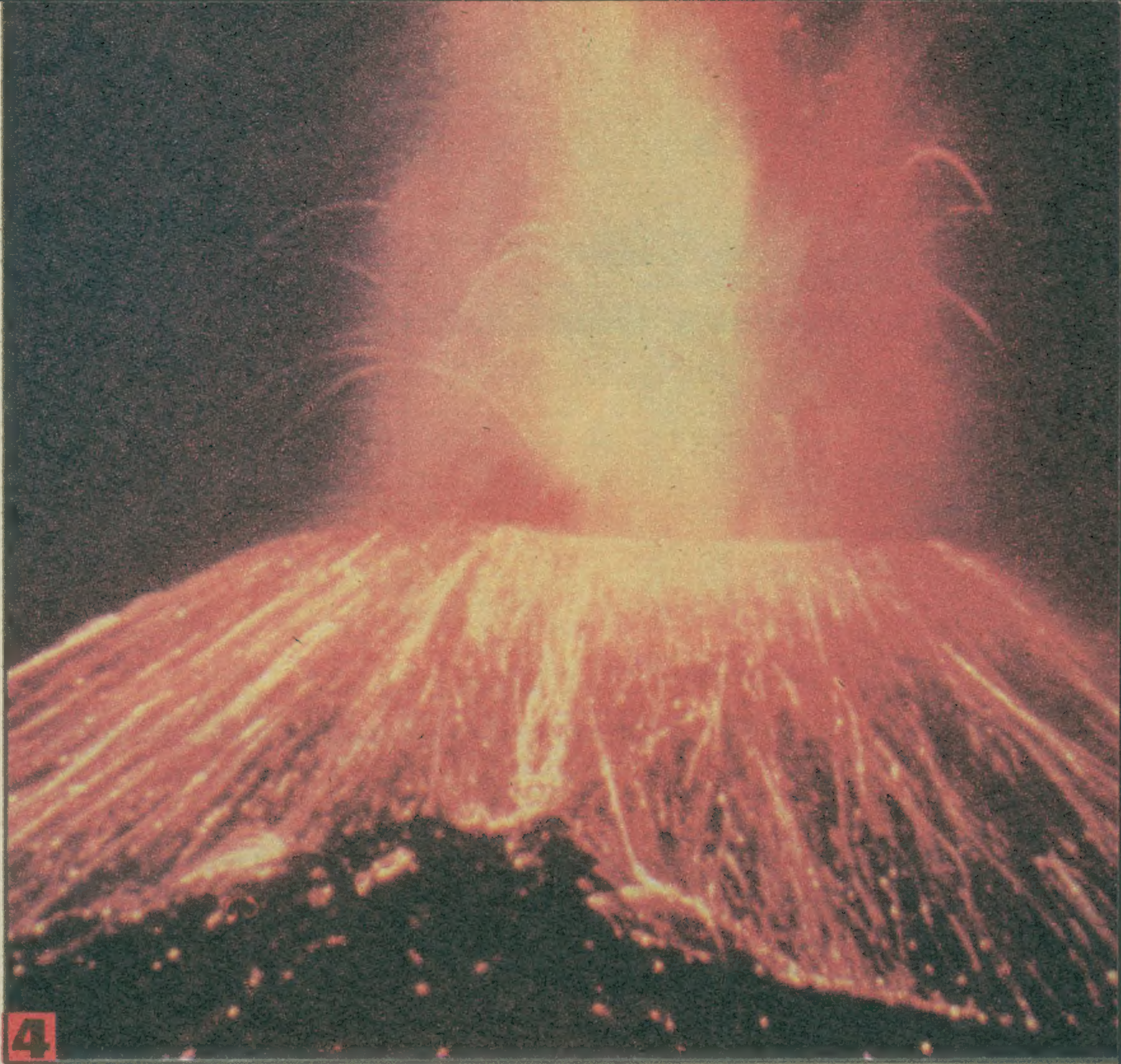
Ова „ледена вулканска активност“ одвија се на температурама које су стотине степени ниже него на било ком другом месту у Сунчевом систему. Мада овде није реч о растопљеним стенама него о леду — процес је у основи исти.

Вулканска активност значајна је из више разлога. Она поново обликује површине планета, битно мења све што се налази у близини и, што је најважније, пружа кључ за објашњење процеса и стања испод површине Месеца и планета.

Пре него што је „Војаџер-1“ стигао до Иоа, а „Војаџер-2“ снимио глатку површину Енкелада веровали смо да смо открили све вулкане у Сунчевом систему. Али, ко зна шта од нашег погледа крију Уран, Нептун и Плутон? Можда су вулкански ватромети око Сунца, широм нашег планетарног система, бројнији него што нам се данас чини...

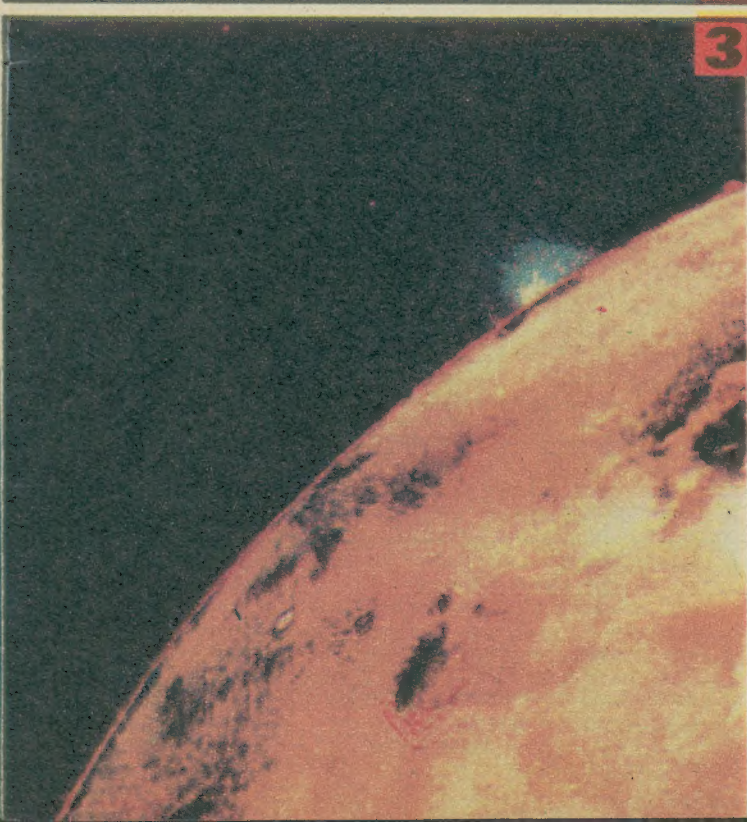
Есад Јакуповић

1.
Ватрометн под дебелим слојем облака: и површина Венере изложена је снажној вулканској активности

2.
Најјача ерупција у последњој деценији: вулкански облак после експлозије планине Сент Хеленс био је висок 18 километара.

3.
Најактивнији месец у Сунчевом систему: зеленкасти облачић на Иоу представља ерупцију вулкана високу 90 километара.

4.
Трипут већа од највећег вулкана Парикутин недалеко од града Мексика за један дан израстао је тридесет седам метара.

5.
Три пут већа од највећег вулкана на Земљи: планина Олимп на Марсу висока 24 и широка 500 километара!

6.
Под будним оком научника: вулканолози усред кратера вулкана Етна.

ЗАШТО ЈЕ КРВ СЛАНА?

Први пут Јожа је једрио 1950. године на броду „Скитница". Од 1965. до 1967, за 23 месеца, опловио је свет моторним једрењаком „Беса" (на фотографији). Путовање „Модре ласте" прекинула је Маркова смрт. Неустрашиви барба, иако има 68 година, опет се спрема на пловидбу!

Joža Horvat

НА СНАЈПЕРУ БАРБА ЈОЖЕ

ТАЈАНСТВЕНИ БРОД БРЗО НАМ СЕ ПРИБЛИЖАВАО, А ЈА ЈОШ НИСАМ ОДЛУЧИО ДА ЛИ ДА ПУЦАМ ИЛИ НЕ — ПРИЧА ПОЗНАТИ ПИСАЦ И МОРЕПЛОВАЦ. — ПРИЂУ ЛИ „БЕСИ", БРЗО ЋЕ ЈЕ ОСВОЈИТИ, А НАС ИСКАСАПИТИ НОЖЕВИМА И БАЦИТИ МОРСКИМ ПСИМА. ШТА ДА РАДИМО?

На нашем путу око света једрењаком „Беса" упловили смо крајем децембра 1965. године у Сингапур. Оно што ме одмах узбудило и изненадило свакако је дочек Нове године: сунце немилосрдно пржи, људи су у кошуљама и зноју. Свуда се осећа новогодишње расположење, ките се борови по улицама препуним света. али — снега нема! Нема, дакле, те снежне атмосфере која је саставни део новогодишњег славља у нашој земљи. Међутим, тај дочек нећу никада заборавити, али не по овоме.

У водама гусара

Три дана прочитали смо у сингапурским новинама да у Малачком пролазу, који дели Суматру од Малајског полуострва, харају гусари. За кратко време опљачкана су два брода: једна посада је побијена и бачена у море, а друга искрцана на дивљу обалу Суматре. Само двојица са тог брода успела су да се, после седмодневних натчовечанских мука и пробијања кроз прашуме, домогну једног насеља и обавесте о злочину. А ми смо морали да прођемо управо кроз Малачки мореуз!

На броду је била и моја супруга Рената, врло одважна и увек спремна да поднесе свако невреме, али је за њу и сама помисао да бисмо могли сусрести гусаре била неподношљива и испуњена страхом. Признајем: и за мене.

Питао сам једриличаре на нашем путу: шта да радим ако сретнем гусаре? Јер, ја сам, поред свега чиме се бавим, и ловац, имам врло добро оружје међу којем су и снајпери. Ако некот на другом броду, макар се он и ваљао на таласима, ја узмем у крст на снајперу и пуцам — он је мртав. Међутим, одмах се јавља велики проблем: ако први окинем и убијем гусара, његов брод се после тог декларише као туристички. Ја онда идем на суд, мени је изгубљен живот, а брод упропаштен. Али, ако разбојнике пустим да дођу уз бок мог брода, они хитро ускачу, муњевито раде ножеви и ја сам сигурно изгубио битку. На „Беси" нас је било четворо: поред мене и супруге, још наш син Марко и један његов пријатељ.

У тој дилеми, шта да се ради ако се појаве гусари, ми уочи нове 1966. године настављамо пловидбу и пристајемо последњег дана септембра на врху Суматре, уз мало острво Ве. Одмах долази лучки капетан и каже нам:

— Драга посадо „Бесе", драги Југословени, будите гости све вечери у мом дому. Нову годину дочекајте с нама!

Међутим, капетан је закаснио један час јер смо толико раније одржали бродски састанак и одлучили: не, Нову годину, нећемо дочекати на копну већ на пучини, на мору! Захвалимо се љубазном капетану и наставимо пловидбу. У поноћ, на курсу ка Цејлону, грлимо се и љубимо, весеље је на врхунцу, а не знамо шта нам спрема следеће јутро.

Непознати нас прати

Освануо је диван дан. Небо кристално чисто, море у свој својој лепоти, прекрасне кресте играју на таласима, ми јездимо према Цејлону под пуним једрима, и у таквој атмосфери запазим на југу један брод који нас прати. На тој страни нема насеља, копно је ко зна колико далеко, и одмах закључим да нема разлога да се из тог правца појави неки брод. Била је моја „гварда", односно стража, и гледам га пажљиво кроз доглед. Сви смо будни, али тајанствени брод нико не примећује сем мене. Пратим му путању и видим да ми сече угао. Пресреће нас.

Приђе ми Марко и пита ме:

— Шта гледаш, барба?

— Сине Марко, овај брод. Пази, он има само једно троугласто једро на крми. То није ни јахта, ни једрилица, ни рибарски брод. Какав је ово брод?

Марко и сам узме доглед:

— Не знам, барба...

— Сине Марко, хајде да ми упалимо макину, па да му побегнемо — кажем. Јер, видим како ми и даље сече угао, приближив ши се већ на око пет километара. У тренутку кад Марко пали моторе и кад појуримо, гледам шта се догађа на непознатом броду. И запазим да они такође мењају курс и опет јуре пред „Бесу".

У партизанима смо се могли сакрити у шуме, али борац Јожа Хорват нема где да се сакрије на бескрајном мору: кад неко на пучини има бржи брод, побећи му не можеш, а заклона нема. И ја тад изврсно видим како ми се он примиче, и више нема никакве сумње ко је на ње-

КЊИГА ГОДИНЕ
»ОПЕРАЦИЈА СТОНОГА«

На овогодишњи „Забавников" конкурс за најбоље књижевно дело године у 1982. из области литературе за младе стигле су 43 књиге југословенских издавача.

После свестране анализе свих приспелих дела жири у саставу: Насиха Капиџић из Сарајева, Јоже Скок из Загреба, др Ново Вуковић из Никшића, Нико Графенауер из Љубљане, др Слободан Марковић (председник), Вера Смиљанић и др Тоде Чолак из Београда, у ужи избор издвојио је следећа дела: „Операција Стонога" Јоже Хорвата, „Босопета дружина" Михе Матеа, „Наименовања" Милована Витезовића, „Онда" Моме Капора, „Зашто дубиш на глави, Данијеле" Љубице Остојић, „Пругасти" Драгана Лукића, „Мољац и ноћни чувар" Стјепана Томаша, „Филип, ја и хор трешања" Гордане Брајовић и „Вержинци" Манка Голара.

Жири је на крају донео једногласну одлуку да Књижевна награда за 1982. годину припадне Јожи Хорвату за роман „ОПЕРАЦИЈА СТОНОГА".

У образложењу жирија, између осталог, стоји и ово: „Операција Стонога" је авантуристички роман у најбољем смислу те речи, инспирисан загонеткама и феноменима мора — проблем Бермудског троугла. Дело је изванредно, слојевито је и собом носи садашњост. историју, легенду, филозофију а све је то стопљено у зрелу приповедачку целину.

Узбудљивост радње, мистерија централне енигме, лепота приповедања, издиференцираност и дограђеност ликова и други елементи структуре, чине да се књига „Операција Стонога" чита без даха са осећањем лакоће, занимљивости и пријатности".

Јожа Хорват, књижевник, морепловац, комуниста од 1938, учесник НОБ-а од 1941, страствен ловац и риболовац, није рођен на обали мора, како мисле неупућени, већ на обали Муре, у Которибі, 1915. године. Прву књигу, роман „Седми б“, објавио је 1939. године. Пише романе, новеле, комедије, драме и путописе. Главна дела: За побједу, Прст пред носом, Застава, Цигули-Мигули, Данас је мој рођендан, Почасни пензионер, Ловац микроба, Крхка играчка, Распродаја савјести, Ни сан ни јава, Мачак под шљемом, Беса, „Операција Стонога“. Члан је ЦК СК Хрватске и Савета Федерације.

говој палуби. Кроз доглед видим три узнемирена Црнца и једног белца.

Долази и Рената. Гледа.

— Јожа, шта овај брод ту тражи? — изусти узбуђено. — Па он иде пред нас!

Сад смо их већ јасно видели голим оком и свакога часа раздаљина између нас бивала је све мања.

— Шта чекате, извуците оружје! — викну Рената.

Имали смо два карабина, пиштољ и бомбе. Донесемо све на палубу. Узмем снајпер.

Стојим тако на петнест метарској железној „Беси“, зноје ми се руке, непознати брод је све ближе и ближе, јасно видим немир на лицима његових морнара, и долази тај одлучујући час: поскидати их или допустити да дођу уз наш бок, када у борби ножевима, прса у прса, немамо никаквих могућности да преживимо.

Сад су сасвим близу. Одјекује грмљавина њихових и наших мотора под пуним оптерећењем, губимо трку, већ су на четрдесет, тридесет, двадесет, десет метара! Нерви напети до кидања: шта да радимо? И видим да један од њих трчи на прамац са трубом за говорење, сличној мегафону, и виче нешто на енглеском.

— Сине Марко, шта хоће? Да се предамо?

Марко напето слуша неколико мучних тренутака, а онда се грчевито хвата рукама за главу, као човек у очајању:

— Барба, барба, они нам вичу: Срећна нова година!

Сазнао сам касније да су то ипак били гусари, само су се предомислили кад су угледали наше пушке.

Ајнулу меци голицају!

Погрешно је мишљење да је човек на мору усамљен. То није тачно, поготово на јужним морима о којима смо сви читали и сањали. Први гласник тих чудесних пространстава је фаетон, врста галеба, најлепша птица јужних мора. Величине је нашег голуба, али је много складнија, вретенастог тела, црвеног кљуна, са два дугачка бела или црвена пера. Наравно, и рибе такође упозоравају морепловце да се примичу јужним морима. То су, пре свих, морске ластавице или полетуше које у јатима искачу из воде јер их прогоне златоскуше или лампуге, рибе дугачке око један метар, честа храна на нашим путовањима. Међутим, и њих јуре туне које су жртва делфинима. На крају тог циклуса су морски пси, без чије пратње нисмо никада били. Требало је само да се попне на јарбол, пажљиво загледа у увек присутне велике таласе Атлантика или Пацифика и запази на осамдесетак метара иза јарбола неколико тамних оштрих леђних пераја како секу површину.

Сећам се једног пса који нас је упорно пратио од Сингапура до Филипина. Али, још више ми је у сећању остао пас чекићар или млат, људождер, који нас је посетио код Галапагоса. Данима се, по мирном мору, врзмао око нашег брода и свима већ додијао.

Одлучим да га убијем. Узмем пушку, одјекне пуцањ, хитац направи водоскок, али то чудовиште и даље мирно плива уза сам брод. Опалим други метак: трас! Међутим, ајкули опет ништа.

— Барба, ти као да си заборавио да си био партизан! — нашали се Марко. — Дај карабин мени.

Опали и Марко неколико хитаца, но прође као и ја. Успели смо само да му сасвим безопасно пробушимо леђну перају. Покуша и морнар који је био с нама. Безуспешно. Преко 25 метака потрошили смо на ту сабласт и онда, изнервирани, престанемо с пуцањем уверени да то није риба већ ђаво, сатана! Оставимо га и наставимо с пловидбом.

Али, мене је трајно мучило: како нисмо могли да га убијемо? Сетим се тек после неколико дана размишљања.

Ловац сам, и понео сам две врсте метака: једне експлозивне, за дивљач, који се распрскавају одмах при додиру са циљем, и друге, бојеве, обучене у челичну кошуљицу коју пробијају. Кад сам одлучио да убијем тог морског пса, у оној љутњи и узбуђењу узео сам експлозивне метке који су се распрскавали већ на површини воде, тако да смо ту неман само голицали по њеној дебелој кожи!

Ноћни разговори с пацовом

Шта сам доживео? Шта је било најузбудљивије? Сваки од тих хиљаде дана на разним морима широм света био је нов, узбудљив доживљај. О томе сам писао, а много је остало ненаписано. Доживео сам како су се осећали Магеланови или Колумбови морнари.

Но, чујте причу о пацовима.

Негде код острва Бора-Бора на „Бесу“ су се успентрала три пацова. Покушавали смо да их се ослободимо на све могуће начине. Месецима. Али, били су мудри. Ни отров ни замке нису им могли доћи главе. Најзад смо два некако ухватили, али трећег никако. Мој ред за стражу био је сваке ноћи од девет до поноћи, кад ми је друштво у салону правио тај пацов. Настојао сам да га преварим на разне начине, али би он увек прозрео моју намеру. Ругао ми се. Доводио ме до ужасног беса. Не знам да ли сам на свету икога мрзео као ту штеточину. Уценио сам му главу на два, на пет, па на десет долара што је за морнаре на „Беси“ било право богатство. Најзад га је ухватио Марко.

Одахнуо сам кад сам те вечери ушао у салон: пацова није било. У девет сам био срећан, али већ у десет мало узнемирен. Каква је ово тишина? У пола дванаест почео сам да разговарам сам са собом. За време сутрашње страже био сам још нервознији. Тек тада постало ми је јасно да сам ноћима разговарао са — пацовом. Следећих дана жалио сам за њим и био просто очајан. Да сам могао, укрцао бих једног пацова и наставио да га ловим, али га намерно никад не бих ухватио. Такав је живот на броду. Не, такав је живот уопште!

Отров од месечине

А отровне рибе? Од безброј врста риба које морепловац може да улови у разним морима и океанима, како знати која је за јело, а која не? У томе су ми много помагали домороци у архипелазима кроз које смо пловили, јер на пучини је свака риба здрава и добра за јело. Али, на коралним спрудовима сасвим је другачије.

Познато је да је риба лако кварљива, нарочито ако стоји на сунцу. Међутим...

Кад смо упловили у полинежански архипелаг Туамоту, у атол Макемо, после 51 дана непрекидне пловидбе, до краја исцрпљени, дочекала нас је бројна, шаролика, раздрагана и бучна флота пирога пуних стараца, деце, девојака и младића. Домороци са гитарама, цвећем, удицама и песмом зачас су „окупирали“ брод. Настала је невиђена фешта. И они су нам, као врло вешти и искусни риболовци, открили тајну која је, ипак, и даље велика загонетка.

Показали су нам једну од мноштва риба које су брзо уловили и рекли да је здрава и одлична за јело. Али, ако ту рибу, иако очишћену, оставимо преко ноћи и обасја је пун Месец, постаће врло отровна! Колико је морнара страдало од ње док нису дошли до спознаје да је Месец тај који у њој, ко зна како, ствара отров? Колико мало знамо!

Али, зашто су Полинежани дошли на брод са цвећем, гитарама и певајући?

Море у нама

Сви крајеви света већ су били познати кад су белци открили подручје којем је природа дала у изобиљу све што је потребно. То је прави земаљски рај у коме људи немају разлога да раде. Остаје им само да се веселе. Између осталог, познати су по венцима од цвећа којима, уз песму и игру, дочекују странце. И ма колико гост тамо боравио, неколико часова или година, свеједно, сви га испраћају, поклањајући му опет венац, али сада од шкољки које су све једнаке величине. У доколици, које такође има у изобиљу, Тахићанке нижу те венце свежих, сјајних шкољки. То је прецизан, дуг и напоран посао. Међутим, сваки венац је другачији! Кад гост полази са Тахитија, добија венац за успомену, али по њиховом обичају не скида га с врата све док види Тахити. Видео сам једног тахићанског морнара који је добио много венаца, тешких укупно десетак килограма, али је с њима на врату мирно пословао по палуби.

Лепота тих поклона и јесте у томе што добијаш трајно сећање на некога кога, вероватно, нећеш видети више никада. Кад смо ми дизали сидро, после боравка од само четири дана, такође смо добили венце, а један пастор измолио је молитву за наш срећан пут: видели су нас неколико дана и никад више. То је оно проклетство које нас враћа натраг, на море. И крв кад се лизне — слана је. То је од мора у свима нама...

Ретко ко да је обишао свет а да се није покушао вратити назад. И ми смо покушали да се вратимо, па смо страдали: Марко се утопио 1975. године у венецуеланском Голфо Тристе — Заливу туге. Њему је посвећена „Операција Стонога“. Али, опет ћу на таласе.

Па, мирно море, барба Јожа!

Забележио:
Иван Лончар

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

РУЧАК САМ ЗА-ВРШИО...

РАДО БИХ САД МАЛО ДРЕМН'О!

АЛИ, СТРИЦ ЈЕ РЕК'О ДА ЋЕ МЕ ИЗБАЦИТИ К'О КУФЕР АКО МЕ У'ВАТИ ДА СПАВАМ!

АЛИ, ПАМЕТАН САМ ЈА! КОНСТРУИСАО САМ АЛАРМНИ СИСТЕМ...

ЧИМ СЕ ГАЗДА ПОЈАВИ, БУДИЛНИК ЋЕ МЕ ПРОБУДИТИ!

БЗЗЗ!

ЗВРРР!

ДОБРО, ДЕ... ОТИЋИ ЋУ САМ!

9-26

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

НИЈЕ СЕ ОТВОРИО!

ТИМОТИ ЈЕ БАЦИО ПОГЛЕД УВИС ОЧЕКУЈУЋИ ДА ВИДИ ШАРЕНУ КУПОЛУ ИЗНАД ГЛАВЕ, АЛИ УМЕСТО ТОГА УГЛЕДАО ЈЕ УПЕТЉАНУ УЖАД. ПОЧЕО ЈЕ ДА ЦИМА КОНОПЦЕ АЛИ НИШТА НИЈЕ ВРЕДЕЛО. ПАДАО ЈЕ БРЗИНОМ ОД ДЕВЕДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА НА ЧАС...

Док се бела „цесна 172" с плавим пругама пела све више изнад новозеландског Северног острва шеснаестогодишњи Тимоти Верисимо је осећао зебњу, али и одушевљење што је дошао тренутак да се његов сан оствари. Он и Дејвид Вилијамс, његов најбољи друг из Угоститељске школе из Окланда, одлучили су да им хоби буде падобранство управо због узбуђења које овај спорт пружа.

Тог 26. јула 1980, ведрог и пријатног зимског дана, били су спремни за први скок. Најпре су са земље посматрали прве скокове својих другара из Окландске школе падобранства. Једна девојка се спустила усред аеродрома. Извела је то тако лепо и с лакоћом да Тимоти одједном више није осећао трему и ону чудну нервозу. Чак је једва чекао да на њега дође ред. Сетио се своје мајке која се у почетку страшно противила његовој жељи да се бави падобранством, а онда кад је и отац почео да се буни, стала на Тимотијеву страну и чак говорила мужу да је за једног младића нормално што жели да се докаже у нечем што баш није обично.

На аеродром „Пјако" Тимоти и Дејвид су стигли још у десет пре подне да би гледали скокове осталих почетника. На њих је дошао ред тек у пола четири по подне. Укрцали су се у авион и убрзо се нашли на висини од 1100 метара.

Инструктор Вик Демпси је већ пет пута узлетео тог дана да би надгледао скокове почетника и давао им последња упутства или их подсећао на оно што су теоријски већ научили. Шалио се с њима да би им растерао страх. Из Тимотијеве групе први је скочио један двадесетогодишњи младић и био је то беспрекоран скок. Тимоти је био други. Док је прилазио вратима, осетио је чудну нелагодност и страх, али је покушао да то савлада говорећи себи како су милиони падобранаца у свету успешно скочили пре њега.

— Следећи! — викнуо је Вик Демпси.

Пилот Тревор Бентон је мало успорио кад је видео да је Тимоти пришао вратима. Младић је осетио страховит удар ваздушне струје и чврсто се ухватио за упорницу. Није морао да размишља о повлачењу ручице за отварање падобрана јер је при првом скоку падобран везан за авион конопцем и активирао се искакањем.

— Скачи! — викнуо је Вик.

Тимоти се бацио у бездан натрашке и то свом силином да би се што више удаљио од авиона. На несрећу, преврнуо се преко главе и ужад падобрана су му се омстала око стопала баш у тренутку кад је купола падобрана почела да се одвија. Тимотија је обузело неко дивно осећање док је летео кроз ваздух: у првом тренутку није ни схватио да нешто није у раду.

Кад је у следећем тренутку погледао увис очекујући да види шарени падобран изнад главе, обузео га је ужас. Угледао је упетљану ужад привезану за делимично надувану куполу. Обузела га је паника, почео је да цима конопце надајући се да ће тако успети потпуно да отвори падобран. Ништа није вредело. Падао је брзином од деведесет километара на час. Његово радосно узбуђење претворило се у кошмар. Падобран неће да се отвори! Зашто баш мени?" — пролетело му је кроз главу у том тренутку.

Одједном му је лакнуло. Сетио се речи Роса Дринквотера, директора падобранске школе и главног инструктора: „У случају да вам се падобран не отвори, одмах га се ослободите. Чим се одвоји од вашег тела повући ће ужад резервног падобрана и он ће се отворити".

Снажно је цимнуо ужад за отпуштање главног, падобрана и погледао да ли се резервни отворио. Тог тренутка је уз туп звук треснуо о земљу. Сетио се речи инструктора Роса сувише касно.

Петнаестак чланова Окландског падобранског клуба који су дошли на аеродром да посматрају скокове стајали су као скамењени, без речи. Рос је био најприбранији. Одјурио је до телефона да позове кола хитне помоћи. Тада су остали појурили ка месту где је Тимоти ударио о земљу. Само је Рос остао на аеродрому. Већ је видео неколико сличних несрећа и све су се завршиле смрћу.

— Каква трагедија! — понављао је Рос. — А био је тако драг и добар младић.

Када су чланови клуба стигли до Тимотија, угледали су беживотно тело.

— Мртав је! Сигурно је мртав! — неко је рекао.

У том тренутку Тимоти је отворио очи и борио се да дође до ваздуха.

— Ж... жао ми је због овога.., — успео је да изговори.

— Росе! — повикала је једна жена. — Он је жив! Жив!

Нико се није усудио да га помери. Сви су били убеђени да му је сломљена кичма. Пола часа касније стигла су кола хитне помоћи. Пажљиво су га унели у кола, али се на вијугавом путу који је водио до најближе болнице удаљене педесетак километара Тимоти опет онесвестио.

Хирург др Јан Хамилтон, још два лекара и неколико медицинских сестара, чекали су да се кола с Тимотијем појаве, али нису веровали да ће младић жив стићи до болнице.

Доктор Хамилтон је брзо прегледао Тимотија и запрепашћено констатовао да кичма није повређена. Али, имао је пет прелома на левом стопалу, један на левом глежњу, један на бутној кости. Сломио је још десну карлицу, лево раме, обе кости леве подлактице и неколико ребара. Лекари су његово стање означили као критично.

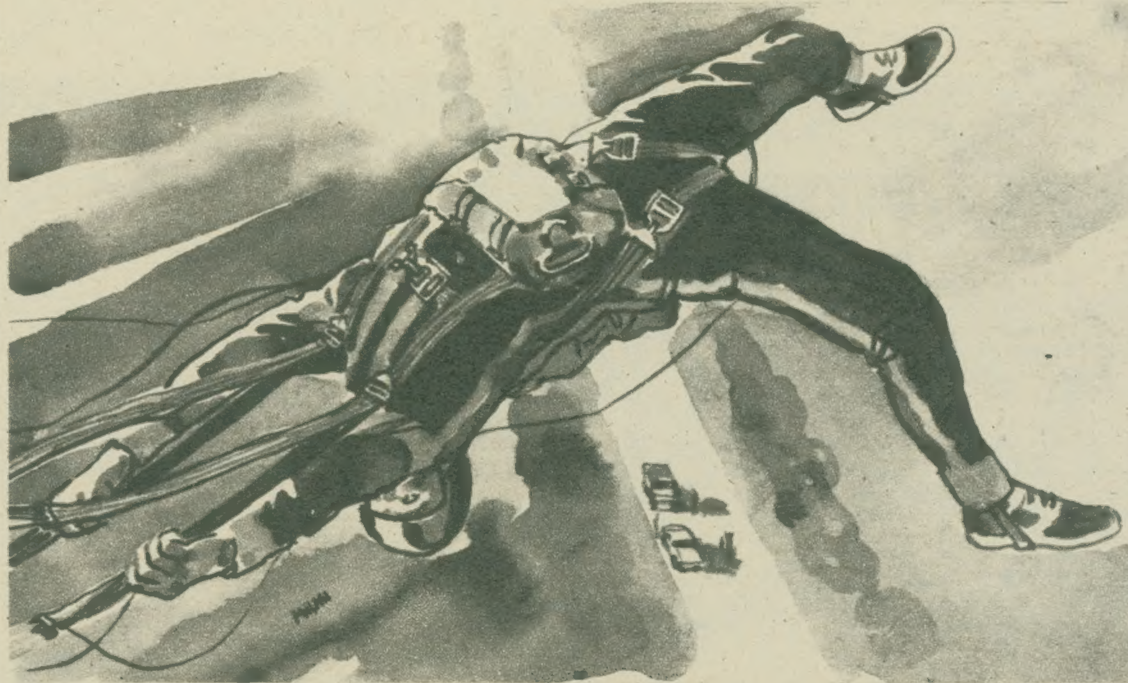
Тимотијева мајка је одмах стигла у болницу и преседела читаву ноћ док је екипа лекара вршила сложене операције на њеном сину. После четрдесет осам часова Тимоти се више није налазио на листи оних који су у критичном стању. Читаво особље болнице било је запрепашћено брзином којом се опорављао.

— Тимоти је стварно имао невероватну срећу — изјавио је др Хамилтон. — Пасти с толике висине без падобрана и остати жив — то је за Риплија. Вероватно је меко тресетно тле ублажило ударац, а поред тога пао је на бок, а не на леђа. Његова младост и воља да живи учинили су остало.

За следеће три недеље Тимоти је издржао још шест операција. У леви зглоб је морао да му се угради метални шраф да би једна кост могла да се учврсти на своје место.

Тимоти је провео у болници седамдесет седам дана и још и данас повремено одлази на контролу. Мораће да издржи још једну операцију да би му се исправила лева рука, али не престаје да сања о лету кроз небеско пространство.

— Опет ћу ја да ставим ранац с падобраном на леђа, али тада ћу извести добар скок! — обећава Тимоти.

МОЖЕ ЛИ ДА ЗАСТАРИ

ДИЛЕМЕ ОКО МИЛИОНСКОГ ЗГОДИТКА

Једном америчком гостионичару десило се оно о чему маштају многи: пронашао је благо. Али, оно по некима вреди четири милиона долара, по другима – ништа.

Једног јунског дана 1981. догодила се невероватна ствар о којој и данас бруји не само сеоце од само 54 становника, у срцу планинског масива Азарк у држави Мисури, већ цела Америка. Догађај који је ово место довео на телевизију и новинске ступце личи на бајку о закопаном благу мада у овом случају оно није било закопано него — заборављено на тавану.

Тог јунског дана Џорџ Фостер, висок плавокос педесетогодишњак, попео се на таван да направи мало реда. Кућу у којој је држао и крчму „Џинџер Блу Лоџ" купио је десет година раније, када се населио на Озарку никада честито и није разгледао. На тавану је остало разне старудије од претходног власника. Била је горе гомила ствари, јер је дрвена зграда имала већ близу седамдесет година.

Сређивање тавана почело је тако што је Фостер избацио неколико покварених телевизора, старих лустера и завеса. Остао је некадашњи шанк. Гостионичар је почео да отвара преграде и фиоке и у једној од њих угледао папир који је одмах привукао његову пажњу.

Обвезница за 1871.

Био је то документ већ сасвим пожутео, искрзаних ивица. Зеленим мастилом писало је:

„Обвезница округа Мекдоналд".

Испод тога, црвеним мастилом:

„Сто долара"

А у дну тог вредносног папира, црним мастилом и истим, калиграфским словима као и горњи текст, стајало је да на суму тече камата од десет одсто годишње и да се обвезница има исплатити доносиоцу.

Кад је на крају прочитао датум издавања обвезнице, 10. јун 1871, Фостеру се завртело у глави: за протеклих 110 година камате на почетних 100 долара морале су нарасти до милионске цифре!

Убрзо после овог открића Фостер је обукао своје најлепше панталоне и белу кошуљу, ускочио у камионет и кренуо пут Пајнвила — градића удаљеног десетак километара од његове гостионице. Пајнвил је главно место Мекдоналдске области. Када је стигао, Фостер је паркирао испред окружног суда и ушао у зграду. Своју обвезницу ставио је пред судског вештака Лу Хармона.

Вештак је погледао у папир, а затим пришао рачунару и почео да ради. Кад је завршио, трака је била дугачка равно шест метара и шездесет центиметара! Толико папира било је потребно да се израчунава вредност камата нараслих за 110 година. Са траком у руци Хармон је повео Фостера у собу у којој тројица судија округа Мекдоналд примају грађане који нешто потражују или се жале на порезе.

То вреди 3,5 милиона долара!

Кад су гостионичар и судски вештак крочили у судијску собу, у њој су се налазили председник суда Стуб Кантрел, шездесет двогодишњи фармер, до њега осам година старији Фајет Крозби, пољопривредник и власник пиљарнице, и најмлађи судија, четрдесет осмогодишњи Тед Броун који је иначе гајио пилиће и тога дана био чак и овде у мајици и радном комбинезону. Фостер је ставио пред њих обвезницу и кратко објаснио:

— Долазим да ми се ово исплати.

Неко време владала је тишина док су судије зуриле у папир као да читају неки веома дугачак текст. Онда је Крозби упитао:

— Колико ово сада износи?

— Три милиона пет стотина седамдесет шест хиљада и шест стотина тридесет шест долара — изговорио је вештак читајући са краја рачунске траке чији је почетак вијугао крај његових ногу.

— Где сте нашли ову обвезницу? — обратио се сада Крозби Фостеру.

— На тавану — одговорио је овај помало шеретски.

— А шта сте ви тамо радили? — упитао је Крозби гостионичара строго, просто га мрвећи погледом.

— Реч је о мом тавану — насмешио се Фостер и строги судија Крозби одмах је схватио своју грешку. Он је, у ствари, мислио да је гостионичар пронашао обвезницу на тавану бивше суднице која је, откако је изграђена ова, зврјала празна и напуштена. Али, после Фостеровог одговора није имало шта да се приговара и поново је настала тишина.

Фостер који је имао смисла за хумор приметио је како област Мекдоналд располаже годишњим буџетом од милион долара и весело додао:

— За три године готово ћете ми све исплатити!

Нико се није насмејао на ту шалу. Судије су позвале адвоката да каже да ли је са законске стране округ дужан да измири ову изненадну обавезу. Замолили су Фостера да мало сачека.

Али... Није још био прошао сат времена откако је он ушао у зграду суда, а глас о обвезници вредној три и по милиона долара већ се раширио по Пајнвилу.

Како одбити тражиоце

Учитељица Џо Перси, која је у слободном времену водила и пајнвилски музеј, подскочила је кад је чула вест.

— Па и ми имамо једну такву обвезницу! — узвикнула је.

Тај музејски експонат висио је на једном зиду у већ пропалом дрвеном раму. Музејска обвезница носила је број 7, док је она Фостерова била означена са 19. Учитељица је не губећи ни секунда се-

КАМЕНЧИЋИ, КАМЕНЧИЋИ...

КЛЕОПАТРА

Пре извесног времена почела сам да скупљам и бојим каменчиће, али је ваш чланак био прави подстицај. Прво сам радила тако што сам на камен преносила слике из природе, а онда сам прешла само на симболе — сунце, детелину са четири листа... Као што видите, ја од камења правим и накит, нарочито огрлице, (бушилицом пробушим рупе) па сам зато проширила списак потребног материјала. Уз каменчиће користим цреп, пужеве кућице и слично.

Надам се да ће вам се моји радови допасти.

Много поздрава од ваше читатељке Славенке Митровић, Стевана Сремца 113 — Сремска Митровица.

Допадају нам се, нарочито фигура коју смо назвали Клеопатра. Ево прилике да и читаоци одаберу која им се највише свиђа и, можда, пожеле да и сами направе нешто овако.

ла и написала писмо судском вештаку Хармону формулишући захтев музеја да наплати оно што му припада.

Исте вечери неки Луис Фјорито из Ноела (Мисури) чуо је на ТВ дневнику вест о Фостеровој обвезници. Одмах се сетио да је пре двадесет година на некој аукцији у Пајнвилу купио пуну кутију тих обвезница и за све платио само један долар. Пошто је сматрао да њихова старост представља једину њихову вредност, Луис Фјорито је те „историјске папире" поклањао рођацима и пријатељима. Ипак, од укупно двадесет остале су му две.

— Ако тај Фостер добије новац — рекао је Луис Фјорито својој жени — онда ми пре њега треба да наплатимо наш пошто наше обвезнице носе емисионе бројеве 1 и 2!

И Фјорито је послао жену у Пајнвил да се обрати суду и оствари њихова права.

Завршна реч суда

У међувремену је судски вештак Лу Хармон претурао по старим књигама мекдоналдског округа, како би се уверио јесу ли обвезнице праве и постоји ли нешто што би суду омогућило да с правом одбије захтеве тражилаца.

Установио је да је зграда суда у Пајнвилу изгорела за време грађанског рата и да је 1869. године сатрађена нова (у којој се данас налази музеј). Али, да би могле да подигну нову зграду, власти округа Мекдоналд расписале су зајам и за примљени новац издавале обвезнице какву је поседовао Фостер, каква се налазила у музеју и какве су припадале Фјоритовима. Све су биле аутентичне и важеће!

Ипак, на њима није стајало да ли камата треба да се рачуна као „сложена" (камата на камату) или као „проста" — што би доста смањило суму. Недељу дана после Фостерове посете окружном суду која је подигла толико галаме, гостионичар је добио званичан позив да дође и саслуша одлуку. И он је поново пошао у Пајнвил.

Када је ушао у ону исту судијску просторију, застао је запањен: сва места била су заузета, а у угловима су постављене телевизијске камере и расвета! Фајет Крозби имао је као снег белу уштиркану кошуљу, Стаб Кантрел је сав сијао у новој шареној кошуљи, а и Тед Боун је био свечано одевен у кожни сако који је носио преко „ролке". Гостионичар, увек спреман на шалу, као из рукава је испалио:

— Е па, момци, бар сам вас натерао да се дотерате!

Ни овога пута нико се није насмејао.

Први је добио реч адвокат суда Бен Хормел. Обраћајући се судијама почео је да образлаже:

— Препоручујем Суду да одбије захтев сваком доносиоцу обвезница. Господин Фостер, као и други доносиоци обвезница, имају право да нас судски гоне. Ако то учине, ми ћемо изнети следеће аргументе: прво, временски размак је сувише велики. Друго, ове су обвезнице једном већ наплаћене пошто су се налазиле у архиви Суда и распродане су као стари папир. Треће, камате се рачунају као просте а не као сложене, што вредност сваке обвезнице пење на 1 200 долара, а не на три и по милиона — завршио је адвокат.

Неизвесност, ипак, траје ...

Судије су се само кратко сложиле са мишљењем адвоката и тиме је расправа била завршена.

За протеклих седамнаест месеци вредност Фостерове обвезнице, ако се рачуна камата на камату, порасла је на преко четири милиона долара и како он није предузео још никакав корак, власти округа Мекдоналд не крију своју зебњу. Људи су, како је то рекао искусни Бен Хормел, у стању свашта да учине за четири милиона долара.

Гостионици „Џинџер Блу Лоџ" иде да не може бити боље. Власник се весело смеје и онима који га питају мисли ли преко виших инстанци да захтева исплату вртоглаве суме, одговара:

— Не, никога нећу гонити. Намеравам и даље овде да живим... Шта бих постигао да округ доведем до банкрота? Ја само волим да секирам наше судије. Кад год их сретнем, добацим им:

— Штедите, момци, штедите, камате расту!

М. К.

НОВИ ФОСИЛИ

СТАРИЈИ ОД ЛУСИ

ЧОВЕК ИЗ ЕТИОПИЈЕ МОЖДА ЈЕ НАШ НАЈСТАРИЈИ ПРЕДАК КОЈИ ЈЕ ХОДАО УСПРАВНО И ПРАВИО АЛАТКЕ ПРЕ ЧЕТИРИ МИЛИОНА ГОДИНА.

Биће је било високо око 140 центиметара, имало је мозак мањи од шимпанзиног, али за разлику од свог рођака мајмуна поседовало је јасне људске карактеристике: ходало је усправно, вероватно као данашњи човек, храну је скупљало рукама, а њима се и бранило од непријатеља и, можда, правило примитивне алатке. Ипак, најзначајније откриће у вези са овим бићем је доба у коме је живело —настањивало је данашњу Етиопију пре четири милиона година. Уколико се претпоставке научника покажу тачне, овај двоножац је човеков најстарији директан предак, готово пола милиона година старији од досад најстаријег пронађеног фосила човека.

Супротно од дарвиниста

Ово је недавно саопштио антрополог Дезмонд Кларк који је био вођа експедиције у Етиопији 1981. и том приликом изјавио: „Мислим да смо открили нешто и веома значајно и веома узбудљиво". Иако се палеонтолози често не слажу једни с другима и жестоко боре да докажу своју теорију о тек откривеном фосилу, овог пута сви дају за право Кларку.

Кости овог човеколиког мајмуна пружају нам нов доказ о томе да су наши примитивни преци научили да ходају усправно пре него што им се развио мозак! Иако је могло да хода и вероватно трчи на задњим ногама, ово биће је имало мозак који по запремини одговара четвртини мозга хомо сапиенса. Откривене кости не показују значајне анатомске промене у односу на остатке Луси, човековог претка старог три милиона шесто хиљада година, која је досад сматрана човековим најстаријим директним рођаком. Овакав континуитет у развоју од преко четири стотине хиљада година, каже Тимоти Вајт, Кларков колега и учесник експедиције, представља чврсту подршку гледишту неких антрополога да се врсте не мењају постепено, као што тврде дарвинисти, већ изненада и у релативно кратком временском размаку.

Остаци који могу да доведу и до револуционарног заокрета у науци пронађени су у пустињи Афар, у средишту Етиопије, само 72 километра јужно од Лусиног гроба. Кларкова експедиција од петнаест чланова дошла је до првих фосила костију различитих особа већ после десетак дана истраживања. Искусни антрополог Вајт је на основу изгледа горњег дела леве бутне кости коју је сам пронашао одредио не само висину овог бића већ и његов пол и старост: мушкарац од око 16 или 17 година. По томе како су мишићи били везани за кости, Вајт је дошао до закључка да је младић ходао усправно.

Вајт и Кларк пореде кост лобање бића које је живело пре четири милиона година са главом шимпанзе и човека.

Кључ се тражи у Афару

Остале кости, откривене осамсто метара од места Вајтовог проналаска, састоје се од седам делова лобање и све су лако спојене једна с другом, па је тако одређен облик лобање. Старост костију утврђена је испитивањем стена вулканског порекла у којима су пронађени фосили.

Кларк и Вајт се мало колебају око тога којој врсти ово биће припада и како јој дати име. Вајт сматра да је то само један старији облик Луси коју је 1979. открила експедиција у којој је и он учествовао. Луси су назвали: човеколики мајмун из Афара и сместили у посебну врсту коју су назвали Australopitekus afarensis. И Луси и најновије откриће из Афара, изјавили су Кларк и Вајт, заједнички су преци две посебне породице која је водила до хомо сапиенса.

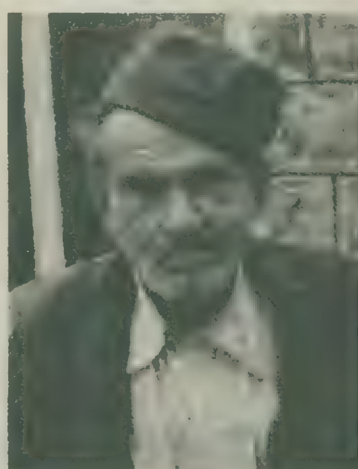
Њихове тврдње, међутим, оспорава антрополог Ричард Лики који је изјавио да су Луси и тек откривени фосил човека највероватније две потпуно различите врсте које су живеле једна поред друге пре отприлике три милиона година. Спор још траје и биће решен — у томе се слажу присталице и једне и друге хипотезе — тек кад буде пронађено још фосила.

Кларк претпоставља да се на то неће чекати дуго јер се он већ вратио у Афар где је прошлогодишња експедиција открила и бројне остатке слонова, коња и свиња чија се старост процењује на шест милиона година. Овај антрополог се нада да ће ту открити и нове фосиле човека који ће му помоћи да још дубље зађе у човекову прошлост.

С. И.

БРОЈИМ И ЗВЕЗДЕ

КОМПЈУТЕР ПОД КАПОМ

ЗА КАФУ ИЛИ СОК КРУНИША ЋЕ ВАМ У „ТАМНАВСКОЈ НОЋИ" У КОЦЕЉЕВИ КАО ИЗ РУКАВА ИЗРАЧУНАТИ ШТА ПОЖЕЛИТЕ. И СВЕ ТО БЕЗ ОЛОВКЕ И ПАПИРА.

Зовем се Петровић Добривоје звани Круниша, село Бресница, задња пошта Коцељева, рођен 27. године која је, то сам касније рачунао, имала 365 дана, 8.760 сати, 525.600 минута, 31,536.000 секунди. 'Оћеш још неки рачун? Ево, пази сад: 3,486.205 пута 1,985.942 то ти је, чекај мало, сад ћу ја, то ти је... ево га 6,923.400.930.110. Аха, јеси видео, а? Провери ти то на тој тврдој справи. Како се оно зове? Видео сам тај, како оно рече, да, дигитрон, неколико пута, доносили га неки људи кад су долазили да се кладе са мном. И шта каже он, не видим најбоље?! Шта сам ти рекао, не може Круниша да се заброји, не може. Добар ти је тај дигитрон, добар, нема шта.

Како сам тако брзо израчунао? Па, право да ти кажем, не рачунам више тако брзо као пре, године ме стигле, шта ли? А оне бројеве што ти малопре помножих, право да ти кажем, израчунао сам пре два-три дана, долазили неки па ме питали, а мени се ти бројеви још врте по глави, никако да их се ослободим. 'Ајде, 'ајде, ти ми постави задатак. Колико рече? Аха, 8.439 пута 4.215, ма-

У ПРИЧИ И КАРИКАТУРИ

ПУТ ОКО СВЕТА АДМИРАЛА БАЈРОНА

Почетком 18. века енглеска влада опремила је и послала читав низ експедиција у потрагу за новим земљама. Једну од првих тако великих експедиција предводио је адмирал Џон Бајрон, деда славних песника Лорда Гордона Бајрона. У наредби коју је 17. јуна 1764. године енглески адмиралитет послао Бајрону, писало је:

„За већу славу Енглеске као поморске земље, за част британске круне као и за напредак енглеске трговине и морепловства, ништа не може бити корисније од открића нових земаља."

Бајрону је поверена експедиција од 240 морнара и 70 официра на два добро опремљена брода „Долфин" и „Тамар", а све у циљу да открије далеку „Јужну земљу" чије се постојање само претпостављало. Бродови су заједрили 21. јуна 1764. године.

После дуге и релативно мирне пловидбе експедиција је доспела до Магелановог мореуза, а одатле до обала Патагоније. У једном мирном заливу бродови су усидрени и Бајрон је посади дао одмор. Ускоро се на обали испред бродова скупило неколико стотина Патагонаца од којих је већина јахала коње. Била је то нека необична врста изузетно малих коња који су веома брзо галопирали по великом клизавом камењу патагонске обале. Бајрон је у замену за шарене мараме, нешто стаклених ђинђува и дувана добио четири таква коњића. Патагонци су, иначе били веома предусретљиви према дошљацима, само су се смешили и нудили им воду и храну.

Експедиција се овде задржала око месец дана да би се 5. јануара 1765. поново отиснула на Атлантски океан, да испита Фокландска острва. Са њих су се „Долфин" и „Тамар" упутили ка Огњеној земљи. Пловили су дуж њених обала и више пута се заустављали како би се снабдели свежом водом. За време тих искрцавања Енглези су често сусретали домороце. Бајрон је записао у свој дневник.

„Никада дотле нисам имао прилику да видим тако јадна створења. Ходали су сасвим голи, тек понеки је био покривен туљановом кожом. Оружје им се састојало од грубих лукова и стрела, а радо су га трампили за прегршт стаклених ђинђува или других ситница."

Опловивши рт Хорн експедиција се упутила на запад, али је због појаве скорбута Бајрон променио курс како би пристао на најближе копно. Имао је среће: наишао је на дотле непозната острва и бродови су пристали. Али, дочекали су их непријатељски расположени становници, па су Енглези морали одмах да исплове. Нова група острва на коју су тада наишли била је сва опкољена коралним спрудовима и пловидба између њих била је тако ризична да је Бајрон тај архипелаг назвао Острво опасности. Прво следеће острво добило је име — Бајроново. Али, нигде се није могло пристати, а скорбут је обарао нове жртве, па је Бајрон одлучио да потражи помоћ на Тинијану, острву Маријанског архипелага.

На Тинијану је клима била тако лоша да је неколико морнара подлегло и експедиција је била приморана да опет исплови. Преко Филипинских острва, Суматре и Јаве доспели су до Источне Индије, где су се у Батавији снабдели свежом водом и храном. Две недеље касније отиснули су се ка Африци. После четрдесет осам дана пловидбе стигли су до јужноафричке обале. Са обновљеним залихама Бајрон је, необављена посла, кренуо натраг, за Енглеску.

Али, 9. маја 1766. вратио се само „Долфин", пошто је „Тамар" због оштећења остао на Антилима. Бајроново путовање трајало је двадесет два месеца. Ако и није донело жељене резултате у погледу открића „Јужне земље", било је то до тада најуспешније путовање британских морепловаца око света. Самом адмиралу није донело ловорике. Међутим, у енциклопедијама је забележен по томе што је један бродолом који је преживео у Јужној Америци и описао га, послужио његовом унуку као основа за чувену поему „Дон Хуан", капитално дело светске књижевности".

Црта и пише:

Бошко Стаматовић

ли је то број, сад ћу ја. Пет пута девет четрдесет пет, пет овде четири тамо, пет пута три петнаест и оних четири... Еј, Љубинка, шта је са том кафом? Четири пута девет тридесет шест... Да, да, ево га 35.570.385. Је л' тачно, а? Шта каже та твоја справа? Ха, ха, ха. Јесам ли ти рекао? Нема ту трте-мрте кад Круниша убаци бројеве у овај мозак овде...

„Оћеш још рачунања? Добро, само ти реци. 3,486.205 пута 1,985.942. Е тај је већ озбиљнији. али сад ћу ја и њега. само да боље натучем ову капу, без ње не идем да рачунам. Зашто? Да ме убијеш не знам, тако сам навикао и готово. А, сад ћу ја оно да помножим... Два пута пет десет. нула овде један тамо, два пута нула нула и оно један... Здраво, Љубо, ево ја стигао, звао ме овај момак, 'оће, каже, да ме пише за новине... Девет пута осам седамдесет два, два ту седам тамо... Гледаш на сат, а? Ако, ако, сад ћу ја... Осам пута шест четрдесет осам, осам овде четири тамо... Аха, ево га, запиши да не заборавиш, у ствари не мораш, ја нећу заборавити — 6,923.400.930.110. Јеси ли срачунао на тој твојој справи? Шта кажеш? Ха, ха, ха, кажем ти ја да Крунишу не мораш да провераваш...

Слаб сам ти ја ђак био, само сам четири основне свршио, с муком. Први сам понављао, тада сам и из рачуна имао слабу оцену. Кад сам други пут ишао у први разред, сви су се чудили како то сад знам математику. И ја. вала. Дошло одједном. Никад ја нисам узимао оловку и папир. не знам ја с тим да рачунам, само овако. из главе. Шта систем? Шта ти је то? Не знам ти ја за те системе. ја само математику знам. остало ништа, ништа. Слова? Нисам ти ја са њима вичан, рекао сам ти, само математику, рачун...

Кад сам био у војсци, тамо у Македонији, у Скопљу, стално су тражили да нешто рачунем. Е. тада ми је било најлепше, најсрећнији сам кад ми неко стално даје неке задатке из математике па ја рачунам. А тамо сам био на сваком гађању. зову ме официри и кажу: 'ајде, Круниша, да се не мучимо, сабери колико војници имају погодака у ону округлу мету. Ништа лакше и ништа лепше, израчунам ја њима зачас све поготке једног вода. па чете, батаљона...

А како стојим са дељењем, питаш? Рекао сам ти већ, са бројевима све знам, само са бројевима. Да поделим нешто? Добро, само реци — 968.031 подељено са 333? Сад ћу само да попијем овај сок. Значи... триста тридесет три у деветсто шездесет осам иде два пута.. Чекај, чекај, ево га — 2.907. Је ли и та твоја справа толико израчунала? О, добра је она, видим ја то. Још ме није преварила. 'Оћеш још и кубне и квадратне корене? Само реци. Квадратни корен из 56.723? Чекај да ову капу још натучем... Тачно 238, је л' тако? Мало дуже то сад рачунам, пре ми није требало више од минут-два. Још и кубне корене? Добро, добро, само ти реци. 87.693? Полако, полако, ту ми треба мало више времена... Еј, ево га... тачно 44. И тај твој дигитрон исто тако каже? За пет минута? Остарио сам, велим ти...

Слали су ме неки одавде у Београд, као ја ништа не знам осим да рачунам, па да лекари виде шта је то са мном. Многи су онда мислили да сам луд. Има томе, не сећам се тачно. али отприлике петнаест година. У коју болницу? У клинику болницу, у ту. Тамо ме пред неким ђацима питали да рачунам и после три дана ме вратили кући. Ниси ти болестан, рекли ми, и тако ја и данас у мојој Бресници и Коцељеви. А пре тачно три године неки људи из Београда долазили, оће, кажу, да ме воде у Америку, паре да зарадим. Ја само треба да рачунам и ништа више. а ти Американци ће ми за то паре давати. 'Тео сам, није да нисам, али куд ћу с породицом. и тако сам још овде.

Највише волим кад сам у овој кафани код Љубе Дојчића. овде у Коцељеви има пуно људи који долазе да им ја нешто срачунам. Тада сам најрадоснији. друго слабо знам... Једино са бројевима знам да причам... Понекад, тако и звезде бројим, али никако да их избројим, беже ми...

Много је још бројеве Добривоје Петровић помножио, поделио, вадио квадратне и кубне корене и увек тачно. Дигитрон нам је био сведок да је педесет петогодишњи Круниша прави компјутер под капом.

Петар Милатовић

КОИМАИ-ТЕ-ВАИНА-Т'ОТАИТИ

Тахићанке многи сматрају најлепшим женама јужних мора и то мишљење није новијег датума. Становнице Тахитија највећег острва у групи Друштвених острва у Полинезији, и пре доласка Европљана поносиле су се тим епитетом. Међу Полинежанима — рођеним поморцима који су свакако одлично знали чиме је богат овај или онај архипелаг и по чему су познати њихови становници — био је развијен култ који је Тахићанке славио

по њиховим косама: дугим, меканим и густим. Ови неустрашиви поморци су чак једно од сазвежђа по којем су се оријентисали на својим бројним путовањима назвали „Коимаи-те-ваина-т'отаити" што у преводу значи косе Тахићанке.

Да би својој коси дале сјај, Тахићанке је мажу кокосовим уљем и у њу уплићу мирисне цветове јарких боја. Међутим, главни предмет којим се Тахићанке и данас поносе свакако је чешаљ — узан, са дугачким зупцима, изрезбарен. Праве их вешти уметници и, зависно од израде, врло су скупи. често стају право мало богатство. Девојка може да има највише четири чешља: украсити фризуру са пет чешљева искључива је привилегија жена из владарске породице.

Кад дође време празника девојке изводе свој чувени плес: ритмичким покретима извлаче чешљеве уплетене у дуге косе и онда се, лагано лупкајући чешљем о чешаљ, предају игри. То лупкање чешља о чешаљ личи на игру са кастањетама, само што је игра Тахићанки, кажу зналци, много нежнија и љупкија.

ПОБЕДНИКУ — МИШИЋИ...

Шта ће аутомати за коцкање у болници? Па, здравља ради... Идеја је потекла од начелника болнице града Рена у Невади. Тако су, једног лепог дана, „једноруки бандити из Лас Вегаса" како су ове аутомате назвали због тога што по правилу опељеше играче, унети у болницу у Рену. И? Пацијенти су одушевљени, а доктори задовољни. Повлачећи полуге параплегичари (у овом случају, особе с одузетим рукама) и жртве саобраћајних несрећа упошљавају атрофиране мишиће.

Пошто болница ипак није коцкарница, аутомати овде не гутају и не избацују новац. Победник добија само — мишиће.

НАЈДУЖЕ НА СВЕТУ

Ове необичне степенице спајају два швајцарска градића на обронцима планине Нисен. Поред стазе за пешаке ту је и узани колосек за специјалну железницу која, може се рећи, представља и заштитни знак ове алпске земље. Дугачке око три и по километра, степенице не представљају посебан терет за туристе који овамо углавном долазе због шетње. Међутим, шта рећи о радницима који свакодневно, горе-доле, по неколико пута прелазе ово растојање. Њихов задата-

так је да и пруга и пешачка стаза увек буду у најбољем могућем стању, ништа не сме да се препусти случају, сваки шраф мора стално, и по најлошијем времену, да се проверава. Посао је добро плаћен, досад ни је било неких већих проблема у одржавању, а мештани ова два градића не без поноса кажу да су ове степенице са тачно 11 674 степеника најдуже на свету!

ГАЛЕРИЈА НАД ГАЛЕРИЈАМА

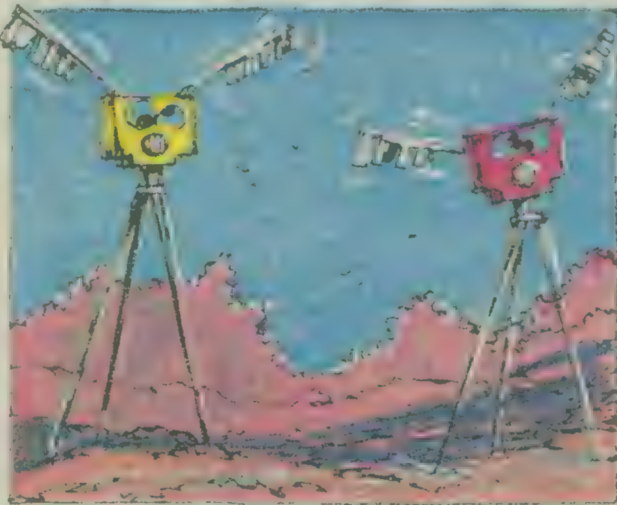
У Стокхолму је недавно завршена изградња првог крака метроа дугачког шест миља (једна миља 1609 метара). Линија како стоји у плану главног града Шведске, спаја северозападна предграђа Стокхолма са централном станицом подземне железнице. Ништа необично, и другде се метрои дограђују, рећи ће многи. Међутим, овде је заиста оправдан епитет необичан јер је читава сва линија, посебно станице метроа, украшена фрескама, скулптура-

ма, мозаицима, дечјим цртежима. Највећи део посла урадили су шведски уметници, али не сами. Пре тога много су им помогли психолози који тврде да ова галерија над галеријама путницима скраћује једноличну вожњу дугим подземним железницама и благотворно утиче на напрегнути нервни систем. И што је најважније, кажу сви заједно, ова инвестиција уопште није скупа. потребна је само идеја и мало добре воље.

НОВА СТРАШИЛА

Од давнина су сељаци ратовали са птицама које су им наносиле грдне штете. Једно од одбрамбених сред-

става била су и страшила од разних крпа. Неки су у томе показали такву вештину да ни човек није могао да погоди ко се налази на њиви — њен власник или страшило. Међутим, птице к'о птице, кад-тад открију превару и плодови су зачас постајали укусни залогаји.

Тако је доскора било и у једном делу Енглеске све док фармерима није дојадило да

воде безуспешну борбу. За помоћ су се обратили инжењеру Мајклу Виљемсу.

— Молимо вас помозите нам и направите нешто што ће бити ефикасније од наших страшила која ветар често зна да обори, а и кад је време лепо, по правилу, не плаши безобзирне птице.

Виљемс је засукао рукаве и ускоро је фармерима показао страшило-робота. Захваљујући уграђеној сирени, овај робот зна тако да завришти да би, чини се, уплашио и саму биљку, а уз помоћ специјалног електромотора уме и бесно да маше „рукама". Снабдевен је „очима" и „ушима", да би утисак био потпунији. Преко ноћи ови роботи-страшила мирују, али кад се појаве први сунчеви зраци ступају у погон: почињу да раде чим чују крик птица или лепет њихових крила.

СВЕ ЗБОГ НЕПОЗНАТОГ ПСА

На једном слеђеном језеру крај Минхена прво се у невољи нашао пас: несрећник је пропао кроз лед. Његове безуспешне покушаје да се извуче видео је дванаестогодишњи Ерхард Зелер. Решен да му помогне, малишан се на овећој дасци запутио ка средини језера. У тренутку кад се нашао надомак дављеника, на лед је ступио пролазник који је хтео да им помогне. Лед по њим је попустио и спасилац број 2 обрео се у леденој води. Ерхард се онда окренуо од пса и кренуо ка човеку, али је и њега издала срећа: и сам је упао у језеро. Псу, малишану и спасиоцу је потом пожурио у помоћ још један спасилац — и овај се за длаку извукао — који је ипак успео да извуче Ерхарда и првог пролазника. У међувремену, пас се докопао даске и извукао на лед. На крају су у помоћ притекли и остали пролазници који су мокру, промрзлу али срећну четворку одвели до прве куће да се осуше и окрепе.

ШТА ТО БИ?

Тако рећи свакодневно понеки метеорит падне на земљу. Неки уопште не бирају место. Метеорит величине поморанџе стропоштао се недавно на једну кућу у Конектикату у САД. Јесте да је био мали, али пролетео је кроз кров и завршио у дневној соби у којој су се у том тренутку налазили власници који су, не слутећи ништа, мирно гледали телевизију. И шта би? Изузме ли се поприлична штета — рупа на крову, крш и лом у дневном боравку — све се завршило срећно. Људима није фалила ни длака с главе.

ДА КОМШИЛУК НЕ САЗНА...

Утеривачи дугова у Буенос Аиресу носе цилиндре, смокинге и беле лептир машне. Чему то? Па, усред бела дана толика елеганција свима пада у очи, па дужници по правилу настоје да им се незвани гост што пре уклони с кућног прага. Да не сазна читав комшилук...

СЛОНОВСКА ЗУБОБОЉА

И слона понекад заболи зуб. У том случају велики су и зубобоља и — пломба...

Да би без опасности по сопствени живот ветеринар могао да попуни рупу у кутњаку шездесетогодишње слонице Хомли из зоолошког врта у Индијанополису, болесници су прво убризгали анестетике у количини довољној да усмрти седамдесет људи. Онда је на ред дошло пломбирање — за попуњавање рупе величине људске песнице утрошено је амалгама у вредности од милион старих динара.

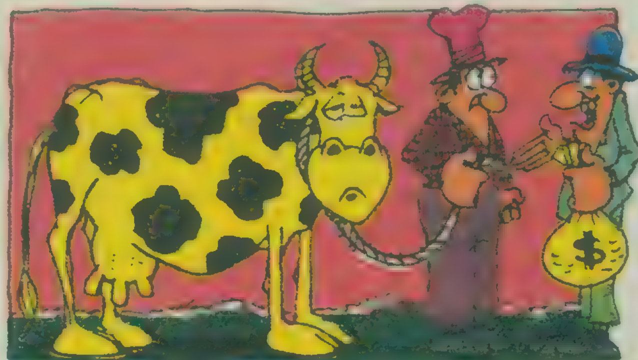
ЉУБАВ ИЛИ ПОСАО

На крају крајева и није толико важно да ли је четрдесет четворогодишњи Херберт Рајх из Минхена велики љубитељ паса или само спретан послован човек. Тек, Херберт је сазнао да у граду под точковима аутомобила годишње заврши више од 300 четвороножаца, па је почео да им даје часове из саобраћајне безбедности. Пошто? Седамсто динара за седам часова од по два сата. Посао иде, не зна се још само да ли ученици мање страдају.

КРАВА ОД 66 МИЛИОНА

Једна деветогодишња крава музара продата је у САД за невероватну цифру од милион и 25 хиљада долара (преко 66 милион динара). Мултимилионерска крава припада веома цењеној раси „холштајн", има одличан педигре, ал' што је много, много је...

И МЕРЦЕДЕС ПОСТАО ШТЕДЉИВ

ТРОШИ МАЊЕ ОД ФИЋЕ!

Оквакој је офанзиви реч? Поготову ако долази из куће која од свог настанка 1885. године не зна за проблеме око продаје возила? Реч је, наравно, о потрошњи горива. Сталан раст цена нафте, нарочито после 1972. године, наметнуо је произвођачима обавезу да, уколико мисле да опстану на тржишту, што више смање потрошњу горива. Настојања да се направе што јачи мотори су потпуно потиснута у други план, конструктори нових возила труде се да штедњом надокнаде скок цена горива. Циљ да нова возила троше онолико горива мање колико расте њихова цена још нико није успео да оствари али су зато сви прионули на посао да направе моторе који ће бити што штедљивији.

Нови „мерцедес 190/190 Е" је много лакши од традиционалних берлина са трокраком звездом, а пропорције стакленог и металног дела су у идеалној сразмери.

У последњој деценији је учињен веома велики напредак, посебно прошле и ове године. И „Дајмлер — Бенц" се уклопио у ове токове: после осам година рада направио је мали мерцедес, возило које се званично зове „190/190 Е". Оно може да пређе 100 километара пута брзином од 90 км на час потрошивши само 5,8 литара супера под условом да има мењач са пет степена преноса! Овај податак је тако невероватно зазвучао да нисам поверовао у њега све док нисам сео за волан: тестирање је показало да „190" заиста троши мање од нашег „фиће" који је скоро двоструко мањи и лакши!

Линијом против апетита

Сви знају да је најуспешније средство против дебљине — мање јести. Резултат је, и то се зна, витка линија. Развојној служби „Мерцедеса" то није непознато али је она пошла обрнутим путем: да би од својих возила направила дијеталце, одлучила је да им промени линију и смањи тежину. Наравно, у овој одлуци нема ничег револуционарног али, по традицији, мерцедес не може да буде мало возило, са скученим простором. Он је био и остао репрезентативни аутомобил који не сме да заостаје ни по изгледу, ни по опреми, ни по техници. Напротив мора да буде први у многим битним детаљима.

Другом генерацијом својих возила, названих „сигурност", „Мерцедес" је стекао глас произвођача једног од најсигурнијих возила. То је постигао специјалном челичном арматуром али „на штету" тежине.

Први задатак треће генерације, могла би да се назове „штедљива", био је смањити тежину али не науштрб сигурности. Међутим, није само тежина оно што повећава потрошњу горива: при брзини од 110 или више километара на час возило „отежа" због отпора ваздуха. Зато су тежина каросерије и њен облик битни кад је у питању потрошња. Имајући то у виду „Мерцедес" је модел „190" направио од лакших материјала и изменио облик каросерије али тако брижљиво да се одмах препознаје којој породици припада. Ово је постигнуто компјутерским прорачунима каросерије и дорадом на аеродинамичком каналу (уређају у коме се производи ветар различите брзине).

Помало агресиван

Срце и стомак једног возила су у мотору. Снага увек зависи од редовне и довољне „исхране", а то је услов за „здравље" мотора. Криза нафте учинила је да старо срце, карбуратор, буде замењено бризгаљкама а да се снага повећа не већом количином „хране" него „турбо" мотором. И „Мерцедес" је свој најновији модел опремио бризгаљкама: потрошња је смањена и употребом пластичних материјала и челика велике отпорности чиме је каросерија „олакшана" за 160 а шасија за 120 кг. Сад су прва возила (краћа од модела „200—280" за 30,5 а ужа за 10,8 цм) могла да крену са производњом. „Дајмлер — Бенц" је уверен да се осам година рада неколико стотина инжењера и висококвалификованих радника 92 професије (!) исплатио. Ми, новинари, позвани смо у Шпанију да на неки начин проверимо то њихово уверење: добити смо на тестирање неколико верзија типа „190", све са моторима до 2000 кубика. Међутим, једне су имале карбуратор и снагу од 66 kW (90 KS/DIN) а друге бризгаљке и снагу од 90 kW (122/DIN).

На новом мерцедесу није извршено никакво пресађивање битних органа али ће око стручњака запазити да је предњи део тањи и задњи дебљи и нешто уздигнутији тако да делује модерно и помало агресивно. Ове измене су знатно смањиле отпор ваздуха. Пртљажник је у завршном делу заобљен и веома лепо обликован што је корисно не само због аеродинамичких ефеката већ и због тога што се не прља задње стакло.

Простор унутра је довољно комотан за четири путника али удобно може да се смести и пети.

Успело подмлађивање

Управљач, командна табла и инструменти на њој су помно простудирани и по мерилима највишег стандарда, седишта удобна али задња нису онолико одмакнута од предњих као код дужих возила. Занимљив је податак да сам користио предзадњи зуб за померање седишта уназад што код многих возила ове класе није баш увек могуће. Волан не мења угао нагиба, али се на то возач брзо навикне. Кочнице су диск и веома поуздане. Показивач потрошње — једноставан и ефикасан: радио и остали уређаји који се речје користе надохват руке. Мењач је изванредан а онај аутоматски чак има уређај који укључивањем једног дугмета смањује потрошњу!

Посебно изненађује лежање на друму: вешање предњих точкова је такође једноставно и ефикасно а задњих сасвим ново и, наравно, патентирано. Наиме, сви точкови су самостално вешани с тим што су задњи обешени на по пет рукаваца причвршћених за каросерију гуменим лежајима. Нема љуљања ни напред ни позади, па чак ни труцкања кад се вози по веома лошем друму. Исто тако не чује се никаква бука јер је вешање точкова изведено од оног које се примењује на експерименталном моделу „С-111" којим су оборени многи рекорди у брзини.

Наравно, нисмо набројали све што ово возило има а друга немају, али је ипак најважније да је утисак у вожњи изванредан. Нема сумње да је тип „190" заиста почетак офанзиве коју је припремио „Дајмлер — Бенц" против својих конкурената.

Петар Стевчић

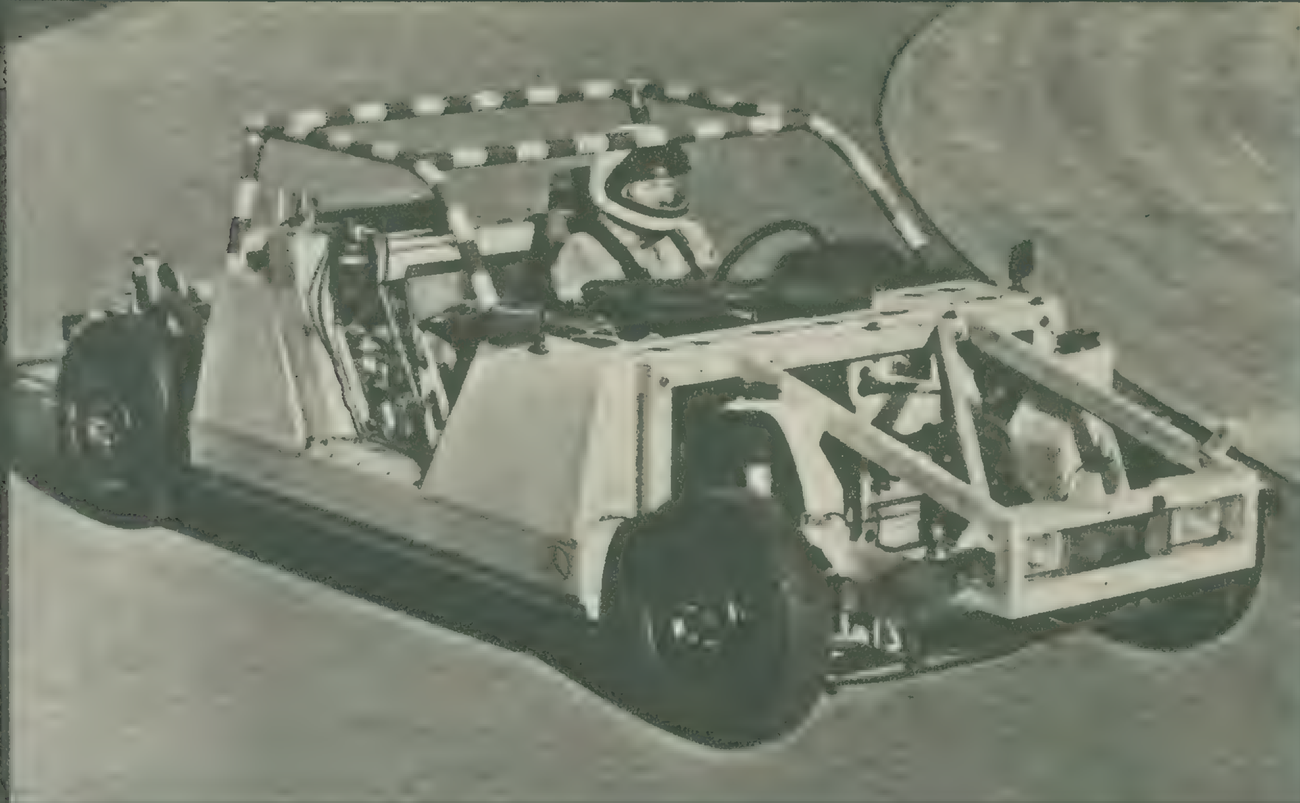
„МЕРЦЕДЕС 190/190 Е"

Мотор: 4 цилиндра у линији, 1.997 кубика; снага са карбуратором — 90 KS/DIN (66 kW), са бризгаљкама Бош — 122 KS/DIN (90 kW) при 5.000 односно 5100 окретаја у минуту; компресија 9:1, односно 9,1:1; брегаста осовина у глави мотора; мењач са четири брзине са синхронизованом за вожњу уназад (уз доплату пети степен или аутоматски мењач са уређајем за штедњу горива); самостално вешање точкова; кочнице хидрауличне двокружне, све диск, серво-уређај, уз доплату систем ABC (против блокирања точкова); пнеуматици 175/70 SR 14; тежина: празан 1080/1100, пун: 1580/1600 килограма; дужина 4,42 м, ширина — 1,67 м, висина — 1,35 м; размак осовина 2,665 м;

Возне особине:

	„190"			„190 Е"		
Убрзање:	4 b	5 b	aut	4 b	5 b	aut
0 — 100 км/час километар	13,2	13,2	13,6	10,5	10,5	11,0
	34,8	34,8	35,4	31,8	31,8	32,5
макс. брзина	175	175	170	195	195	190
Потрошња на 100 км пута:						
при 90 км/час	6,5	5,8	7,0	6.4	5,3	6.9
при 120 км/час	8,4	7,8	8,9	8,3	7.8	8,7
по граду	10,7	10,7	10,5	10,3	10,3	10,3
Цене у СР Немачкој	25.538 марака			27.741,50 марака		
	663.988 динара			712.279 динара		

Код нас ће цена вероватно бити између 1,200.000 и 1.350.000 динара, са царином и порезима. Није сигурно да ће бити изложен на Београдском салону аутомобила, јер је неизвесно хоће ли „Дајмлер-Бенц" учествовати са путничким возилима.

Испитивање дејства вешања точкова за нови модел обављено је на експерименталној стази у специјално сграђеном возилу за мерење и сакупљање података о вибрацији, буци и прецизности управљања.

„ДАЈМЛЕР-БЕНЦ", ВЕЛИКА НЕМАЧКА ФАБРИКА АУТОМОБИЛА И ЈЕДНА ОД НАЈУГЛЕДНИЈИХ У СВЕТУ, НАПРАВИЛА ЈЕ НОВО ВОЗИЛО И ПРИКАЗАЛА ГА У СЕВИЉИ ЗА ПРЕКО 500 НОВИНАРА ИЗ ЦЕЛОГ СВЕТА МЕЂУ КОЈИМА ЈЕ БИО И НАШ САРАДНИК. — МЕРЦЕДЕС 190 НИЈЕ НАШ ПРОТИВУДАР НА СВЕТСКОМ ТРЖИШТУ ВЕЋ ОФАНЗИВА — РЕКАО ЈЕ ТОМ ПРИЛИКОМ ПРЕДСТАВНИК ФИРМЕ БЕРНАРД ГОЧАЛК.

Разбијањем возила о зид, при брзини од 50 км/час, проверава се оно што је на прототиповима урађено пре него што почне серијска производња.

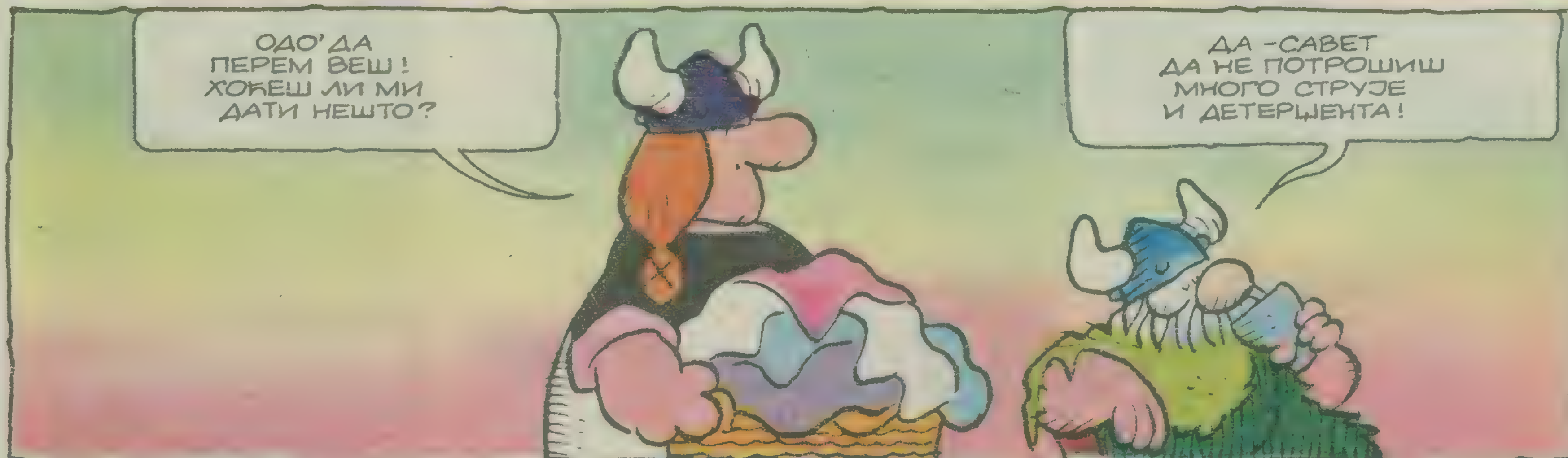
Унутрашњост возила је задржала све квалитете и особине досадашњих „мерцедеса".

Каросерија новог типа „190/190 Е" склапа се на линији робота па се на тај начин постиже максимална прецизност у изради и сигурности заварених спојева.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЛИК ОРИЈАН: УКЛЕТО ГРОТЛО III ДЕО

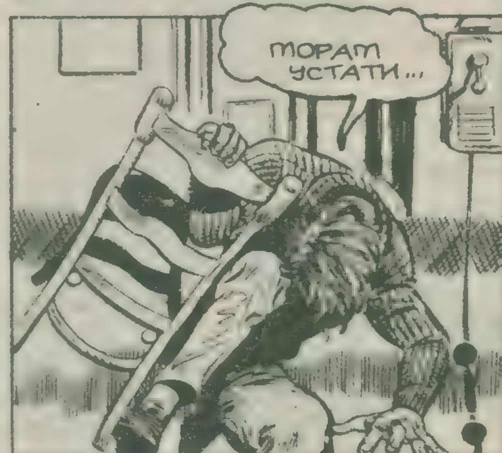

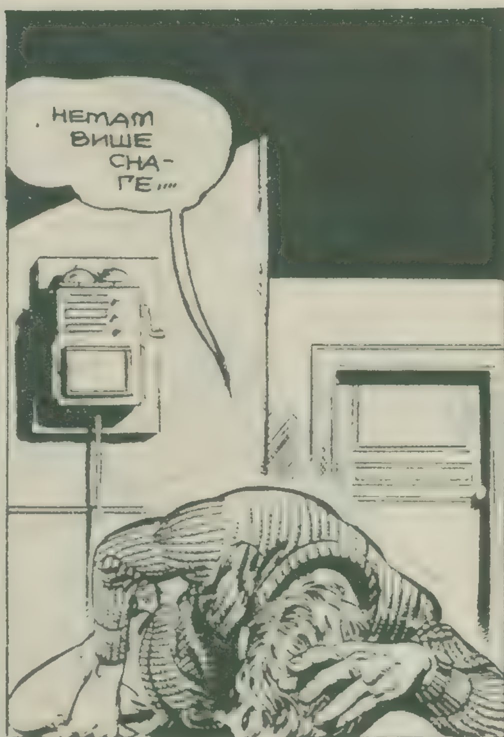

НЕМАМ ВИШЕ СНА-ГЕ....

ЈЕДИНИ СПАС...

ВАЉДА ЋЕ МЕ ЧУ-ТИ...

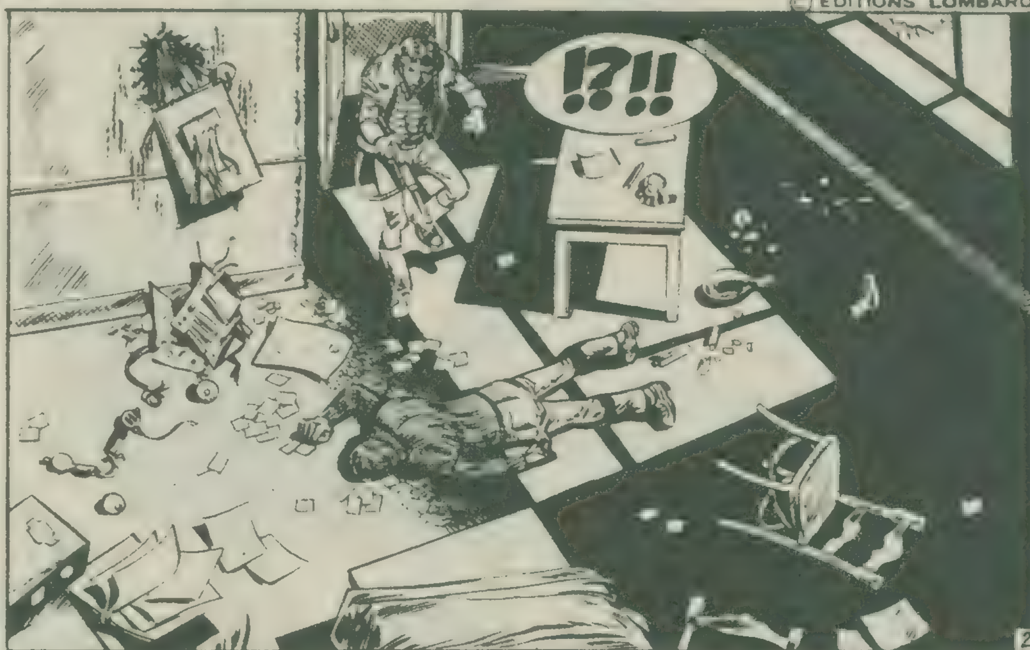

БУМ!
БУМ!
БУМ!
ЦАНГР!

ОРИЈАНОВ ПОЗИВ У ПОМОЋ!
ИДЕМ! ОВАЈ ПУТ ЋУ ГА УХВА-ТИТИ!

ЧЕКАЈ, БОСО! НЕ ИДИ САМ!

НЕ БОЈИМ СЕ ЈА НИКОГА!
КЛИК!
КЛИК!

РАЗВАЛИЋУ ВРАТА! СТИЖЕМ, ОРИЈАНЕ!

!?!!

2

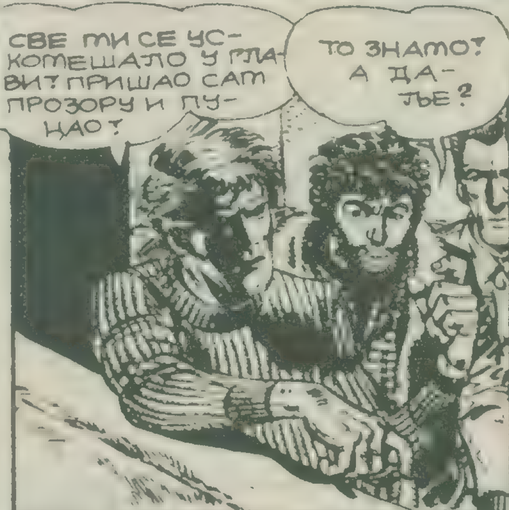

ИЗНЕСЕМО ГА НАПОЉЕ! ОВДЕ ЈЕ ПУНО ОТРОВНЕ ПАРЕ!
!?

ЈЕСИ ЛИ ВИДЕО ТЕЛЕФОН?
ЗАТО СУ ГА И НАПАЛИ! ДА ГА СПРЕЧЕ ДА ТЕЛЕФОНИРА!

ДОЛАЗИ К СЕБИ!
ТРЕБА ДА ПОВРАТИ БОЈУ!

СИГУРНО ЈЕ И С ДРУГИМ ТЕЛЕФОНОМ ИСТО! САСВИМ СМО ОДСЕЧЕНИ ОД СВЕТА!

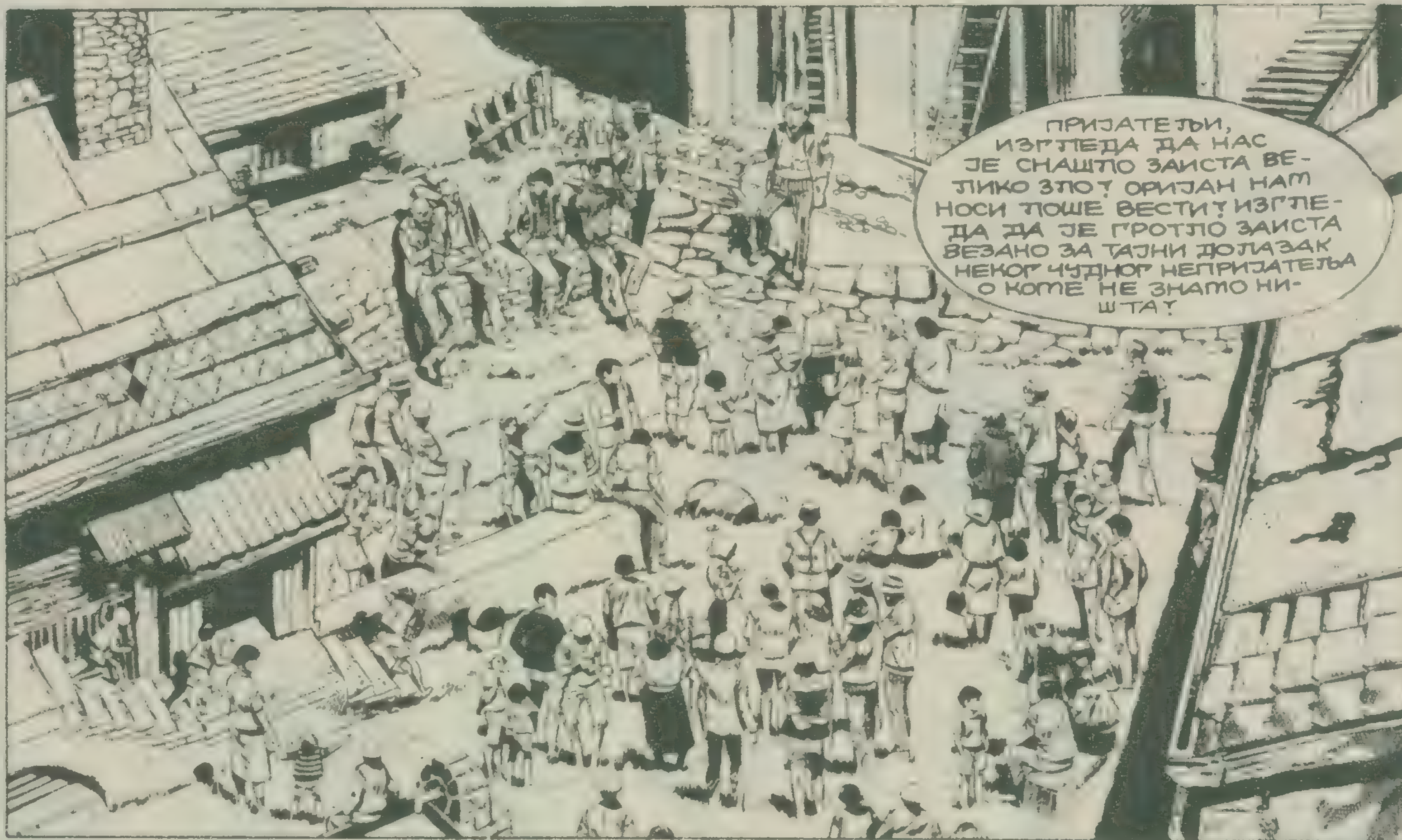

ЈЕСТЕ ЛИ ГА БАР ВИДЕЛИ? ДА НИСТЕ И ВИ ОНЕМЕЛИ?
НЕ! ЧЕКАЈТЕ!

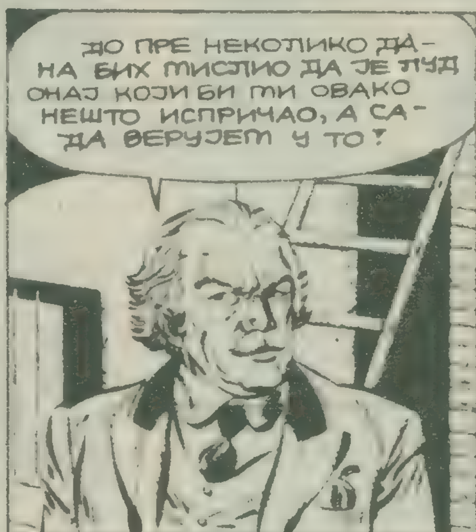

СВЕ МИ СЕ УСКОМЕШАЛО У ГЛАВИ! ПРИШАО САМ ПРОЗОРУ И ПУКАО!
ТО ЗНАМО! А ДАЉЕ?

ПРАВИ КОШМАР... МОНСТРУОЗНА БИЋА... ТУКАО САМ СЕ! ПОКУШАО САМ ЈЕДНОГ ДА ЗАДАВИМ! БИО ЈЕ ХЛАДАН КАО МЕТАЛ! ПОСЛЕ НЕ ЗНАМ... КАО ДА САМ БИО ДРОГИРАН!

МОНСТРУОЗНА БИЋА?
ЗНАЧИ ДА ЈЕ ИПАК ВАСИОНСКИ БРОД У ПИТАЊУ!

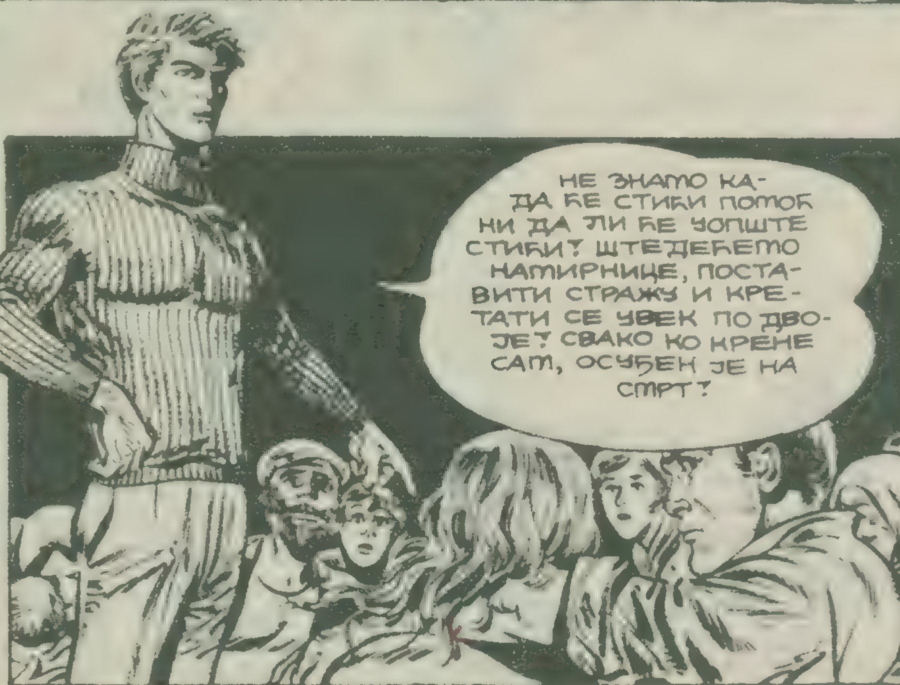

КАЈА, ИЗВЕШТАЈИ И СЛИКЕ ИЗ ЈАПАНА СУ ЗАПАЊУЈУЋИ!
АКО ЈЕ У ПИТАЊУ ОНО ШТО МИСЛИМ, ТРЕБА ХИТНО НЕШТО ПРЕДУЗЕТИ, ИНАЧЕ НИКО ЖИВ НЕЋЕ НАПУСТИТИ СЕЛО!

ПРИЈАТЕЉИ, ИЗГЛЕДА ДА НАС ЈЕ СНАШЛО ЗАИСТА ВЕЛИКО ЗЛО! ОРИЈАН НАМ НОСИ ЛОШЕ ВЕСТИ! ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ГРОТЛО ЗАИСТА ВЕЗАНО ЗА ТАЈНИ ДОЛАЗАК НЕКОГ ЧУДНОГ НЕПРИЈАТЕЉА О КОМЕ НЕ ЗНАМО НИШТА!

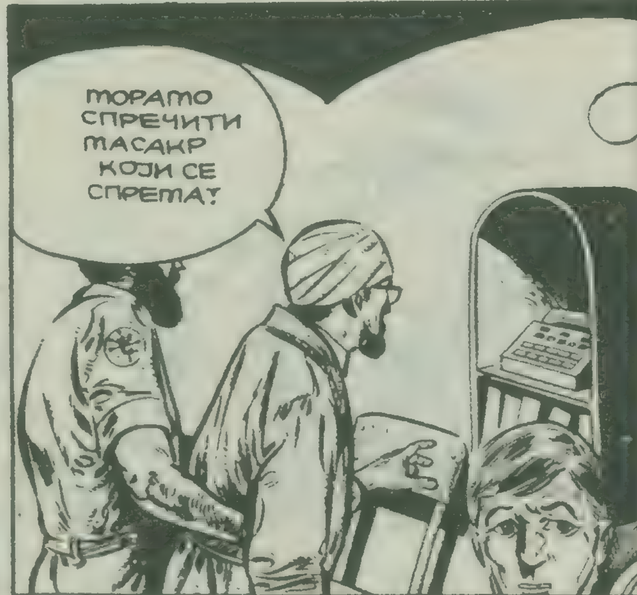

ДО ПРЕ НЕКОЛИКО ДАНА БИХ МИСЛИО ДА ЈЕ ЛУД ОНАЈ КОЈИ БИ МИ ОВАКО НЕШТО ИСПРИЧАО, А САДА ВЕРУЈЕМ У ТО!

ВЕЗЕ СУ ПРЕКИНУТЕ! ВОДА ЈЕ ЗАГАЂЕНА, СТОКА УБИЈЕНА! У СЕЛО СЕ НЕ МОЖЕ! ПРОГЛАШАВАМ ОПСАДНО СТАЊЕ ДОК НЕ СТИГНЕ ПОМОЋ!

ЛИК ОРИЈАН ЈЕ ВЕЋ СРЕО... УХ... ТА ЧУДНА БИЋА! ПРЕДЛАЖЕМ ДА ГА ИЗАБЕРЕМО ЗА ШЕФА!

НЕ ЗНАМО КАДА ЋЕ СТИЋИ ПОМОЋ НИ ДА ЛИ ЋЕ УОПШТЕ СТИЋИ! ШТЕДЕЋЕМО НАМИРНИЦЕ, ПОСТАВИТИ СТРАЖУ И КРЕТАТИ СЕ УВЕК ПО ДВОЈЕ! СВАКО КО КРЕНЕ САМ, ОСУЂЕН ЈЕ НА СМРТ!

КАЛА, НЕ ПРАВИТЕ ГЛУПОСТИ! ВАШЕ СТАЊЕ ЈЕ ТЕШКО!
ОСТАВИТЕ МЕ НА МИРУ, ФОСКИЈЕ!

МОРАМО СПРЕЧИТИ МАСАКР КОЈИ СЕ СПРЕМА!

БОЛНИЦА, ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ! УГО КАЛА НА ТЕЛЕФОНУ!
БАШ ФИНО!

ЛЕПА ПАРАДА СА ОНА ДВА КАМИОНА! ЈЕДАН ЈЕ ПОТПУНО УНИШТЕН! ЗНАТЕ ЛИ КОЛИКА ЈЕ ШТЕТА?

БИЋЕ И ВЕЋА АКО МЕ НЕ САСЛУШАТЕ!

КАКАВ ИЗВЕШТАЈ ИЗ ЈАПАНА? О МЕТЕОРУ? САМО ТРЕНУТАК!

ЈЕСТЕ ЛИ ДОБИЛИ ТАЈ ИЗВЕШТАЈ?
МИСЛИО САМ ДА ВАМ ГА ДАМ ПОСЛЕ ПРОЦЕНЕ ШТЕТЕ НА КАМИОНИМА!

КАЛА, САЧЕКАЈТЕ МАЛО! УМАЛО ДА СЕ ПОСВАЂАМО ЗБОГ НЕКЕ БУДАЛЕ!

ЕВО ДОСИЈЕА, ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ!
ПОСЛЕ!

ПОСЛЕ ЋУ ДА ПОГЛЕДАМ!
КАЛА, САМО НАПРЕД! ОБЕЗБЕДИЋУ ХЕЛИКОПТЕРЕ И ПАДОБРАНЦЕ!
5

ПОЧЕЛА ЈЕ ПОДЕЛА ХРАНЕ! ШТА САД ДА РАДИМО?
ЗА САДА НИШТА! ДОКТОР ЈЕ КОД БОЛЕСНИКА!

НЕКА СЕ ОДМОРЕ ОНИ КОЈИ СУ НА РЕДУ! ЧИМ ПРИМЕТИТЕ НЕШТО СУМЊИВО, ОБАВЕСТИТЕ МЕ!

ИДЕМ ДА ИСПИТАМ ОНО ПАРЧЕ КАМЕНА ШТО САМ ДОНЕО ИЗ ГРОТЛА!

МИСЛИМ ДА ЋЕ ПОТОЊ УСКОРО СТИЋИ!
МОЖДА ЗА ЈЕДАН ДАН! ОСЕЋАМ СЕ КАО ЗАМОРЧЕ У ЕКСПЕРИМЕНТУ О КОМЕ НЕ ЗНАМ НИШТА!

МОРАМ ДОБРО ДА ГА ПОГЛЕДАМ!

ДА БАР НЕШТО САЗНАМ ДОК НЕ ДОЂЕ КАЛА!
СВАКО ИМА СВОЈ ПОНОС!

СРЕДИЋУ МАЛО СОБУ! УЖАСНА ЈЕ!

ВЕТАР ЈЕ И ОВДЕ НАНЕО ЗЕЛЕНУ ПРАШИНУ!

ТРЕБА И ЈА ДА ИЗВРШИМ НЕКЕ ОПИТЕ!
6

ВРАЋА ТИ СЕ ЕЛАН! А И УСЛОВИ РАДА НИСУ ЛОШИ!

НАЈВИШЕ МЕ ЧУДЕ ОВИ ЖЛЕБОВИ У КАМЕНУ!

ЈЕЗГРО ЈЕ НОРМАЛНО! ЕВО ТРАГОВА КЛАСИЧНОГ ГВОЖЂА!

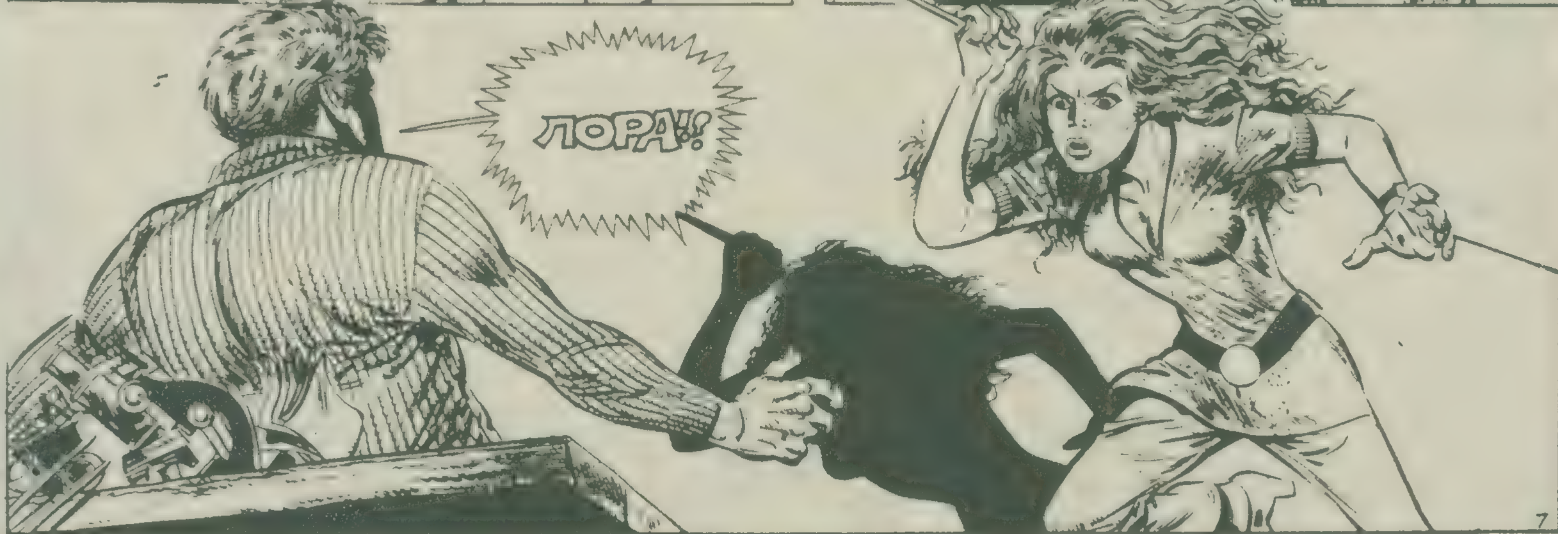

ЗНАЧИ, СВЕ ЈЕ У ЗЕЛЕНОЈ ПРАШИНИ... ДО ЂАВОЛА, МИСЛИМ ДА СХВАТАМ!

ДОЂИ ДА ВИДИШ!

АКО БИ КАМЕН ПО ЦЕЛОЈ ПОВРШИНИ ИМАО ОВОГ ЗЕЛЕНОГ ПРАХА...

СЛУШАШ ЛИ МЕ, ЛОРА?

ЛОРА!!

1623/7

ЛОРА, СМИРИ СЕ! ТО САМ ЈА!

НЕ ВРЕДИ! ПРАВИ КОШМАР...

ОРИЈАН НИКАД НЕЋЕ ЗАБОРАВИТИ ТО ЛИЦЕ. НА ЊЕМУ СЕ ВИДЕЛА СМРТ...

НЕ СМЕМ ОКЛЕВАТИ...

СНАГА ЈОЈ СЕ УДВОСТРУЧИЛА...

ПРАВА ЗВЕР...

АААРРРИИ!

НЕЋЕ ОДУСТАТИ ДОК МЕ НЕ УБИЈЕ... ИЗВИНИ, ЛОРА, АЛИ...

... НЕМА ДРУГОГ НАЧИНА...

ЗЕЛЕНИ ГАС! ШТА?! ПРАВИ ПАКАО!

ПРЕСТАНИТЕ! ПОУБИЈАЋЕТЕ ЈЕДНИ ДРУГЕ!

АГРР!
КАО ЛОРАТ ЈАЧИ ЈЕ ОД МЕНЕ...

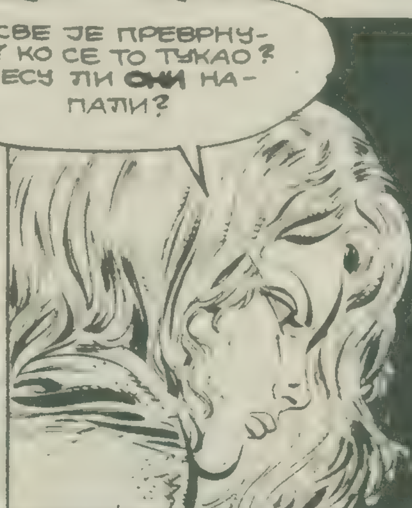

ПИШТОЉ! ОСТАО МИ ЈЕ УНУТРА...

ОВО ЈЕ ЈЕДИНИ НАЧИН! ПУЦАЋУ У ВАЗДУХ...

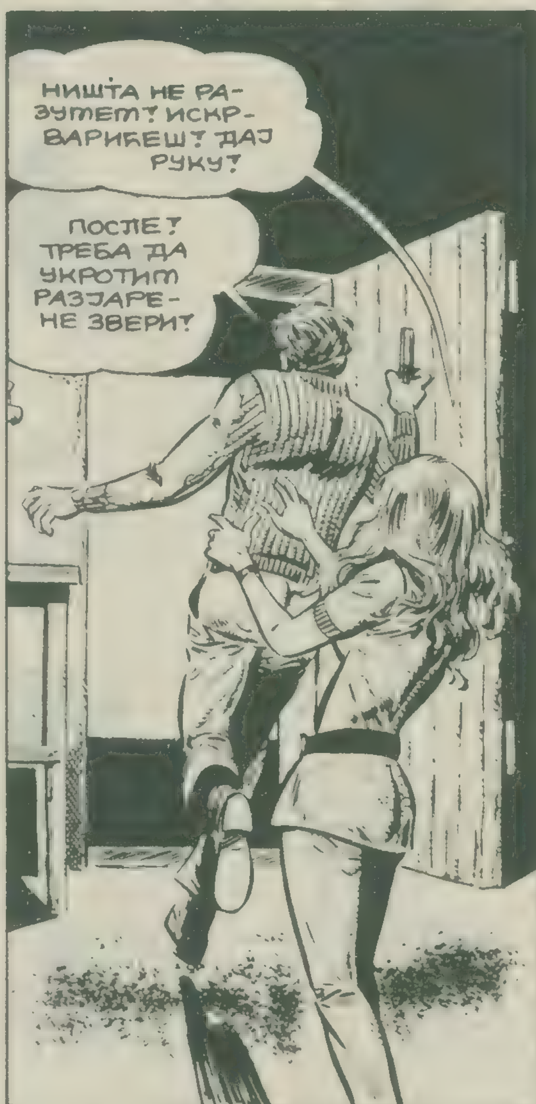

ШТА ТО РАДИШ? ШТА ЋЕ ТИ ПИШТОЉ?
ТРЕБА МИ!

НИСАМ МОГАО ДА СЕ УЗДРЖИМ ДА ТЕ НЕ УДАРИМ! ЈОШ ЈЕДАН ТАКАВ ПОТЕЗ И НЕЋУ ИМАТИ ИЗБОРА!

О ЧЕМУ ПРИЧАШ? КАКАВ ПОТЕЗ? РАЊЕН СИ!

СВЕ ЈЕ ПРЕВРНУТО! КО СЕ ТО ТУКАО? ЈЕСУ ЛИ ОНИ НАПАЛИ?

ИСКРЕНА СИ, ЗАР НЕ? НИЧЕГ СЕ НЕ СЕЋАШ? САД ЗНАМ КО ЈЕ НЕПРИЈАТЕЉ САРГОРИСА!
10

НИШТА НЕ РАЗУМЕМ! ИСКРВАРИЋЕШ! ДАЈ РУКУ!
ПОСЛЕ! ТРЕБА ДА УКРОТИМ РАЗЈАРЕНЕ ЗВЕРИ!

СВИ ДА СТЕ СЕ СМИРИЛИ!
БУМ!

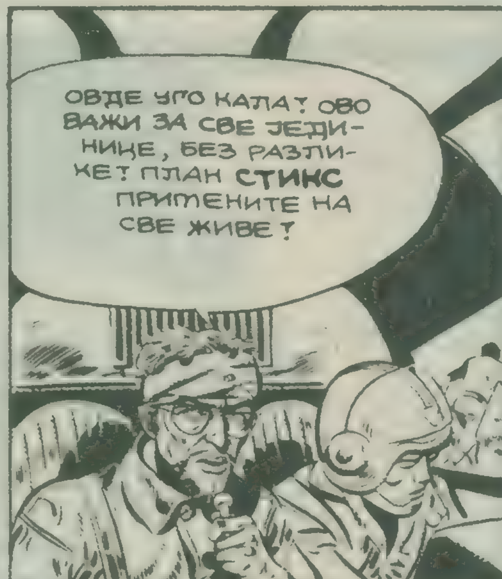

ЛИК, ПАЗИ! ИДУ ПРЕМА ТЕБИ!
ЈА САМ ЛИК ОРИЈАН! МИ СМО ПРИЈАТЕЉИ!

УКЛЕТИ СМО! ОВАКО ДА ЗАВРШИМО...
ПУЦАЈ, ПУЦАЈ! МОРАМО СЕ СПАСТИ!

КАЛА! КОНАЧНО!

ГЛЕДАЈТЕ! СТИЖЕ НАМ ПОМОЋ!

ОДЈЕДНОМ СЕ СВЕ ПРОМЕНИЛО...

ОВДЕ УГО КАЛА! ОВО ВАЖИ ЗА СВЕ ЈЕДИНИЦЕ, БЕЗ РАЗЛИКЕ! ПЛАН СТИКС ПРИМЕНИТЕ НА СВЕ ЖИВЕ!

УРА! ГОТОВО ЈЕ! СА ОВАКВИМ ПОЈАЧАЊЕМ...

ПАЗИ, ЛИК!

НАДАМ СЕ ДА ЈЕ ОВО ПОСЛЕДЊИ!

ТИ ШТО ИЗ ЕУРОКРИСТАЛА! БРЗО, ТОМЦИ!

ШТА ЈЕ САД?

НЕ НАС!
ОБАВЕСТИТЕ КАЛУ...
12

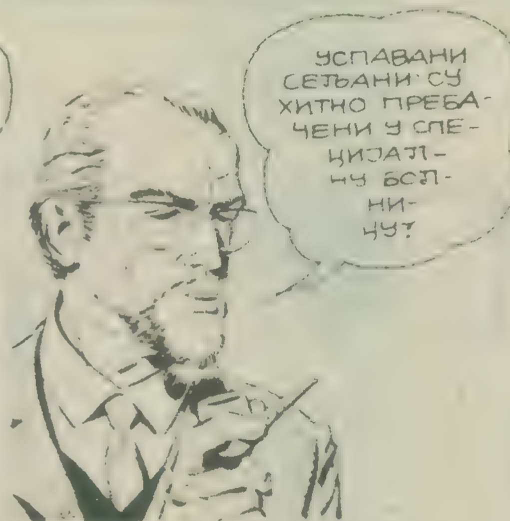

ЈА САМ ДОКТОР КАЛА! ЕВО ПРОПУСНИЦЕ! ЖЕЛИМ ДА ВИДИМ ДВЕСТА СЕДАМНАЕСТ!
БОЛНИЦА

ЛИК ОРИЈАНА! ОПОРАВИО СЕ МЕЂУ ПРВИМА! ДРЖИМО ГА ЗБОГ РАНЕ НА РУЦИ!
ЗНАМ!

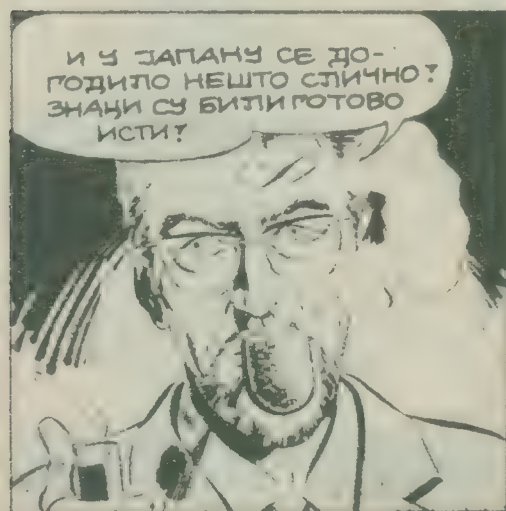

ВИ СТЕ ПРВИ КОЈИ ЋЕ МУ РЕЋИ ИСТИНУ!
ЈА МИСЛИМ ДА ЈЕ ОН ВЕЋ ЗНА!

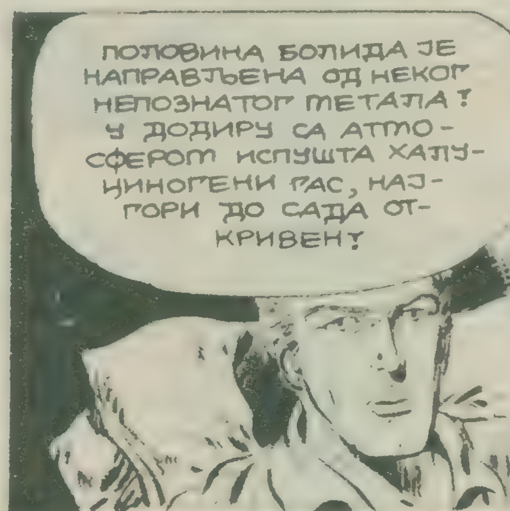

ЧЕКАО САМ ВАС, УГО!
КАКО ЈЕ, МАЛИША? НАДАМ СЕ ДА УСПАВЉУЈУЋЕ СРЕДСТВО НИЈЕ ТЕШКО ДЕЛОВАЛО?

ПРИМЕНИЛИ СТЕ ЈЕДИНУ МОГУЋУ МЕТОДУ!
НАРЕЂЕЊЕ ЈЕ ГЛАСИЛО ДА СЕ СВИ УСПАВАЈУ!

УСПАВАНИ СЕЉАНИ СУ ХИТНО ПРЕБАЧЕНИ У СПЕЦИЈАЛНУ БОЛНИЦУ!

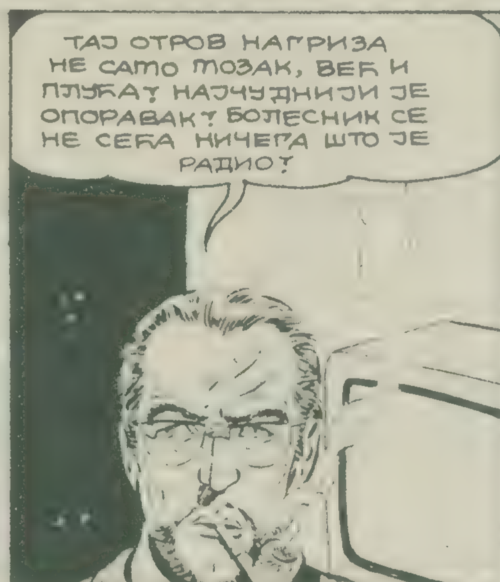

ШЕЗДЕСЕТ ПОСТО СУ СА ТЕШКИМ ТРОВАЊЕМ, А ПЕТНАЕСТ СУ ЛАКШИ СЛУЧАЈЕВИ! ОСТАЛИ СУ ДОБРО!
КАКО СТЕ ЗНАЛИ ШТА ЈЕ У ПИТАЊУ?

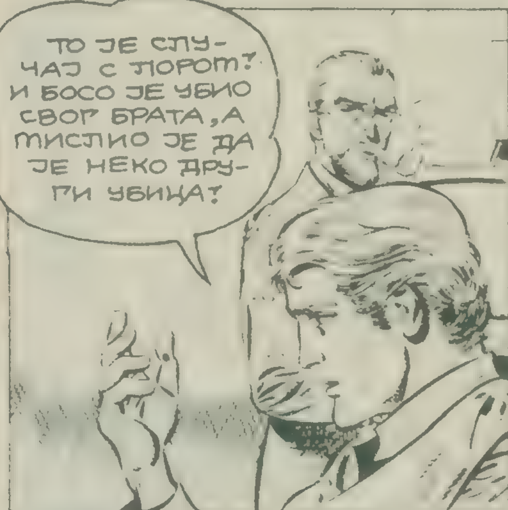

И У ЈАПАНУ СЕ ДОГОДИЛО НЕШТО СЛИЧНО! ЗНАЦИ СУ БИЛИ ГОТОВО ИСТИ!

ПОЛОВИНА БОЛИДА ЈЕ НАПРАВЉЕНА ОД НЕКОГ НЕПОЗНАТОГ МЕТАЛА! У ДОДИРУ СА АТМОСФЕРОМ ИСПУШТА ХАЛУЦИНОГЕНИ ГАС, НАЈГОРИ ДО САДА ОТКРИВЕН!

13

ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА БИ СВИ ПОЛУДЕЛИ ДА ЈЕ ОВО ПОТРАЈАЛО!
НЕ, БИЛИ БИ МРТВИ!

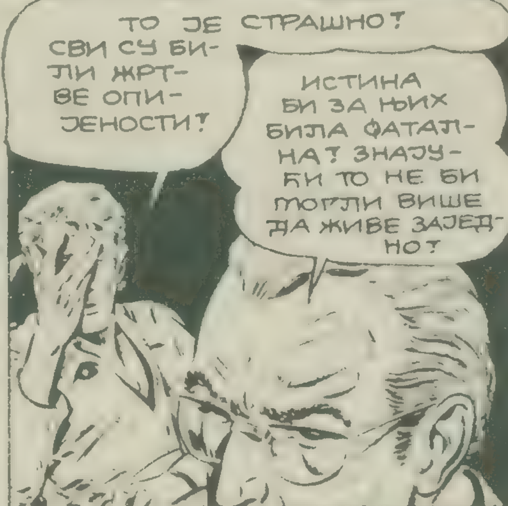

ТАЈ ОТРОВ НАГРИЗА НЕ САМО МОЗАК, ВЕЋ И ПЛУЋА! НАЈЧУДНИЈИ ЈЕ ОПОРАВАК! БОЛЕСНИК СЕ НЕ СЕЋА НИЧЕГА ШТО ЈЕ РАДИО!

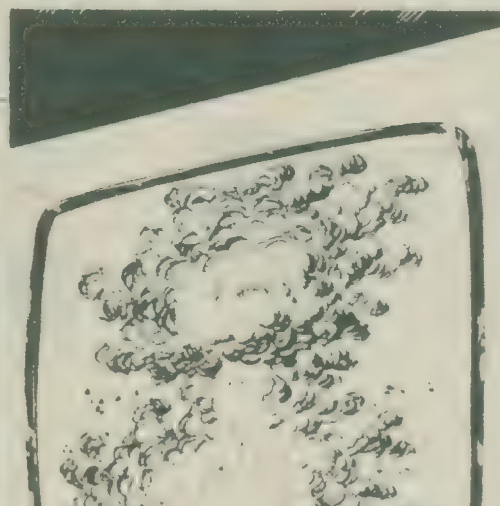

ТО ЈЕ СЛУЧАЈ С ЛОРОМ! И БОСО ЈЕ УБИО СВОГ БРАТА, А МИСЛИО ЈЕ ДА ЈЕ НЕКО ДРУГИ УБИЦА!

ОН ЈЕ ПРОУЗРОКОВАО И ОДРОН КАМЕНА И МИНИРАО КАЊОН! ЗЕЛЕНА ПАРА ЈЕ УВЕЛИЧАВАЛА СНАГУ ОНИХ КОЈИ СУ БИЛИ ПОД ЊЕНИМ УТИЦАЈЕМ!

И ЈА САМ ХАЛУЦИНИРАО! САМ САМ ОДВАЈИО ТЕЛЕФОНСКИ АПАРАТ! СТРАШНО!

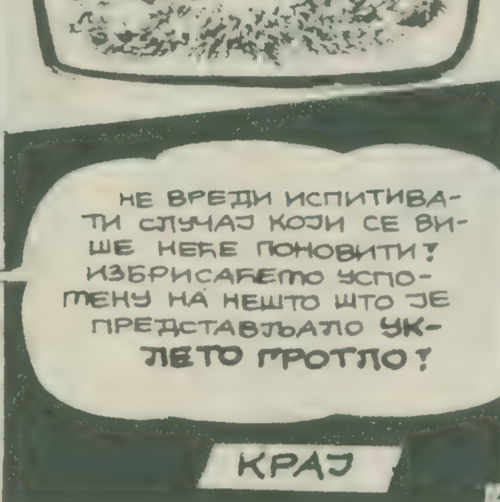

И ДОКТОР ЈЕ, НЕ ЗНАЈУЋИ, УБИО СВОГ ПАЦИЈЕНТА! ДРУГИ ЗЛОЧИНИ ЋЕ ОСТАТИ НЕОТКРИВЕНИ!

ТО ЈЕ СТРАШНО! СВИ СУ БИЛИ ЖРТВЕ ОПИЈЕНОСТИ!
ИСТИНА БИ ЗА ЊИХ БИЛА ФАТАЛНА! ЗНАЈУЋИ ТО НЕ БИ МОГЛИ ВИШЕ ДА ЖИВЕ ЗАЈЕДНО!

ЗАТО ЋЕМО ДАТИ ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈ КОЈИ ЋЕ БИТИ ЛАЖАН! УБИСТВА ЋЕМО ПРИПИСАТИ НЕКОМ НЕПОЗНАТОМ ЛУТАЛИЦИ!
!

САРГОРИС САМО ТАКО МОЖЕ ДА ОПСТАНЕ, А ВРЕМЕ ЋЕ ИЗБРИСАТИ ОСТАЛО!

НЕ ВРЕДИ ИСПИТИВАТИ СЛУЧАЈ КОЈИ СЕ ВИШЕ НЕЋЕ ПОНОВИТИ! ИЗБРИСАЋЕМО УСПОМЕНУ НА НЕШТО ШТО ЈЕ ПРЕДСТАВЉАЛО УКЛЕТО ГРОТЛО!
КРАЈ

ПОТРЧКО: СЛАВИНА

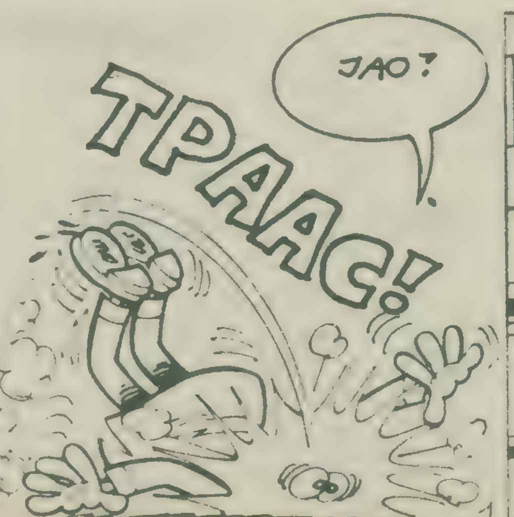

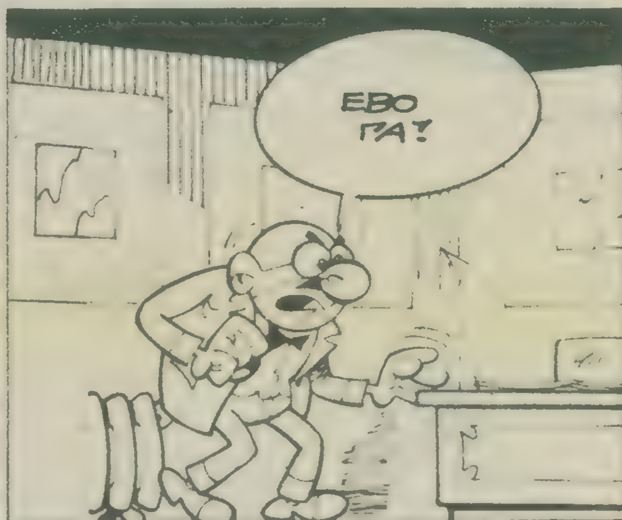

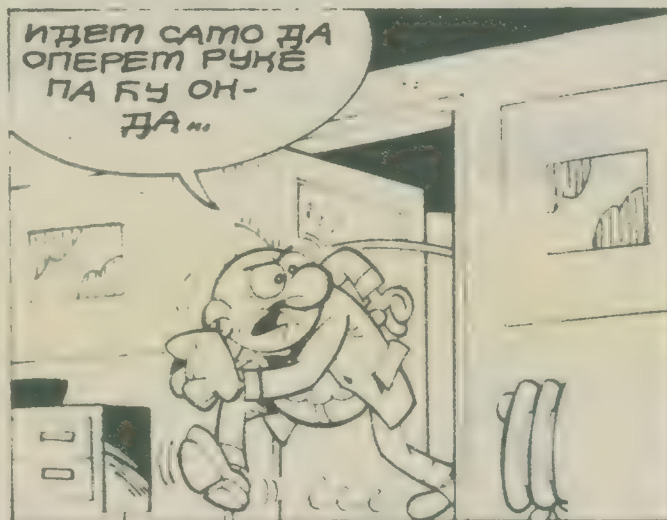

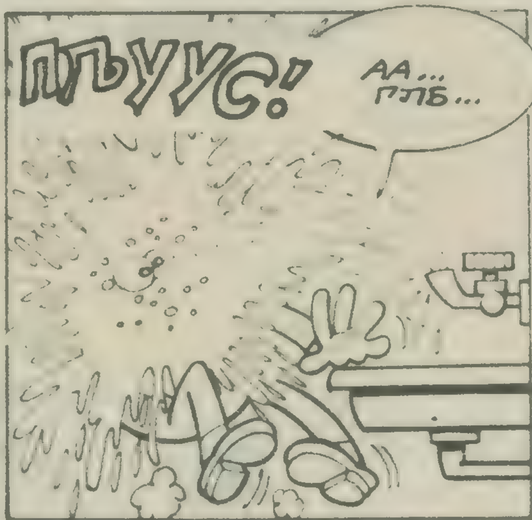

ЕВО ГА!

ШТА? КАКВЕ СУ ОВО МАС-НИЦЕ?

ИДЕМ САМО ДА ОПЕРЕМ РУКЕ ПА ЋУ ОН-ДА...

ЦЕЛУ НОЋ САМ ПРОБ-ДЕО ДА БИ МЕ НЕ-КО ОВАКО УДЕСИО!

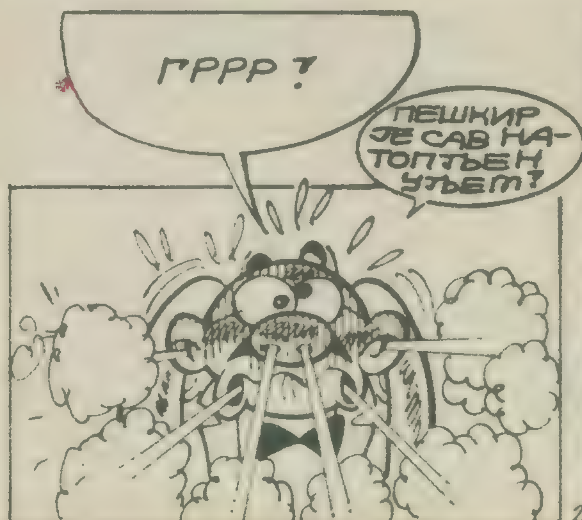

ПЉУУС!
АА... ГЛБ...

ШТА ЈЕ САД? ОВО ЈЕ ЛУДА КУЋА!

НЕКО МИ ЈЕ ОДВРНУО СЛАВИ-НУ!

МИСЛИМ ДА ЗНАМ...

АААХ!

ГРРР!
ПЕШКИР ЈЕ САВ НА-ТОПЉЕН УЉЕМ!

ПОТРЧКО! ДА НИСИ ТИ СЛУЧАЈ-НО ПЕТЉАО НЕШ-ТО ОКО МОЈЕ СЛАВИНЕ?

ХЕ, ХЕ! СИГУРНО МЕ ЗОВЕ ДА ТИ ЗАХВАЛИ...

РЕЗУЛТАТИ НАГРАДНЕ ИГРЕ »КОЛИКО ПОЗНАЈЕТЕ СВЕТ«

РЕКОРД ЈЕ ОБОРЕН

Читаоци „Политикиног забавника" су [illegible] да познају своју земљу и свет. Стигло [illegible] толико [illegible] да смо [illegible] да их сместимо. У присуству комисије [illegible] (без икаквих трикова) [illegible] мађионичарске вештине Биг Лале.

Поздрављамо све учеснике а добитницима честитамо.

Мопед „Аутоматик 3" добио је Драган Шибак [illegible] Добровине Брезе.

Бицикли десетобрзинци припали су:

Миссаде Пецићу Тасевчиће, [illegible]

[illegible]

10 пари скија са везовима иду на неке:

[illegible]

Телевизор је добио

[illegible]

Фото-апарате шаљемо:

[illegible]

Лонг плеј плоче рок и забавне музике добили су:

Срђан Миленк[illegible]

[illegible] Сефер, [illegible]

[illegible]

На наградни конкурс „Колико познајете свет" стигло је 70248 одговора! Углавном тачних. У овом броју објављујемо имена свих добитника.

Ана Атанасковић, Ђорђа Илића 5 Београд
Фекри Пашић, Маршала Тита 45 Приштина,
Мирза Беовић, М. Скопљака [illegible] Вуеско,
Нена Шимуновић, Војновића 65 Дубровник,
Мики Тарковски Карпош вој[illegible] 19 Охрид,
[illegible] А[illegible] Косовска [illegible]
[illegible] Јанкоски, Ке[illegible] Вировитица [illegible] Гостивар,
[illegible] Фиалс Ивешка [illegible]
[illegible] Жагар Грг Матије [illegible] Струбица
[illegible]

Није било трика! Познати мађионичар Биг Лале је извукао срећне добитнике.

[illegible]

Сремска Митровица [illegible]
Слежано Тричков Крум 3 [illegible] Димитровград,
[illegible] Колесникова 1 [illegible]

[illegible]

Мариус [illegible] ски булевар 2/98 Београд,
Јелена Ра[illegible]

[illegible]

Радојка Косић, Пушћа 5 Омишаљ, Крк,
Инес Станичић, Рогач 66 Башка Вода,
Сења Матовић Ројчева 22/X Љубљана,
Гордана Зечић, Божидара Аџије 14 Бјеловар
Наталија Катић, Шимуновића 8 Карловац,
Јасмина Јаморонић Гајева 6/I Вараждин
Сена[illegible] Зулић, Нијаза Сулаиходжића 13 Бихаћ,
Маја Куничић, Браће Домани 8/I Загреб,
Ђуро Митровић, Сотинаћка 4 Берак, Оролик,
Борис Сикака, Моше Пијаде 6 Нашице,
Мелита Харванчек, Људевита Гаја [illegible] Нашице,
Самир Трхуљ, Моше Пијаде 48/V Мостар,
Ведран Хитрац, Алеја помораца [illegible]/VI Загреб,
Алеш [illegible], Радизел 69, [illegible] Орехова вас — Сливница
Маја Врцељ, Вељка Влаховића [illegible] Кула,
[illegible] Субот[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] Булетић, 24 новембра 8 [illegible]
[illegible] Живковић, Студентска 29 Параћин,
[illegible] Драгић, Бошка Југовића [illegible]
[illegible] Мајсторовић, Француска 11 Смедеревска Паланка
[illegible] ски бата [illegible] 23 Лучани,
[illegible] Нинић, Дрвар [illegible] Шибеник
[illegible] 7 јули [illegible]
[illegible] 5 маја 2 Сисак
[illegible] Симић, Каштеланска цеста 57 Каштел Гомилица,
[illegible] Насеље Ф. Габ[illegible]
[illegible] VI пролетерске [illegible]
[illegible]

Награде шаљемо поштом.

РАЗЈАРЕНИ БИК

ТРЧАЛЕ СМО КАО БЕЗ ДУШЕ — СЕЋА СЕ ПЕСНИКИЊА. — АЛИ, ОН УПОРНО ЗА НАМА НИСКО СПУШТЕНЕ ГЛАВЕ СПРЕМНЕ ЗА НАПАД. ШТА АКО НАС ДОХВАТИ ОШТРИМ РОГОВИМА?

У одређено време, по устаљеном и строго поштованом реду, пет кћерки и три сина сеоског учитеља Михаила Максимовића седају за сто. Мајка Драгиња износи чинију чорбе. Свих осморо, заједно са најстаријом Десанком, знају да се за време обеда ћути и — једе. Међутим, Деса није много поштовала то неписано правило.

— Варају се сви који мисле да сам као дете била мирна и смерна! — сећа се чувена песникиња, иако је од тог доба прошло преко седам деценија. — Ево, увек кад помислим на оца, дивног, племенитог и ученог човека, сетим се те чорбе...

Дакле, док сви нечујно приносе кашику устима, Десанка чорбу срче. Отац Михаило застаје у јелу и озбиљним гласом заповеда:

— Десо, не срчи чорбу!

Међутим, најстарија кћерка учитеља Максимовића пркосно диже крупне, тамне и лепе очи:

— Хоћу, па шта!

Тата достојанствено устаје од стола и једним покретом руке изводи је у ходник. Без речи узима свој велики кишобран и на Десу падају ударци. Наравно, то је изазвало њен плач, кроз који је чула како се у кухињи бака обраћа мајци:

— Није требало да је туче, она је осетљива!

— Тако сам, захваљујући мојој предоброј баки сазнала да сам осетљива, што ми није било баш најјасније и грунула у још гласнији плач — прича песникиња.

Много година доцније песникиња ће топло и надахнуто испевати „Сећање на оца“:

„Тек сада смем да га се сећам
после толиких тужних година и дана.
Чело му се сијало као да су мисли од пламена.
Дланови мирисали на листу дувана;
ишао је дигнутог десног рамена...
...Али тамни сад помало у живота тами
његов глас и осмех и чело пуно сјаја,
само у сну, кад смо опет срећни и млади
и са душом својом сами,
сетим се јасно његове речи, хода и загрљаја...

Сви руке на клупе

Поред оца, Десанка Максимовић живо се сећа још једног човека којег је волела и поштовала предано и искрено душом маштовите, живахне и „осетљиве“ девојчице. То је њен први учитељ.

Звао се Недељко Савић и за њега се причало да су га као малог, у бошчици, донели из Херцеговине у ваљевски крај, где је већ било доста херцеговачких досељеника (и преци песникињине мајке су међу њима). Све до поласка у школу Деса је веровала да јој је уча Савић прави стриц, јер је био близак пријатељ њеног оца и свакодневни гост у кући Максимовићевих. Тај висок, леп и врло учени човек, благе нарави и искрене доброте, био је Десанки као други отац. И не само њој. Навикнута на његово присуство у кући, Деса се слободно понашала према чика-Савићу и кад је села у школску клупу, а он стао за сто пред ђацима. Савић је ушао у учионицу, ђаци устају на поздрав, а он мирним гласом заповеда:

— Ставите сви руке на клупе!

Не схватајући потпуно да су сада односи другачији, да учитељ није пријатељ њеног оца, него неко који мора да се слуша и поштује, Десанка слободно и храбро пита:

— Чика Савићу, треба ли рукама лупати?

На то је учитељ ђацима објаснио да је само желео да види да ли сви имају чисте руке, а после неколико дана Десанка је од родитеља добила опомену да учитеља више не зове „чика“ и да га слуша.

Својом добротом уча Недељко је придобио наклоност свих ђака, нарочито кад су прочитали његову књигу „Босна и Херцеговина“ у којој је на занимљив начин описао како је доспео у Србију.

Међутим, ускоро их је све, бар су његови ђаци тако осећали, уча разочарао: ожењио се.

— Однекуд из Ваљева дошла је у нашу Рабровицу нека белокожа крупна девојка да нам га украде, како су нас старији задиркивали — сећа се Десанка Максимовић. — После њиховог венчања, сви смо плакали као да више никада нећемо видети нашег доброг учу. Али, срећом, он је и даље остао да станује у старој школској згради. Белу девојку одмах смо прозвали стрином јер је према нама била нежна и пажљива.

Зашто си онда дошла?

Ту, у питомој, живописној Бранковини, коју ће песникиња заувек понети у себи и увек јој се враћати, Десанка је схватила да живот није насликан само светлим и ведрим бојама. Упознала је и страх а захваљујући неким догађајима почела да размишља и о тужним тренуцима у животу.

Док су се Десанка и њена рођака враћале из школе, појурио их је разјарен млад во! Девојчице су биле избезумљене од страха. Тих неколико предугих тренутака немим, укоченим погледима гледале су како им се разљућена животиња приближава у трку, ниско спуштених рогова, да би се час касније дале у бесомучан бег.

— Трчале смо као без душе — сећа се песникиња. — Али, вочић упорно за нама. Шта да нас је дохватио оштрим роговима? Ух, не смем ни да помислим! Бежале смо дуго, а он нас је пратио у стопу. Тако смо без даха утрчале у честар и сакриле се. Бик је одједном стао, не знајући где смо. Неколико тренутака гледао је около, а затим отишао. Дуго нисмо смеле да изиђемо из грмља. Тек кад смо се увериле да је вочић врло далеко, појуриле смо кући.

— Како нас је било осморо деце, мајка није имала времена да се бави сваким понаособ — наставља да прича Десанка Максимовић. — Али прича о мом детињству не би била потпуна ако вам не бих говорила и о баки, деди и две тетке, уз које сам расла колико и уз родитеље. Бака је причала приче, праве, народне, о Ћоси, о чобанима, о вилама... Она нас је у кући једина мазила. И сад јој хвала за то. Необично нам је свима пријало што је кришом од маме завршавала неке наше непријатне обавезе, што је уместо нас старијих, љушкала нашег млађег брата или сестру, што нам је давала слаткише пре ручка, што нам је са слава доносила у џепу по

колач, што је лагала да је она разбила чашу, да сам ја почистила собу, да смо до краја посркали чорбу.

Увек заједно с њом у сећању ми се јавља, тета Инга, Ангелина, очева сестра. Ведра као и бака нас децу обасипала је милоштама и нежним именима каква од родитеља никад нисмо чули. У писмима нас је називала голубићима слатким и рођеним. Долазећи у госте, доносила нам је увек пуне корпе колача тако да смо је једном, кад их није донела, питали: „Па зашто си онда дошла"?

Пева, а не чује се

Другу своју тетку, Стевку, мајчину сестру, виђала сам много чешће, јер је и после своје удаје, коју сам горко одболовала, остала у Бранковини, у кући свог оца. Она је од рада створила поезију. Није подносила половичне ствари. Кад се нешто ради, морало је бити урађено без икакве замерке. У Бранковини је била магистар за неговање куће, врта, живине, деце, болесника, за мешење, прање, одевање. Захвална сам јој што ми је врло рано опростила неумешност у неким пословима и што је схватила моју страст да, на изглед, беспослено лутам по шумама. На питање сељака где сам кад сви други нешто око куће раде, одговарала је: „У забрану је, пева". „Како пева", чудили су се суседи, „сад смо онуда пролазили па се ништа не чује!".

Међутим, ускоро ће мала Деса моћи да ужива у лепотама завичаја само преко празника или школског распуста: учитељ Максимовић добио је премештај у Ваљево. Било је то 1903, кад је Десанка имала десет година.

— Док смо живели у селу, радовала сам се увек одласку у Ваљево, али сам после 1908. године очев премештај тамо и растанак са селом једва преболела. Кришом сам увече плакала крај потока, на путу који води дединој кући, у шумарицама где сам обично вребала зечеве и веверице и куд ме је бака често слала да тражим загубљене ћуриће. Селидба и смештање у градску кућу мало су забашурили ово тутовање које је поново оживело кад сам се нашла усамљена, оставивши старе другове у селу, а не стекавши нове.

Десо, шапћи!

Ушла сам уплашено у равно и простране двориште ваљевске основне школе. Ту су девојчице расплетене или подсечене косе, придржане више слепоочница свиленим тракама, у облику лептира. Неке су с пунђицама више ушију, с витицама сложеним изнад чела. Ретко која је очешљана као ја: с плетеницом која почиње на темену и улази у другу на потиљку, падајући потом низ плећа. Нисам имала као оне ни леговане кратке сукње, ни ципеле на шнир. Из села сам била донела своју моду, ни градску ни сеоску, као што то већ бива с учитељском децом: ампир цицану кецељу, дуге кончане чарапе, швапске опанчиће, неку мешавину плитке ципеле и опанка. У селу су били најлепши нико тако лепих опанчића није имао, али у граду су изазвали првог дана подсмех, као и моје витице причвршћене обичним уплетњаком, а моја хаљина испод колена.

Ионако сам била сама, тужна што сам оставила село, а бојкот којим су ме градске девојчице и дечаци дочекали учинио ме још усамљенијом. Прошао је двориштем мој отац и, видећи ме саму, рекао да приђем новим другарицама слутећи како се осећам. Прошао је и неки ваљевски учитељ и нешто шапнe својим ђацима, али се нико није померио нити ми пришао.

Ушла сам у непознат разред (четврти основне завршила сам у Ваљеву), села пред непознатог учитеља, крај девојчице која ме је тога часа мрзела што су је због мене раставили од другарице с којом је дотле седела. Међутим, већ у току једног преподнева однос мога разреда према мени стао се мењати. Срећа се некако окренула на моју страну: на рачуну, на српском и на историји десило ми се да знам ствари које нико други у разреду није знао. Девојчица крај које су ме ставили да седим повукла ме за рукав и замолила: „Шапћи ми!". Неко ме боцкао у леђа такође тражећи помоћ. И већ на последњем одмору стајала је крај мене група дечака и девојчица...

Безбрижно школовање у Ваљеву, одакле је, кад год је могла, ишла у родну Бранковину где је и прве стихове испевала, прекинуо је први светски рат. Максимовићи се из Ваљева повлаче у Лесковац.

Сада се шеснаестогодишња гимназијалка с болом опраштала од Ваљева, као некада од завичаја.

— Неки бегунци носили су са собом све што је могло и што се није могло понети, а ми смо, с мајком и баком, пошли тако рећи голих шака — сећа се Десанка Максимовић. — Мој отац је рекао: „Ако отаџбина пропада, не сме се мислити на своје добро, доста је ако се животи спасу." Тада сам га последњи пут видела: ускоро је на војној вежби умро од пегавог тифуса.

Иван Лончар

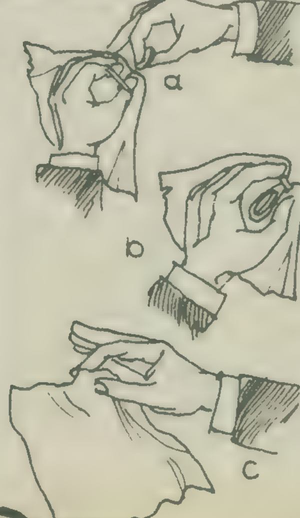
ТРИКОВИ БИГ ЛАЛЕТА

ЧАРОБНА МАРАМА

Кажите својим пријатељима да имате једну чаробну мараму која „гута" паре — свакако да вам у то нико неће поверовати. Док им десном руком показујете мараму и дајете им на „преглед", на левој ћете, на кажипрст и палац, намакнути гумицу и тако „спремљену" руку држати испод стола. Када су сви добро прегледали мараму, ви њом брзо прекријте леву руку пазећи да нико не примети да имате гумицу на прстима. (цртеж а.)

Сад реците неком из друштва да преко мараме убаци новчић између ваша два прста и да га гурне што дубље. То је важно јер новчић треба да прихвати гумица изнутра (цртеж б). Брзим покретом скините мараму, изговорите неколико „чаробних" речи, покажите свима мараму (нико не сме да примети да је новчић са гумицом остао у средини) и ставите је у џеп. Да ваши другари не би инсистирали да мараму још једном прегледају, наставите трик.

Исти новчић који сте свом другару дали да угура у мараму, држите на неком скровитом месту, испод новина, поред књиге у некој чинији. Управите прсте према том месту, изговорите „абракадабра" и — извадите новчић. Нико ништа неће посумњати, напротив — неће им бити јасно како је новчић из мараме успео да одлети на то место. Пуно успеха, ваш Биг Лале!

ЛЕТЕЋА ЗИХЕРНАДЛА

Открићу вам један трик који ће свима изгледати потпуно неверoватан. Од реквизита, потребан вам је један мали магнет, зихернадла и флаша са широким грлићем. Кад вам дођу другари, реците им да ћете успети из флаше пуне воде да извадите зихернадлу, а да при томе не проспете ни кап воде.

Претходно ћете дати могућност да и други то пробају и да се, наравно, добро намуче. Вероватно ће настојати да завуку руку у флашу, да је окрену трудећи се да им се вода не проспе, али сва настојања остаће без успеха. Када сте свима дали шансу, наступите ви.

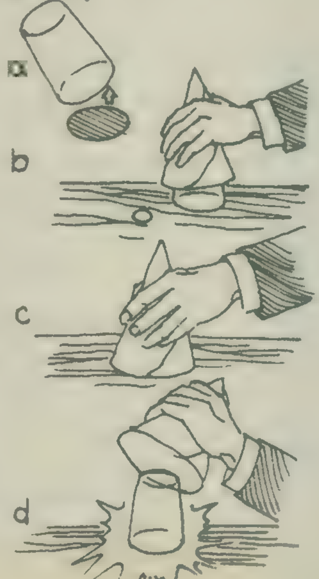
Већ сам вам рекао да морате имати магнет при себи, најбоље би било да имате неки тајни џеп на сакоу или панталонама или га једноставно придржавајте у руци а да то нико не примети. Флашу ставите иза леђа, повлачите магнет од дна флаше према врху и — зихернадла ће вам сама доћи у руке. Када је ухватите, неприметно сакријте магнет и свима покажите „улов". Нико неће знати у чему је ствар.

НЕВИДЉИВИ НОВЧИЋ

За овај трик потребна вам је једна чаша на чији створ ћете залепити један круг од новина (цртеж а), новчић и фишек направљен од папира. Када дођу ваши пријатељи, на сто раширите новине и реците им да ћете успети да од новчића направите невидљиву пару.

О чему се заправо ради? Ставите новчић на новинску хартију, фишеком ухватите чашу и прекријте новчић (цртеж б и ц). Кад фишек скинете, паре нигде неће бити (цртеж д). А она је, у ствари, испод чаше, али се неће видети јер ју је прекрио круг исечен од новина који сте залепили на чашу а који нико неће приметити јер ће изгледати као да се кроз чашу провиде оне новине распрострте по столу. Сада им реците да ћете новчић поново вратити на старо место. Опет фишеком прихватите чашу, склоните је са новчића и пара је поново ту!

НАЈПОЗНАТИЈИ АВИОН ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

НЕБЕСКИ

ГОЛИЈАТ

НЕБЕСКИ ГОЛИЈАТ БОМБАРДЕР Б-17, „ЛЕТЕЋА ТВРЂАВА“, ЗНАЧАЈНО ЈЕ УТИЦАО НА СЛОМ ФАШИСТИЧКЕ НЕМАЧКЕ. А ЈЕДВА ЈЕ УШАО У САСТАВ АМЕРИЧКИХ ВАЗДУХОПЛОВНИХ СНАГА.

Звучи невероватно али се мора веровати, јер о томе постоје подаци: Сједињене Америчке Државе су дочекале освит другог светског рата с уверењем да авијација и није нека снага! Зато је та пространа и економски снажна земља ушла у 1940. годину са само 43 ескадриле и 13 хиљада авиона, углавном трошних и неубојитих. Ни то не би имала да се неколико високих официра није жилаво носило се војним стручњацима и политичарима „давећи“ их причом о авиону као бити или не бити будућег рата. Одговорни људи попустили су за једва који милиметар, те је поменутих 13 хиљада авиона склопљено углавном у последњих шест година пред други светски рат.

Бесмисленост описаних збивања окрунљена је 1939. у америчком Конгресу. Ваздухопловни заповедник Хенри Арнолд ватрено је објашњавао предност авиона и његову будућност, а људи пажљиво слушали. Кад је завршио и затражио новац за куповину летелица, неколико конгресмена најозбиљније је упитало:

— Господине Арнолд, а са ким ћемо се то борити?

Горка судбина

Какво питање, такво и понашање: све до избијања другог светског рата Американци нису имали значајно ваздухопловство. Авиони су летели у оквиру других родова војске, претежно као помоћна снага. Само је морнаричка авијација постојала као самостална, али то је било тако скромно.

Животарило се на бомбардерима. Па и на њих се гледало као на нешто за параду. На прсте обе руке могу се избројати војни стручњаци који су у њему видели средство за борбу. Најупорнији је био бригадни генерал Вилијам Мичел. Шта све није чинио да докаже убојитост авиона. На крају је извршио демонстрационо бомбардовање старих бродова. Упорност га је коштала каријере!

Дани су текли, а у Сједињеним Америчким Државама нико није хтео да се заложи бар за усавршавање постојећих летелица. Највише што су присталице авијације изнудиле била је дозвола за огледне вежбе. Али, одбрамбене и у сарадњи са морнарицом

Оно што није хтела армија учинили су произвођачи. Фирма Боинг из Сиатла конструисала је велики бомбардер XB-15 са четири мотора од по 100 коњских снага. Иако је постигао светски рекорд у погледу долета и носивости, показао је знатне слабости. У Боингу су одмах предложили верзију једноставнијег облика. Војним стручњацима су сметала четири мотора јер их је традиција навикла на два. Остали су при навици!

Минуле су године. Јула 1935. склопљен је бомбардер „боинг 299“, [illegible] витак, са дугим крилима, модерном радио-опремом, аутопилотом и вешто одабраним оружаним местима. Ни он није прихваћен. Извршене су извесне измене, па је опет понуђен армији, сада са ознаком Y1B-17. Војска је оклевала са куповином. Ипак, 1937. стидљиво је одшкринула врата касе и наручила 13 примерака. Није било много, али је лед пробијен. Тако се бар веровало. Да су тада војни стручњаци и политичари знали у каквом ће се пакленом рату Сједињене Америчке Државе ускоро наћи и да ће баш бомбардер одиграти изузетно значајну улогу у слому фашистичке силе, наручили би све што је Боинг могао да склопи. Овако ... Y1B-17 је гаворио. Штавише, армија се определила за двомоторни бомбардер Б-18 фирме Даглас премда је имао крупне мане!

Све у свему, судбина најпознатијег авиона другог светског рата, „боинга

Б-17", популарно названог „летећа тврђава — била је горка, одређена претечом, авиона Y1B-17.

Неспоразум генерала

За присталице ратног ваздухопловства у Сједињеним Америчким Државама ствари су се битно измениле током 1940. Ваздухопловни корпус је добио одрешене руке у погледу избора и количине авиона за куповину. Истина, авијација се током целог рата неће формирати као посебан род војске, али када је почео рад пут неба су се винули различити модели летелица.

Запремели су и бомбардери. Четворомоторни „боинг Б-17" био је прави небески Голијат. Одмах је добио име — „летећа тврђава". Док је његов брат „Б-24 либерејтор" обављао посао изнад Средоземља и на удаљеним тачкама Пацифика, Б-17 је пристизао из САД у густим формацијама и слетао на британске војне аеродроме стављајући се под команду америчког генерала Карла Спаца који је у Лондону оформио Осму ваздухопловну групу.

Генерал Спац је имао деликатан задатак: да „тањи" немачко ратно ваздухопловство на небу Европе и бомбама онеспособи Хитлерова индустријска постројења. Други циљ био је много тежи јер је требало узлетети у Великој Британији, допрети до Немачке, изручити товар бомби и вратити се у базу. То исто чинили су и Британци својим „ланкастерима" и „халифаксима".

Већ на самом почетку избио је неспоразум. Британски ваздухопловни маршал сер Артур Тедер и амерички генерал Карл Спац никако нису могли да се сложе око времена бомбардовања. Американци су бацали бомбе над Немачком дању, а Британци ноћу. Први су тврдили да „летећа тврђава", захваљујући прецизној Норденовој нишанској справи, може да дејствује при видљивости, док су други истицали да бомбардери дању постају лак плен окретних немачких ловаца. Брзо се показало да су Британци у праву.

Прво ватрено крштење „летећа тврђава" је имала августа 1942. Док је трајало лето и лепа јесен све је било у реду. Проблеме су донели облачни дани, а са мразом јавиле су се големе невоље. При слабој видљивости митраљесци су били као слепи, док је мраз потпуно прекривао ветробранско стакло и пилота чинио беспомоћним. У таквим околностима немачки ловци су превише лако обарали „тврђаве". Стручњаци у Боингу су прионули на посао и следећа, такозвана верзија „Е", није више имала те проблеме.

Пало их је 4688

Б-17 је био страх и трепет за непријатеља. Летео је високо и могао да поднесе невероватно велика оштећења. Догађало се да се из борбе врати у базу готово сав избушен мецима, често са само два, па чак и једним јединим исправним мотором.

Улазио је у ред великих авиона. Био је добро оклопљен и још боље наоружан. Прва верзија је носила ознаку „А", а сваки следећи модел наредно слово абецеде. Американци су ушли у рат са верзијом „Д", док је највише употребљавана и највећи део терета поднела верзија „Г" чија је производња започета јула 1943. Укупно је оклопљено 6 981 „летећа тврђава". Последњи примерак напустио је монтажну халу 9. априла 1945. Уступио је место јачем и снажнијем „боингу Б-29", такозваној „супертврђави".

Између 1942. и 1945. године „летеће тврђаве" су обавиле 230 хиљада борбених летова и изручиле 640 хиљада тона бомби. Ипак, рушена је: пало их је 4 688!

Модел „Г", уједно најбољи, разликовао се од претходних по митраљеској куполи испод носа у шали називаној — брада. Колико је била снажна „тврђава" је исто толико била осетљива на чеони напад. Њену убитачну ватрену моћ чинило је тринаест митраљеза калибра 50. распоређених дуж целог авиона: у носу, испод носа, на леђима, у репу, испод трбуха, са стране трупа... Носила је девет тона бомби! Што је даље летела експлозивни терет је смањиван, па се на Немачку обично ишло са товаром од две до две и по тоне бомби.

Димензије „тврђаве" биле су задивљујуће. Имала је распон крила око 32, дужину трупа готово 23 и висину већу од шест метара. Празна је била тешка око 18 тона! Са теретом је доспевала на висину од седам до десет километара.

Максимална брзина авиона била је око 480 километара на час, а просечна 259 километара. Покретала су га четири мотора. У верзији „Г" мотори су означени са Р-1820-97. Цео пројекат плод је тимског рада стручњака.

„Ахилова пета"

Посада „летеће тврђаве" бројала је десет чланова. Мада нису уживали популарност пилота ловачких авиона, бомбарције је такође био глас романтичних особа. Живели су за данас не знајући шта ће с њима бити сутра. Сваки члан посаде цењен је много и однос према њему био је нешто друкчији него према војницима осталих родова војске.

Летење на бомбардеру било је крајње напорно и ризично. Губици „летећих тврђава" достизали су застрашујући број. У нападу на Плоешти, на пример, од 178 авиона изгубљено је 53! Није помагало ни што су „тврђаве" обавезно летеле у формацији од најмање 18 авиона и у три нивоа. Брзи и лаки немачки ловци сустизали су их и нападали као осице. Понекад су их дословце комадали. Изгледи на спас у бомбардеру били су мали; оставши без репа или крила, тешка „тврђава" падала је у спирали. Да би разбили збуњену групу бомбардера, нацистички пилоти су често међу њих бацали бомбе. Ахилова пета „тврђаве" била је што није могла сама потпуно да се брани. Један амерички потпуковник описао је сусрет са непријатељским ловцима на лету на Немачку:

„Отпаци и крш утрожавали су наш авион. Непрекидно су пролетали одбачена излазна врата, прерано отворени падобрани, људска тела, комаће наших бомбардера и немачких ловаца... Напад не попушта. Ловци су наилазили један за другим као у реду за хлеб и убијали душу у нама!"

И поред губитака, велики број америчких и британских бомбардера доспевао је на циљ. Смртоносни товар непрестано је засипао Немачку. Само између 24. јула и 3. августа 1943. године од бомбардовања је у Хамбургу страдало око 40 хиљада људи. Животи су се гасили и због недостатка кисеоника приликом великих пожара у граду. У том суровом рату „летеће тврђаве" су себи обезбедиле признање да су дале значајан допринос слому фашистичке силе и постале најчувенији авиони у историји ратова.

М. Тодоровић

Испратили смо стару годину и, по обичају, у новој се већ праве разне анкете о томе ко је прошле сезоне највише показао, чије су плоче биле најбоље, чије турнеје најуспешније. Међу првима се огласио познати енглески часопис „Саундс" који је недавно направио листу најбољих албума 1982.

На самом врху налазе се Клеш (Clash) са албумом „Фронтални рок", а иза њих су Денсис Миднајт Ранерс, Симпл Мајндс, Jazu, група АВС, Аеросмит, Кони Рицентс, Питер Габријел, Блекфут, Дајер Стреитс... Као и свакој листи и овој се могу ставити одређене замерке, али је чињеница да су Клеш протекле године много показали и успели да се наметну публици у Америци где су тренутно на турнеји са групом Ху.

Подсетимо се да је »Combat Rock« пети албум ове изузетне енглеске групе која је основана још 1977. када се на тржишту појавио њихов деби албум. Настали у времену панк покрета Клеш су брзо превазишли своје колеге и публици се наметнули као ангажован и зрео бенд који зна шта хоће и чија је музика потпуно јединствена и увек препознатљива.

Уосталом, податак да су у Америци Клеш продали преко милион и по албума током прошле године јасно говори да ни традиционално скептична публика привржена конзервативном укусу није успела да одоли фуриозном нападу групе Клеш, саставу који тренутно без по муке пуни дворане од по четрдесет-педесет хиљада места!

— Клеш су увек радили за публику — прича гитариста Мик Џонс у интервјуу магазину „Л. А. Тајмс". — Увек су нам на првом месту били људи који нас слушају, а тек после њих критичари и саветници. Јер, ма колико нечија плоча била добра, то ништа не вреди ако је не чује неколико милиона људи. Тек онда и порука може да дође до слушаоца, тек онда знамо да смо остварили свој циљ...

МЕЂУ НАЈБОЉИМА 1982. ГОДИНЕ

РОК ГРУПА КЛЕШ

ДА ОСТАНЕМ ИЛИ ДА ОДЕМ

(Chould I Stay Or Chould I Go)

Изводи: група Клеш (Clash)

Darling you gotta let me know
Should I stay or should I go
If you say that you are mine
I'll be here till the end of time
So you gotta let me know
Should I stay or should I go?
Siempre coquetiandoy enganyando
Always tease-teease-tease
Me arodilla y estas feliz
Your happy when I'm on my knees
Un dias bien el otro negro
One day is fine — next day is black
Al red edar en tv espalda
Around the front or on your back
Me tienes que desir
So you gotta let me know
Should I stay or should I go?
This indesicions bugging me
If you don't want me set me free
Tell me who I'm supossed to be?
Don't you know which clothes even fit me?
So you gotta let me know
Should I cool it or chould I blow?
Should I stay or should I go now?
If I stay it will be double
If I go there will be trouble.
So you gotta let me know
Should I stay or should I go?

У ЦЕНТРУ ПАЖЊЕ

ГРЕЈС ЏОНС (Grace Jones)

Позната певачица Грејс Џонс (Greace Jones) недавно је обрадовала своје обожаваоце: на тржишту се појавио њен најновији албум „Живим свој живот" (»Living My Life«), плоча која ју је одмах довела на многе топ-листе широм света и још једном потврдила висок углед који Грејс ужива међу публиком и критичарима.

Албум „Живим свој живот" логичан је наставак њених ранијих ЛП плоча »Warm Leatherette« и »Nightclubbing«, али и врхунац стила у коме главну улогу има изванредна музика заснована на реге звуку. Наравно, не треба заборавити изузетне вокалне интерпретације Грејс Џонс која је овог пута доказала не само да уме да пева, већ и да је, тренутно, једна од најзрелијих и најоригиналнијих певачица света.

Занимљиво је да Грејс Џонс није планирала никакву турнеју поводом нове плоче мада је то већ устаљени обичај у рокерском бизнису: уместо концерата, Грејс је снимила видео касету са најуспелијим спотовима са новог албума, што ће јој, како каже, бити и одлична реклама за ЛП.

Одличне критике, велики публицитет у светској штампи и интересовање публике тренутно прате нови албум Грејс Џонс, певачицу која је за кратко време избила у сам врх најтраженијих и најцењенијих. О новој плочи Грејс је кратко рекла: „Живим свој живот" је нека врста моје аутобиографије. Потрудила сам се да у песме унесем расположења и слике из свакодневног живота, из онога што нас окружује, што волимо, што нас брине или љути. Али, у основи свега је љубав, као основно и најважније осећање...

Читаоци јављају

ИЗ СКОПЉА

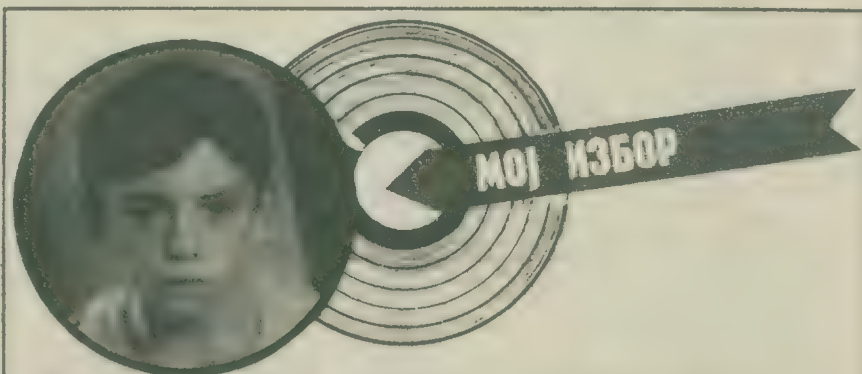

У Скопљу однедавно делује група РЕЗЕРВОАР. Група свира жестоки рок, у коме јаком сатиром описује актуелне проблеме младих и њихов однос са старима.

Идејни вођа групе је Перица Георгијевски који свира бас, а на гитарама су Иван Лапчевић и Душко Николовски, за бубњевима је Јовица Цветковић а вокални солиста Орце Чунихин.

Сви чланови групе су врло млади, али имају музичко искуство. То искуство су стекли свирајући у више скопских група па зато РЕЗЕРВОАР делује зрело и уиграно. Њихови концерти у Скопљу су веома посећени.

Мехмет Шефкет,
Хо Ши Минова 48
91000 Скопље

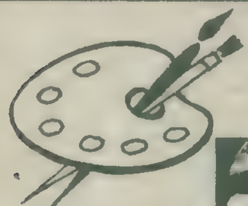
Зовем се **Алисмир Југо** и живим у Мостару. Имам 14 година и редовно читам ваш лист. Веома ми се допада „Хит-страна", па сам одлучио да вам пошаљем десет пјесама које највише волим.

ДОМАЋЕ:

1. ЗАМИСЛИ ЖИВОТ У РИТМУ МУЗИКЕ ЗА ПЛЕС — Филм
2. АУТО СТОП — Дивље јагоде
3. ЗАШТО СУ ДАНАС ДЕВОЈКЕ ЉУТЕ — Идоли
4. ПОБЕЋИ НЕГДЕ — Рибља чорба
5. ПАНОНСКИ МОРНАР — Ђорђе Балашевић

СТРАНЕ:

1. A HARD DAY'S NIGHT — Битлс
2. BACK IN USSR — Битлс
3. WITH A LITTLE HELP FROM MY FRIEND — Битлс
4. YELLOW SUBMARINE — Битлс
5. GET BACK — Битлс

хит ГАЛЕРИЈА

Демис Русос ▲

Ник Мејсон ▶

аутор:
Саша Видановић,
Трг солидарности 11
71000 Сарајево

Азра

Тин Лизи ▲

аутор:
Мирослав
из Београда
(презиме и адреса познати само њему)

Џон Фогерти ▲

аутор:
Един Јелеч.
Загорска 4
71000 Сарајево

МУЗИЧКА ПОШТА

Драги Забавниче. Твој сам редован читалац и јављам се већ трећи пут са једном великом молбом. Моја омиљена група је састав „Идоли." Волим све њихове песме и стално слушам албум „Одбрана и последњи дани." Молио бих те да објавиш текст било које песме са ове плоче. Унапред захвалан

Зоран Стојанчев
из Скопља

Надамо се да ћеш бити задовољан речима песме „Небеска тема."

С тобом, с тобом, с тобом
и овај пут
дуго, дуго, дуго и недужно.
Мислим, мислим, нећу да
мислим, знам
С тобом увек постоји неки
пут.

Тихо, тихо, тихо и овај
пут
с тобом, с тобом бићу до
краја пу
Мислим, мислим, нећу да
мислим, знам
с тобом сад постоји један
пут.

Хтела је да свирамо, ја и
моји „Идоли"
да јој тихо певамо и
чувамо је дан и ноћ.
Небо нас је гледало, небо
нас је звало.
Њене очи паметне пољубио
сам задњи пут.

Ја ћу им се јавити у сну
или на јави,
ја ћу им показати како
круже сазвежђа
Предуго смо причали а
није било ни важно.
У свом нашем сећању
свако има један зрак.

БЕРЗА ПЛОЧА БЕРЗА

Продајем следеће ЛП плоче: »Woodstock 2« дупли албум, »Dirty Deeds . . .« AC/DC, »No Sleep Till Hammersmith« групе Моторхед, »Come And Get It« Whitesnake, „1962/1966" групе Битлс — дупли албум, »Made In Europa« групе Дип Парпл. Све плоче су одлично очуване. Обичан албум стаје 150 динара а дупли 250 динара. Купујем све плоче од групе Ван Хален осим албума »Driver Down«.

Драган Миловановић,
Чрнојевића 4
18000 Ниш

Продајем следеће плоче: „Поноћни валцер" Сеида Мамића Вајте (120) Дупли албум „Сплит 82" разних извођача (120), као и касете „Црно - бијели свијет" групе Прљаво казалиште, „Највећи хитови" Златка Пејаковића, „Ако пријеђеш ближе" Здравка Чолића и „Ово је наша ноћ" Мише Ковача. Цијена касета је 110 динара.

Јурица Ковачевић,
Иве Рубеше 6
58300 Макарска

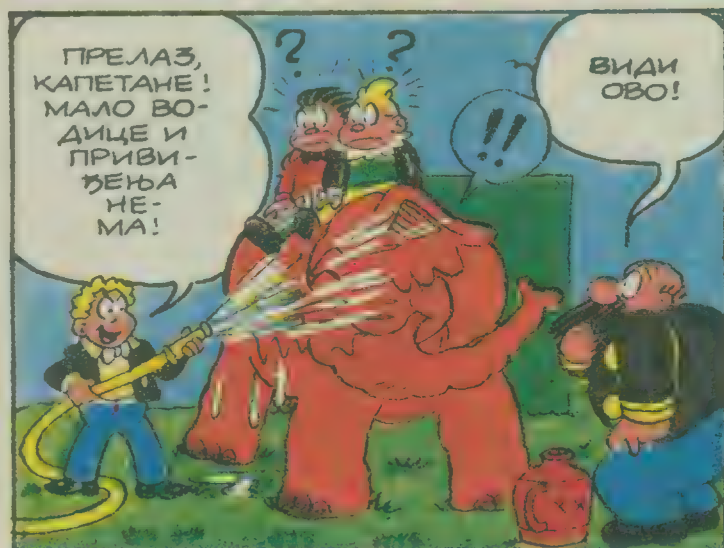
Продајем сљедеће добро очуване плоче: »Let There Be Rock«, »Highway To Hell«, »If You Want Blood You Got It« све од групе AC/DC, »In Rock« и »Come Taste The Band«, групе Дип Парпл, »Wild Cat« и »Spell-bound« групе Тајгерс Оф Пен Танг, „Трилогија" групе Атомско склониште, „1967/1970" групе Битлс. Цена једне плоче је 180 динара осим Битлса који коштају 250 динара.

Небојша Шипка
Раде Личине 34-6
78000 Бања Лука
тел. 078 30827

БИМ И БУМ

ПЕЋИНАРИ

- ЂАЦИ
- ПРЕДСЕДНИЦИ ОДЕЉЕЊСКИХ ЗАЈЕДНИЦА
- ПИОНИРСКИ ИНСТРУКТОРИ
- УЧИТЕЉИ
- НАСТАВНИЦИ
- ПРОФЕСОРИ
- РАЗРЕДНЕ СТАРЕШИНЕ
- ДИРЕКТОРИ СВИХ ОСНОВНИХ ШКОЛА

ЗИМСКЕ ЧАРОЛИЈЕ

НА БЕОГРАДСКОМ САЈМУ ОД 12. ДО 19. ФЕБРУАРА 1983. ГОДИНЕ
ОД 10 ДО 18 ЧАСОВА

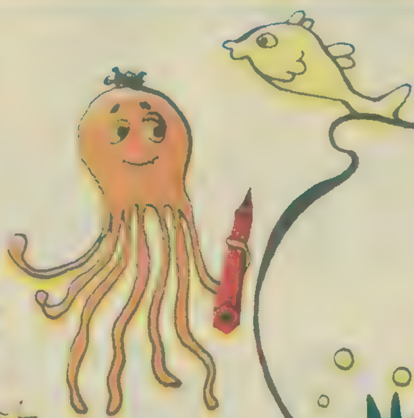
* ПТИЧЈИ СВЕТ НАШЕГ ПОДНЕБЉА
* ЗНАЧАЈНА, РЕТКА И УГРОЖЕНА ФЛОРА У НАШИМ КРАЈЕВИМА
* ФОСИЛНА ФЛОРА И ФАУНА ВОЈВОДИНЕ
* РАЗВОЈ РОГОВЉА ЈЕЛЕНА И СРНДАЋА
* РЕВОЛУЦИЈИ И ТИТУ
* ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ ПОКРЕТА НЕСВРСТАНИХ
* УМЕТНОСТ НА ТЛУ АФРИКЕ
* ПАНОРАМА ФОТОГРАФИЈА С АСВИХ КОНТИНЕНАТА
* ЛЕПОТА ЖЕНЕ ИНДИЈЕ
* ЗАПАДНОНЕМАЧКИ ФОТО-ДИЗАЈНЕРИ
* ИЗЛОЖБА СКУЛПТУРА ОД ДРВЕТА
* ИЗЛОЖБА СЛИКА ОД ПРИРОДНИХ МАТЕРИЈАЛА
* ВИШЕ АУТОРСКИХ ИЗЛОЖБИ ДОМАЋИХ УМЕТНИКА ФОТОГРАФИЈЕ
* ГОДИШЊА ИЗЛОЖБА РУКОТВОРИНА
* МОЗАИК НАЈУСПЕШНИЈИХ ФУДБАЛСКИХ КЛУБОВА СВЕТА
* ПРИГОДНА ИЗЛОЖБА ЕСПЕРАНТИСТА
* ИЗЛОЖБА ПОСВЕЋЕНА ГИНИСОВИМ СВЕТСКИМ РЕКОРДИМА
* ПИОНИРСКИ ВИШЕБОЈ „БЕОБАНКЕ"
* ПОСЕБНА ХАЛА ЈЕ ПОСВЕЋЕНА ЗАБАВИ

УЛАЗНИЦА 20 ДИНАРА

БЕОБАНКА — СВУДА СА ВАМА

РАСПОРЕД ЧАСОВА

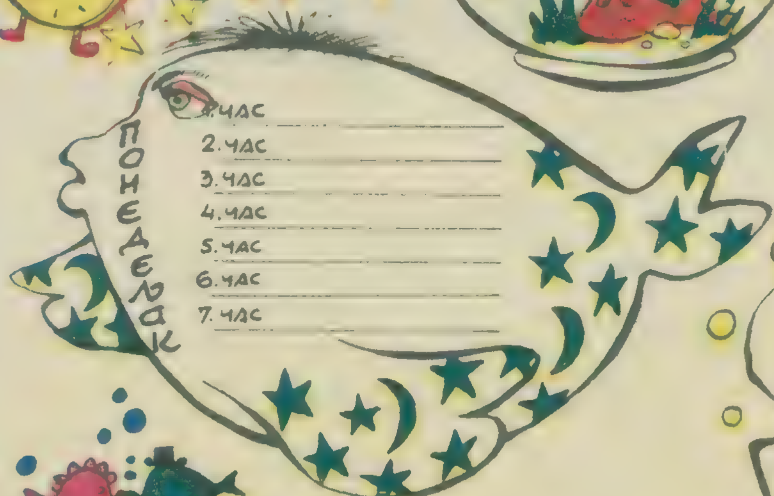

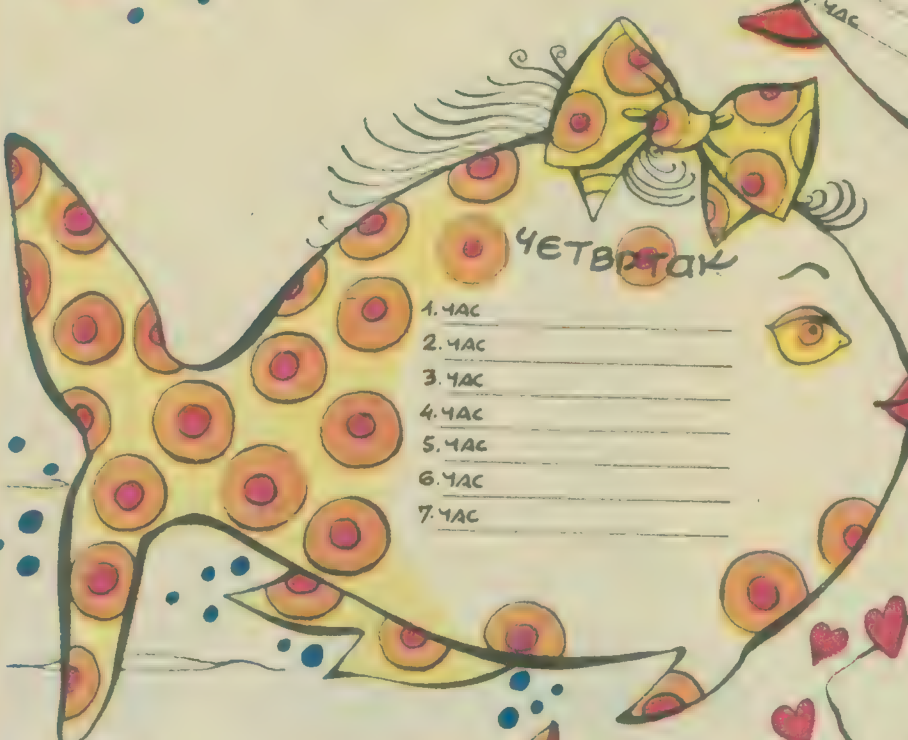

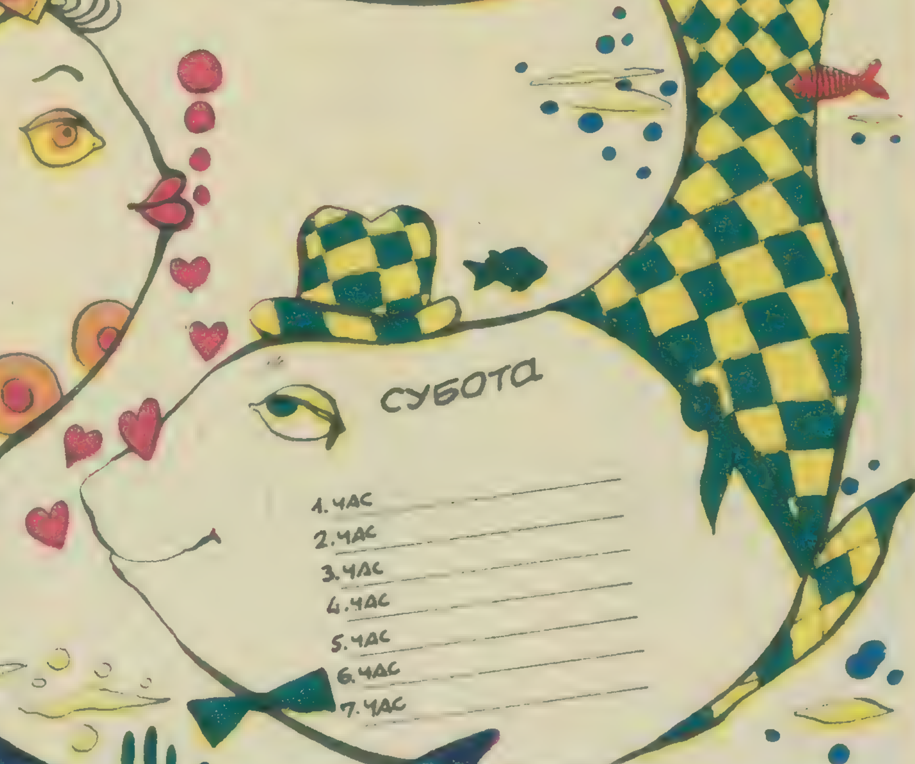

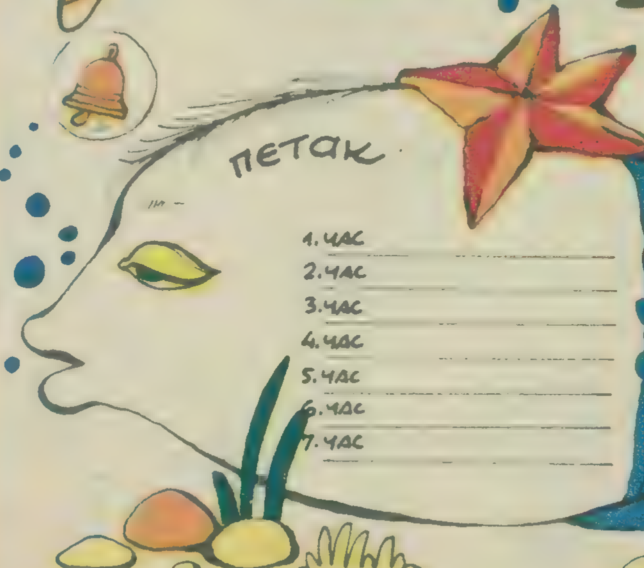

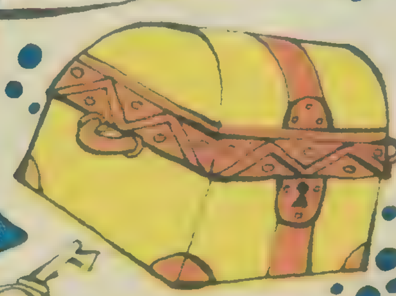

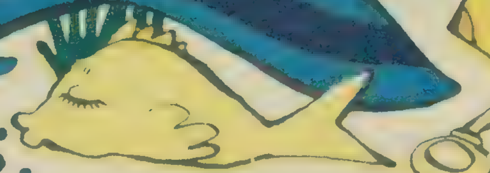

ЗМАЈОЛО

данас

ГОРДОН Р. ДИКСОН

ПРЕДАЊЕ О АЖДАЈАМА КАО ОПАКИМ СТВОРЕЊИМА КОЈА СТРАДАЈУ ОД РУКЕ ЈУНАКА ЈЕ САСВИМ НЕОСНОВАНО. ЊИХОВА НАРАВ ЈЕ СУШТА СУПРОТНОСТ ЗЛОЋИ.

У проучавању, озбиљном проучавању врсте igneo-eructidae, животиња које научници зову „игнеосима", док су лаицима познате као „змајеви", одувек се наилазило на препреке — и зато што се налази немају где објавити, а и због општег одбијања јавности, па и већине данашњих биолога и зоолога, да поверују у постојање те врсте.

Као резултат, у покушају да објаве радове из ове области, научници су морали да се служе заобилазним методима тако да су им излагања често више личила на пустоловне приче него на плод хладног и рутинског научног истраживања. Довијајући се, игнеолози би повремено пронашли неки нови пут до јавности, као што је публикација у којој читате ову монографију. У складу са својом светлом традицијом нецензурисаног објављивања свега што би могло бити од интереса за његову избирљиву читалачку публику, овај часопис је сада пристао да упозна свет са стањем змајологије данас.

Ипак, чак и овде су налази местимично морали бити представљени у облику приповетке. Али, пређимо на главну тему. Тема овог рада, у ствари, нису општи услови и проблематика проучавања игнеоса, већ случајно откриће нове доказне грађе од неоцењиве вредности која приказује читаву врсту у новој, можда и револуционарној светлости.

Поменуто откриће је рукопис који у стиху прича о сусрету између једног игнеоса и једног човека. Не ради се, међутим, о било каквом сусрету већ се подробно описује опхођење једног члана Друштва за заштиту игнеоса према једном одређеном игнеосу у складу с правилима Друштва. Научници који истражују судбину игнеоса дуго су нагађали о постојању те организације. Сада овај рукопис доказује да је Друштво заиста постојало, па да можда и још постоји; и не само то, већ и да је активно.

Али, више о томе касније. Пређимо на ствар. Пре него што се на основу познатих чињеница почну градити нове претпоставке, ваља детаљније изложити садржину рукописа и навести закључке који се из њега могу извући.

На први поглед рекло би се да је штиво написано у четрнаестом веку на средњоенглеском језику. Међутим, помније проучавање открива нам две збуњујуће недоследности. Прво, хроничар који га је написао очигледно није био вичан своме послу. Разлике у тексту показују да је писан доста немарно, без веће амбиције до да се забележи пука информација. Друго, мада језик по начину писања подсећа на средњоенглески из поменутог раздобља, стихови имају метричку доследност и римују се само када се изговоре онако како би их изговорио данашњи Енглез.

Ипак, испитивањем старости пергамента на коме су стихови написани и употребљеног мастила утврђено је да ни једно ни друго нису млађи од петстотина година, а да су можда чак и много старији. Сваки познавалац игнеоса могао је из тога извући само један закључак, а то је да је стихове написао неко чији је матерњи језик новоенглески, али да је то учинио у четрнаестом веку или раније!

Укратко, морамо претпоставити да је настанак овог рукописа омогућен путовањем кроз време.

Колико год невероватно па и противречно звучало људима који нису упознати са досадашњим радом на овом пољу, ово је ипак у складу са другом, већ објављеном доказном грађом. Упућени ће се свакако сетити да је у ранијим радовима на тему игнеоса поменута и описана њихова задивљујућа моћ путовања кроз време. Према томе, сасвим је могуће да је аутор овог рукописа рођен у нашем добу.

Када се пође од тога као од чињенице, из рукописа се могу извући закључци које сам већ, мислим с правом, назвао револуционарним. Научници су вековима покушавали да докуче шта је довело до истребљења игнеоса. Наравно, зналци су одавно схватили да је предање о змајевима као о злим створењима која страдају од руке јунака, као у „Светом Ђорђу и аждаји", потпуно неосновано и да представља безосећајно искривљавање истине. Ми који радимо на овом пољу већ смо неколико векова чврсто убеђени да је природа игнеоса била сушта супротност злоћи. Ипак, у овом рукопису први пут наилазимо на доказ да је то истина. Наводимо прва два стиха двадесет четврте строфе:

„Аждаје су бесне, рећи ће вам неко,
али свако зна — срце им је меко..."

Важност ових стихова је у томе што помињу „меко срце" аждаја. Као што сам рекао, игнеолози већ одавно слуте да је управо то случај. Али, неизбежно се поставља питање како је — ако су змајеви већ мека срца и ако људи то знају — дошло до рађања легенди попут оне о Светом Ђорђу и аждаји?

Мислим да се на то може одговорити врло једноставно, једном једином речју: кривица. Из рукописа јасно произлази да су људи заиста одговорни за нестанак игнеоса, само што их нису уништили оружјем већ хладноћом и непажњом коју ова створења мека и племенита срца нису могла да поднесу.

ГИЈА

Пажљиво проучавање рукописа показује да се присност са човеком некада сматрала не само пожељном за игнеоса већ и неопходном за његов опстанак. Скренимо пажњу да ови стихови причају о игнеосу коме је човек повратио здравље. Пошто је претходно патио од неопштења са људима, игнеос Шагот се, како се каже на почетку песме, „удебљао, укрутио и прозлио". Штавише, толико је био пропао да је чак изгубио способност летења.

Упоредите то стање с оним које се описује касније, када се истим игнеосом позабавио човек исто тако племенита срца по имену Прентис (касније витез, још касније барон) Морлет:

„Лак као перо Шагот се вину
над суро стење у висину
па се уз мајско умеће право
тамо преврт'о и обрушав'о..."

Уз то имамо и касније запажање да је сада витки игнеос наставио да трчи и „подиже тешке предмете" да би остао у форми, мада је Морлет већ био отишао. Изнад свега треба скренути пажњу на важан стих који каже да је Шагот због свог полета постао „предмет зависти других аждаја..."(!)

Професионално око сагледава иза ових стихова и делића стихова досад непознату истину: Шагот није само један усамљени игнеос већ симболизује читаву врсту која пропада због људске непажње. Барон Морлет није тек појединац, он представља читав онај део човечанства коме је добробит игнеоса одувек била на срцу. А порука је кратка и јасна: игнеосима је, да би опстали, потребна људска пажња и помоћ. Одсуство тих услова у последњих неколико векова очигледно је првенствени разлог њиховог нестанка из наше средине.

Али, да ли је овај тужни закључак једино што можемо да извучемо из нашег рукописа? Не. Песникове речи открили су нам још неке тајне и та открића готово несумњиво показују да нас игнеоси нису заувек напустили. Скромно, али са сигурношћу стеченом дугогодишњим радом на овом пољу, тврдим да ови стихови, као и друга доказна грађа коју сам поменуо, показују да игнеоси нису изумрли. Просто су привремено напустили људе, дословно се сакривши негде у временском бескрају захваљујући својој моћи путовања кроз време.

Где се у временском бескрају крију игнеоси? Одговор на то питање тек ће морати да дају даља истраживања. Ипак, ниједан интелигентан човек не може да сумња да одговор постоји. Понављам два нужна закључка:

прво, аутор рукописа је човек из новијег времена, и

друго, сви расположиви подаци указују на постојање Друштва за заштиту игнеоса.

Из овога логично следи да је аутор рукописа морао и сам бити члан тог друштва, човек нашег доба који је отпутовао у прошлост, што је једино могао да учини уз помоћ једног или више игнеоса. То, опет, значи да игнеоси сигурно још постоје у неком тренутку који није овај наш, али из кога су у стању да одржавају везу са члановима Друштва. Та веза наводи нас на закључак да игнеоси још нису сасвим дигли руке од људског рода.

Ако је тако, онда нам преостаје да се упитамо следеће: може ли и остало човечанство поново да ступи у везу са игнеосима, и на који начин?

Сама песма пружа одговор на то питање. У њој се каже да су игнеоси нестали из наше средине јер више нису имали прилике да се друже са људима племенита срца, али се не тврди да таквих људи више уопште нема. Пре ће бити да су бучна саобраћајна средства нашег времена и необуздано ширење градске средине, укратко, загађење земље и неба производима онога што људи називају цивилизацијом натерали осетљиве игнеосе да се све више повлаче у самоћу из које им је, пак, било све теже да долазе у додир са људима мека срца.

Али, сада смо коначно открили поуздан начин да пронађемо скровиште игнеоса. Часописи као што је овај пружају нам могућност да пронађемо и окупимо довољан број истомишљеника. Можда ће игнеоси, кад поново буду стекли велики број пријатеља, осетити жељу да нам се врате.

Било је игнеолога који су ми у очи рекли да је тај њихов повратак само мој немогућ сан, да су људи племенита срца изумрли, баш као што се то једном веровало за игнеосе. Ипак, ја одлучно одбацујем такав песимизам и намеравам да га побијем помоћу реакција читалаца ове монографије. Скренућу вам пажњу да се на крају рукописа каже да Шагот и Морлет, иако су се растали, сада одржавају пријатељство дописујући се једном годишње:

„Али кад спусте се ноћи беле
И зимске отежају имеле,
Један се другоме писмом јаве,
Све што је било на папир
ставе..."

Чврсто верујем да међу читаоцима овог часописа има много људи племенита срца за каквим чезну наши пријатељи игнеоси изгубљени на неком острву у океану времена. Апелујем на све вас који ово читате. Има ли међу вама заиста некога ко не би пристао да бар једном годишње, као Морлет, седне и напише весело писмо свом пријатељу игнеосу?

Уверен да ћу добити велики број повољних одговора, очекујем будућност пун наде.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	ЈОШ ПИСАЦ, ШКРАБАЛО	ИЗБАВИТЕЉ	БАТИНА	ФАБРИКА ВОЗИЛА ИЗ КОПРА	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕ ГЛУМИЦЕ	БРОЈ РАЂАЊА, РОДНОСТ	РЕКА У ЈУЖНОЈ АМЕРИЦИ
ЧАСНО, ЧЕСТИТО							
ИСКРЦАЈ РОБЕ							
РАЗБИЈАТИ							
ВОЈНИЧКА БЛУЗА							
АНТУН БАРАЦ			МАСНА НАСЛАГА / ПРЕПОДНЕВНА ПРЕДСТАВА				
СОВЈЕТСКИ РЕЖИСЕР МИХАИЛ				ГЛАС РУСКЕ / КОМЕДИЈА МОЛИЈЕРА			
ПОЉСКИ ПИСАЦ МИЦКИЈЕВИЧ					ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА / "КАЛЦИЈУМ"		
СТРМИ ОДСЕК НА СТЕНИ (мн.)							НАЗИВНИК, ИМЕНИЛАЦ
ОЧИСТИТИ ЈЕЗИКОМ, ПОЛИЗАТИ							
ПЕРИОД ОД 10 ГОДИНА (мн.)	ИМЕ КАРЕЊИНЕ / НАУКА О МОРАЛУ				РЕКА У БУРМИ	"МЕТАР" / ВЕЛИКИ ЈУНАК	
▷							
"ДИНАР" / "ТОНА"		МОЋ, СНАГА	МРВИЦА / УРЊЕТАЧИ				
СТАНОВНИЦИ ИСТРЕ							
ЈЕДИНИЦА ЕЛЕКТРИЧНЕ СНАГЕ (KW)							
ТОРОКУШЕ							
ДИПЛОМАТСКИ СЛУЖБЕНИК	НИШТА (ТУРЦ.)			ГОРА У ХРВАТСКОЈ / ОМЕР-ПАША			
ОТРОВНА ТЕЧНОСТ, АМИНО-БЕНЗЕН							АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ МИКИ
ЈЕДАН РОДИТЕЉ ОД МИТЉА					$100 m^2$ / УЗВИК ПРИ СКОКУ		
ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ		ВИДИ, ГЛЕ / "АМЕРИЦИЈУМ"				"УРАН" / ИВАН РАОС	
РУСКИ ОПЕРСКИ ПЕВАЧ ФЈОДОР							
ИЗАСЛАНИЦИ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Излизан, слатина, казамат, еталони, закивак, Иро, Аса, т, Сењ, ч, истрага, Сеид, е, бешћутно, к, треф, тау, Ири, е, ласац, котлети, Ериксон, Суматра, жа, РИ, пагке, ж, Ануј, Пи, Нимајер, екитити.

НИКО КАО ОН

Исак Њутн

ДЕЧАК КОЈИ НИЈЕ ОБЕЋАВАО

ТОКОМ РАНОГ ШКОЛОВАЊА, МНОГО ПРЕ НЕГО ШТО МУ ЈЕ ЈАБУКА ПАЛА НА ГЛАВУ, ИСАК ЊУТН, КОЈИ СЕ СМАТРА НАЈВЕЋИМ НАУЧНИМ ГЕНИЈЕМ СВИХ ВРЕМЕНА, ДОБРО СЕ ЧУВАО ДА СЛУЧАЈНО НЕ ПОКАЖЕ НИ ТРУНКУ НЕКЕ НАТПРОСЕЧНЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ СВЕ ДОК ГА ЈЕДАН ШКОЛСКИ ДРУГ НИЈЕ ПРЕД СВИМА УДАРИО.

Исте 1642. године када је у Италији умро велики научник и астроном Галилео Галилеј, у енглеској варошици Вулсторпу родио се као посмрче Исак Њутн. Енглеском је беснео грађански рат између краља Чарлса I и Оливера Кромвела. У породици Њутнових мајка је преузела вођење мале фарме и како нису била времена за разбацивање новца, деца су стицала основно образовање у сеоској школи. Исак није показивао никакве знаке натпросечне интелигенције и време је проводио углавном у прављењу макета.

У дванаестој години мајка га је дала у Краљевску школу у оближњем граду Грентаму коју је век раније основао краљ Хенри VIII. Током првих месеци Њутн се по успеху налазио међу последњима у разреду. Једном га је школски друг, снажнији а и бољи ђак од њега, изазвао и пред свима ударио. Њутн није отрпео увреду, бесно се бацио на друга и туча се завршила тако што је будући научник тријумфално надвладао противника протрљавши му, на крају, нос о школски зид. Епизода и не би била вредна помена да Њутн од тада није почео озбиљно да учи и убрзо постао најбољи ђак у школи.

Такав успех довео га је 1661. на Тринити колеџ чувеног Универзитета у Кембриџу где је за тутора из математике добио сродну душу у личности професора Исака Бароа. Ни Бароу се на почетку школовања није истицао жудњом за научним сазнањима, поштовање другова стекао је безбројним тучама. Чак и кад је постао познати научник, задржао је љубав према истеривању правде и у то име се не мало пута потукао.

Кавгација Бароу, одлучан, осећајан и веома паметан, био је за повученог али пргавог Њутна идеалан учитељ. Њих двојица су одлично сарађивали и четири године пошто је Њутн дипломирао, Бароу се повукао с катедре за математику да би је уступио млађем и, како је чврсто веровао, бољем од себе Њутну.

Дуга у дугиним бојама

Нешто пре тога Енглеску је погодила катастрофална куга која је 1665. захватила Лондон однесавши само за два летња месеца 47 хиљада живота. Краљ је напустио престоницу, али се болештина појавила и у другим крајевима тако да у Енглеској више није било ниједног безбедног кутка. Власти су привремено затвориле све универзитете, а студенти су послати кући. И Њутн се обрео у родном Вулсторпу.

Ова пауза му је добро дошла да се на миру посвети истраживањима која су га тада занимала. Међу проблемима које је хтео да реши важно место заузимала је природа светлости. И Њутна су, као и раније астрономе, збуњивали разнобојни прстенови који су се појављивали око светлих предмета кад се посматрају рефракционим телескопом. Невоља је била што нису знали да „бела" светлост није уопште бела већ се састоји од мешавине других боја. Ову појаву први је протумачио Њутн.

Он је извео генијалан експеримент: кроз призму је пропустио сунчев зрак. Светлост се, пролазећи кроз призму, ломила и на изласку распадала на седам дугиних боја, од црвене до љубичасте. Затим је сваку од добијених боја, на пример љубичасту, пропустио кроз другу призму — и није се појавио нови спектар. Ово је био доказ да љубичаста није састављена од других боја, односно да је проста, и да је могуће направити ахроматски објектив, то јест сочиво које неће имати „лажну" светлост рефрактора и замућивати слику.

На жалост, није му пошло за руком да направи такав објектив, па је решио да конструише другачији, сасвим нов, телескоп. Две године раније шкотски математичар Џемс Грегори предложио је да се у телескопу уместо сочива постави огледало, али он сам није био вичан прављењу инструмената. Њутн је његову идеју разрадио и направио први рефлекторски телескоп на свету. Он није одговарао Грегоријевој замисли, али се њим лако руковало, па је као тип и данас у широкој употреби.

Зашто Месец не падне?

Постоји прича, чију је тачност потврдила Њутнова нећака у разговору с Волтером, да је младом научнику пало на ум да се позабави проблемима опште гравитације баш за време тог принудног распуста у Вулсторпу кад му је, док се одмарао у башти под дрветом, изненада на главу пала јабука. Он се, гледајући плод како се с његове главе котрља даље по земљи, упитао због чега је јабука пала надоле, а не у супротном смеру, према небу, и шта је то на њу утицало.

Ово је био само повод. Њутн је постепено дошао до закључка да је сила која је привукла јабуку она иста која Месец држи у орбити око Земље, а Земљу око Сунца... Тако се родила идеја о општој гравитацији према којој свака честица материје привлачи сваку другу честицу материје силом која слаби с повећањем њихових међусобних растојања.

Прича звучи сувише једноставно ако се не дода да је Њутну било потребно доста времена да изведе тако значајан закључак и много месеци упорног рада да му да одговарајућу математичку форму. Јабука може да нам послужи да лакше пратимо даљи развој догађаја.

Претпоставимо да дрво са кога је пала није било високо 20 већ 200 стопа, или чак 200 миља. И у том случају јабука би треснула на тло добијајући при паду све већу брзину. Исто би се догодило и да је дрво имало висину 239 хиљада миља, а то је раздаљина која дели Месец од Земље. Поставио је питање: због чега и Месец, попут јабуке, не падне на Земљу?

Одговор је дао сам Њутн: Месец не пада зато што се налази у непрекидном покрету. Блага идеја шта ово значи може се стећи ако кроз калем од конца протнемо канап и завежемо га, а други крај узмемо у руке и снажно завитламо. Калем неће пасти све док се креће тако брзо да канап држи затегнут. Може се рећи да сила Земљине теже делује на Месец слично као канап на калем.

Интеграли за личну употребу

Претпоставимо сада да човек који држи канап с калемом у покрету изненада пусти канап. Калем би у том случају одлетео у правој линији. Ако занемаримо привлачну силу удаљеног Сунца, видимо да би и Месец отпловио ко зна где, али у правој линији, кад на њега не би деловала Земљина тежа. Њутн је закључио да би свако тело које се креће наставило своје праволинијско кретање уколико на њега не би деловала спољна сила. Ово је суштина чувеног закона инерције коју је, као својство свих тела у природи, први запазио Галилеј, а Њутн доказао и математички формулисао.

Њутну је била позната сила Земљине теже на површини Земље и према његовим прорачунима Месец би „падао" 15 стопа у минуту (што би одговарало размаку између M1 и M2 на дијаграму). Ова рачуница, међутим, није одговарала посматрањима према којима је Месец за један минут „падао" за растојање од 13 стопа. Њутн никако није био задовољан.

У ствари, кад су у питању таква израчунавања, тело какво је Земља понаша се као да му је цела маса концентрисана у једној јединој тачки у самом средишту Земљине кугле, он је морао да зна растојање између средишта и површине, односно Земљин полупречник.

Дијаграм, који није у размери, приказује Месечеву путању око Земље. Кад да не би било Земље, могли бисмо замислити да Месец пут од M до M1 прелази за један минут. Али, Земљина гравитациона сила не да му да се креће равномерно и праволинијски већ га „вуче" у положај M2. Сликовито би се могло рећи да Месец од M1 до M2 „пада" за један минут и да ће непрекидно наставити да „пада" у правцу стрелице на кружници, па се зато никада неће заиста приближити површини Земље.

Насловна страна књиге „Математички принципи природне филозофије", издање из 1723. године.

Четири типа рефлексионог телескопа: 1. Грегоријев: светлосни зраци пролазе право наниже кроз отворену цев док не падну на параболично огледало при дну. Одатле се одбијају до малог конкавног (издубљеног) огледала које их затим враћа одбијајући их кроз рупу у средишту главног огледала где се у жижи формира лик; 2. Касгренов: принцип је исти као код претходног само је мало огледало конвексно (испупчено); 3. Њутнов: и овде зраци светлости с удаљеног тела падају право наниже кроз отворену цев, а параболично огледало их одбија назад на мало равно огледало постављено под углом од 45°. Оно их скреће кроз рупу на зиду цеви где се скупљају у жижу. Изведену слику окулар увећава на уобичајен начин. Код овог типа гледа се са стране у цев, а не одоздо кроз цев; 4. Рефлектор с главном или примарном жижом. Лик се посматра у самој цеви где је кабина или се снима.

Понегде може да се прочита како се Њутн пребацио за две стопе Месечевог „пада" само зато што је за Земљин полупречник узео погрешну вредност. Ово уопште није тачно. Једина истина је да је у математици постојала „карика која недостаје", па је Њутн тек годинама касније успео да је пронађе. У међувремену је, да би уопште био у стању да математички уобличи своје законе, морао да измисли једну сасвим нову грану математике коју данас зовемо диференцијалним или интегралним рачуном.

Ченао је да Хук умре

Када је престала опасност од епидемије, Њутн се вратио у Кембриџ, а 1672. изабран је за члана Краљевског друштва, научног тела основаног за владавине Чарлса II које би одговарало Академији наука. У то време Њутн је био готово непознат, поготово ван научних кругова. О својим истраживањима гравитације је ћутао и његов први званични допринос астрономији је рефлекторски телескоп који га је и довео у Краљевско друштво. Ту је одмах дошао у сукоб с једним другим уваженим чланом који се звао Роберт Хук и који је у Њутновом животу одиграо важну улогу.

Хук је био седам година старији, физички слаб и неугледан, раздражљив, усамљеник, сумњичав и до лудила љубоморан на туђе успехе. Он је имао обичај да, бар на речима, присваја туђе изуме и дела што не значи и да је био непоштен. Напротив, веровао је у оно што је тврдио и био је, без сумње, сјајног ума. Огледао се на готово свим пољима науке. Он је измео кардански зглоб познат сваком механичару, направио је и више метеоролошких инструмената међу којима и хигрометар за мерење влажности ваздуха. С друге стране, како га је све занимало подједнако и истовремено, он није имао даха да сваку ствар доведе до краја и, мада је био изврстан математичар, Њутну није досезао ни до колена.

Хук је морао да призна како је рефлекторски телескоп веома значајан инструмент, давши до знања да је и сам конструисао сличан још 1664. али је оштро критиковао Њутнове теорије о саставу светлости. Њутн, опет, никако није волео критике, лако се врећао, а изнад свега је мрзео да се упушта у расправе. Пошто је изменио неколико љутитих речи с Хуком, повукао се и чак одбио да објави добар део својих научних открића. Његова најзначајнија истраживања о природи светлости, штампана као део књиге „Оптика", остала су необјављена све до 1704. године, односно до после Хукове смрти.

Згранути Халеј

Најугледнији чланови Краљевског друштва тога доба били су, поред Хука, Едмонд Халеј, данас широм света познат по радовима у вези с чувеном кометом која носи његово име, и сер Кристофер Рен, славнији као архитект Катедрале св. Павла у Лондону него као професор астрономије Оксфордског универзитета. Године 1684. Хук, Халеј и Рен заједнички су размотрили проблем гравитације и дошли до закључка да је отприлике оно што је касније названо Њутновим законом гравитације тачно.

Хук је и објавио књигу о гравитацији са закључцима сличним онима до којих је дошао Њутн за време куге. Такође је знао да се привлачна сила између два тела смањује што су тела удаљенија једно од другог и веровао је да је открио величину тог слабљења. У ствари, наслућивао је о чему се ради, али није био дорастао да то математички и докаже. Пошто то нису били у стању ни Халеј ни Рен, Халеј је свратио до Кембриџа да поразговара с Њутном чије је математичке способности необично ценио.

Може се замислити колико се Халеј изненадио кад је сазнао да је Њутн тај проблем решио пре много година, али га није објавио и чак изгубио и све забелешке! Халеј је успео да убеди Њутна да поново направи све прорачуне. Њутн се по други пут прихватио истог посла и током 1685. и 1686. интензивно је радио на делу које је назвао »Philosophiae Naturalis Principia Mathematica« („Математички принципи природне филозофије"), познатом под скраћеним именом »Principia«.

Најзначајнија књига на свету

Халеј је замислио да се књига појави у издању Краљевског друштва што се показало као немогуће јер је Друштво имало новчаних проблема. То је био само додатак Халејевој оправданој стрепњи да ћудљиви Њутн, кога је Хук стално изазивао, може лако да се предомисли и одбије да се „Принципи" уопште штампају. Због тога је понудио да о свом трошку изда дело и „Принципи" су се коначно појавили и изазвали праву сензацију.

Њутн је провео петнаест месеци интензивног рада у писању овог дела и сматра се да је то највећи ментални напор који је икада учинио један човек. У сваком случају „Принципи" су за сва времена овековечили Њутново име разрешивши једним потезом проблеме који су астрономе вековима мучили.

Помоћу Њутновог закона гравитације који гласи: ИНТЕНЗИТЕТ СИЛЕ КОЈОМ СЕ ПРИВЛАЧЕ ДВА ТЕЛА УПРАВО ЈЕ СРАЗМЕРАН ЊИХОВИМ МАСАМА, А ОБРНУТО СРАЗМЕРАН КВАДРАТУ ЊИХОВОГ РАСТОЈАЊА било је могуће израчунати масе разних небеских тела, одредити им путање, протумачити све могуће физичке појаве. Тријумф закона класичне или Њутнове механике и посебно закона гравитације представљају теоријска открића планете Нептуна у 19. и Плутона у 20. веку.

„Принципи" су, поред небеских тела и астрономије, објаснили још много шта, на пример плиму и осеку чији узроци дотад нису били познати. Немогуће је описати такву књигу у неколико редова, а они који су је прочитали, у време када је први пут објављена као и данас, редовно запрепашћује како је један човек био у стању да дође до тако генијалних научних открића. Година 1687. када су објављени Њутнови „Принципи" сматра се једном од најзначајнијих за науку.

Пргава душа, блистав ум

Исак Њутн није био човек без мана и грешака, а неке његове идеје данас звуче у најмању руку чудно. Он је, рецимо, доста времена посветио алхемији, квази-науци помоћу које се од других материја добија злато. Оно, наравно, није било једини циљ алхемичара који су трагали и за скривеним истинама, бескрајним животом и вечитом младошћу.

Њутн је то сматрао могућим и пажљиво је проучавао старе рукописе не би ли у њима пронашао скривена значења. За њим је остала хрпа алхемичарских бележака које се тек сада систематски проучавају да би се видело имају ли било какве вредности осим историјске.

Врлина звана толерантност Њутна није красила па се више пута нашао у жестоким препиркама с другим научницима. Ту спада и дугогодишње непријатељство између њега и немачког математичара Готфрида Лајбница због диференцијалног рачуна. У ствари, и Њутн и Лајбниц истовремено су дошли до истог открића, Њутн га је вероватно први практично применио, али је Лајбницов систем био згоднији и стога опште прихваћен. Жучна свађа због интеграла беснела је све до Лајбницове смрти 1716. године.

Сами „Принципи", који су за астрономију учинили више него иједно дело пре или после њих, довољни су да искупе Њутнове људске слабости и занемарљиве људске грешке. Треба имати у виду да су „Принципи" само један део Њутновог дела, па разумети због чега се он сматра највећим научним генијем људског рода.

Овај пргави геније живео је 40 година после објављивања „Принципа" и доживео још два њихова издања настављајући да се бави и науком и другим активностима, на пример политиком. Године 1705. краљица Ана доделила му је титулу витеза а постао је и председник Краљевског друштва.

Њутн је поживео осамдесет пет година, све до 1727. Сахрањен је у Вестминстерској опатији у срцу Лондона где почивају великани Енглеске.

Б. Дожић

БЕОГРАД *** МАКЕДОНСКА 29
11001
МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

Верујемо — биће места

Шта све могу да упишем после IV године машинске струке и где бих могао да се запослим ако бих завршио пољопривредни факултет. Какав успех треба да имам да бих се уписао на њега?

ЧИТАЛАЦ
из Крагујевца

Са четвртим степеном машинске струке можеш да конкуришеш за упис на електротехнички, машински, природно-математички, рударско-геолошки, саобраћајни, технолошко-металуршки, технички, шумарски, пољопривредни и факултет организационих наука. У Крагујевцу не постоји пољопривредни факултет. Теби је свакако најближи Агрономски факултет (припада крагујевачком универзитету) који се налази у Улици Цара Душана 34 у Чачку.

За упис на прву годину студија, равноправно могу да конкуришу кандидати који имају IV степен једне од следећих струка: пољопривредне, хемијско-технолошке, прехрамбене, шумарске, дрвопрерађивачке, ветеринарске, здравствене, природно-техничке, делатности личних услуга, машинске и економско-комерцијалне. Међутим, ако се на конкурс пријави већи број кандидата од броја који може да буде уписан, међу њима ће се извршити избор до конкурсом предвиђеног броја према мерилима и на начин предвиђен Заједничким условима конкурса без квалификационих испита. Успех из групе предмета од значаја за студије на овом факултету вреднује се на основу четири оцене из следећих предмета претходног образовања твоје струке: машински материјали и организација производње из трећег разреда. Студије агрономије трају 4 године.

На питање где ћеш моћи да се запослиш кад постанеш дипломирани агроном не можемо да ти одговоримо јер је тешко предвидети ко ће све и где кроз 4—5 година тражити стручњаке овог профила. Међутим, како је пољопривреда једна од узданица наше привреде верујемо да ће за агрономе бити места.

Рукомет

Нас две живимо у Сарајеву и волеле бисмо да тренирамо рукомет. Молимо те да објавиш адресу неког клуба.

ЛАНА и ЖАНА,
Сарајево

У Сарајеву постоји неколико женских рукометних клубова. Међу њима су „Босна", Максима Горког 2 и „Жељезничар" Динарска 27.

Писмо недеље

ХОЋУ ЛЕП ГЛАСИЋ

Како да постигнем да имам танак и леп гласић да бих постала члан школског хора?

МАЈА БЦЕЛЕБЦИЋ
Загреб

Драга Мајо, бојимо се да се ту не да много учинити. Глас се може развијати, школовати, али тешко да се може променити. То је нешто о чему одлучује природа. Уосталом, због чега би морала да имаш баш танан гласић? Сасвим лепо звучи и „пунији".

Скупља дара него мера

Наш разред жели да зна колико кошта килограм папира јер смо одлучила да га скупљамо. Још један проблем нам представља то што не знамо коме и како да га пошаљемо. Молимо те да на наше писмо одговориш јер не знамо коме другом да се обратимо.

VI РАЗРЕД,
Црљенац

У Београду се откупом старог папира, по цени од 3,5 динара, килограм бави неколико радних организација за прераду и промет секундарних сировина од којих ћемо поменути само две: „Инос Београд", ООУР Папир сервис, Вишњичка 67 и Трговинско предузеће „Кнежевац", Ослобођења 39. Међутим, не бисмо вам саветовали да папир који ћете сакупити шаљете поштом јер може да се догоди да поштарину доплатите из својих џепова. Наиме, распитујући се у пошти сазнали смо да бисте за пакет тежине до 10 кг платили 72,60 динара (на то још треба додати износ који се наплаћује за вредност пакета). Значи, за 10 кг папира добили бисте 35 динара, а за поштарину платили око 80 динара. Очигледно, скупљање папира вам се не би исплатило. Зато вам предлажемо нешто друго: јавите се откупној станици пожаревачког „Отпада" који већ неколико месеци води велику акцију прикупљања папира. Она ће вам свакако послати своје возило. Станица се налази у Улици Љубичевски пут 22, а телефон јој је 21-427.

Игре пуног Месеца

Молимо те да напишеш нешто о месечарима, откуд им сигурност да ходају по жици? Да ли је месечарење болест и може ли да се излечи?

ГОЦА И ТАЊА,
Пландиште

Реч месечарство или сомнабулизам потиче од латинских речи somnus, сан и ambulare, ходати, шетати. Већ из самог корена види се и њено значење, али и то да оно што ми зовемо месечарством нема много везе с Месецом. Не могавши да објасне многе појаве у природи, људи су често прибегавали тумачењима која су била на граници фантастичног. Тако се веома дуго веровало, а верује се чак и данас, да Месец необичним силама утиче на неке људе и подстиче их на шетњу у сну. Веровало се и да он буди вештице да играју под његовом светлошћу и то у време пуног Месеца. Развијајући даље фантазију, људи су месечарима приписивали разне моћи као што је да сигурно и стабилно ходају по жици, ивицама провалије или кровова. Владало је и уверење да месечаре не ваља будити док ходају. Истина је сасвим другачија.

Месечарство је стање слично спавању, али човек при том врши неке радње којих се касније у будном стању не сећа. Неки научници тврде да ово стање може да се изазове и хипнозом. Месечарство може да буде знак неког органског оштећења које је могуће утврдити помоћу снимка електроенцефалограмским апаратом. У том случају, неопходна је помоћ стручњака, неуропсихијатра, и лечење лековима. Месечарство може да се јави и код особа које су у посебном психичком стању изазваном неспоразумима у породици, школи, на радном месту. И у овом случају неопходна је помоћ неуропсихијатра или психолога који ће применити одговарајућу психотерапију.

Свемогућа храна

Имам 12 година, висока сам 156 цм а тешка 60 кг. Из ових података ти неће бити тешко да закључиш да сам дебела. На плажу не смем да идем а и часови физичког васпитања су за мене мучни јер ми се другарице и другови подсмевају. Хтела бих да смршам али не знам како. Још бих те молила да ми кажеш шта да радим с ноктима: мали су, па увек кријем руке. Мислила сам да то има неке везе с нервима па сам ишла лекару али ми је он рекао да сам потпуно здрава.

ЧИТАТЕЉКА
из Београда

За 12 година и 156 cm висине, 60 kg је мало више. Према томе, треба их смањити и то уз помоћ родитеља. Замоли маму да на сто не износи слаткише, теста, масну храну, кромпир, већ што више поврћа и воћа. Количине које ћеш појести нека буду умерене. Нипошто не избегавај оброке јер гладовање може да изазове нежељене последице. Ако имаш могућности, иди што чешће на пливање и бави се спортовима који ти се највише свиђају. И — не очекуј чудо. Резултата ће бити

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Божица Марић, 75246 Челић, село Миросавци 34 — 13 година, сакупља значке, марке и салвете, воли забавну музику

Радојка Новаковић, 43211 Предавал, Предавац 210 — 12 година, сакупља значке, налепнице и хемијске оловке, воли музику и спорт, посебно фудбал, навијач Динама

Данијела Филиповић, 11300 Смедерево, Железничка 98 — 10 година, воли музику и спорт

Мидхат Кеврић, 71300 Високо, Кула Бањер — 18 година, воли спорт, народну и рок музику, навијач Црвене звезде

Александар Рајковић, 26223 Гај, Мало Бавaниште — 17 година, одговара на свако писмо

Горан Диновски, 91000 Скопље, Ул. Мито Хаџивасилев 14, кула 12, стан 5, Градски зид — 19 година, сакупља постере и плоче

Ненад Костић, 22318 Голубинци, Шимановачка 52 — 10 година, жели да упозна вршњаке из Француске

Мајид Авдичевић, 71323 Илијаш, Улица 28. јула — воли све што воле млади

Тања Јакшић, 54551 Белишће, Илије Валкаја 32 — 13 година, тренира кајак, воли путовања и добру музику, сакупља писма, значке, привеске, џепне календаре и разгледнице

Естера Болић, 57000 Задар, Пут црвених кућа 13а — 12 година, сакупља фотографије и постере Сребрних крила, Нових фосила и Битлса

Радена Лазаревић, 22324 Бешка, ОШ „Браћа Груловић", VII/2 — 13 година, одговара на свако писмо

само ако будеш довољно упорна. Ако их после неколико месеци не буде, јави се са родитељима Хигијенском заводу који се налази у Улици доктора Суботића 7, где ћеш после прегледа и разговора добити одговарајуће савете.

Што се ноктију тиче, мажи их неком хранљивом кремом (могу се наћи у свакој парфимерији) и повремено их држи по 10—15 минута у мешавини маслиновог и бадемовог уља. Треба да знаш да је и за квалитет ноктију важна разноврсна храна: правилно смањивање тежине повољно ће се одразити и на твоје нокте.

Да буде постојано

Молим те да напишеш нешто о пореклу имена Стојанка, Светлана и Славенко.

СТОЈАНКА ДУГАЛИЋ,
Краљево

Стојанка је женски облик имена Стојан, које се давало детету у жељи да буде постојано, чврстог

здравља. Име Светлана је настало од придева светао а раширило се под утицајем руског језика. Славенко је настало од Славен (Словен).

Сребрних 50 динара

Имам новчић на коме се с једне стране налази двоглави орао с грбом на грудима. На истој страни пише да је новчић издат 1938. године и да му је вредност 50 динара. На другој страни је глава неког човека и натпис Петар II краљ Југославије. Молио бих те да ми кажеш да ли овај новчић има нумизматичку вредност и да ли је заиста од сребра као што сам чуо?

М. Б.
Нови Сад

Новчић који имаш је заиста од сребра а што се тиче његове нумизматичке вредности, она није

велика јер тог новца има у „великим количинама". Ипак, за њега би могао да добијеш 180 динара, толико вреди сребро од кога је искован.

Шаљива песма

Недавно сам у новинама прочитала реч куплет па бих те молила да ми објасниш шта значи?

ЧИТАТЕЉКА
из Обреновца

Куплет, од француског couplet, лака је и шаљива песма са рефреном која се појављује као самостална композиција или, што се често догађа, као нумера у неком водвиљу.

Први је Јелоустон

Да ли знаш где је основан први национални парк у свету?

ТОМИСЛАВ М.
Нови Сад

Први национални парк у свету основан је 1872. године у САД: то је чувени Јелоустонски парк у коме једну од природних реткости представљају гејзири, врела из којих повремено избија вода у облику водоскока високог и по неколико десетина метара.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Чедељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

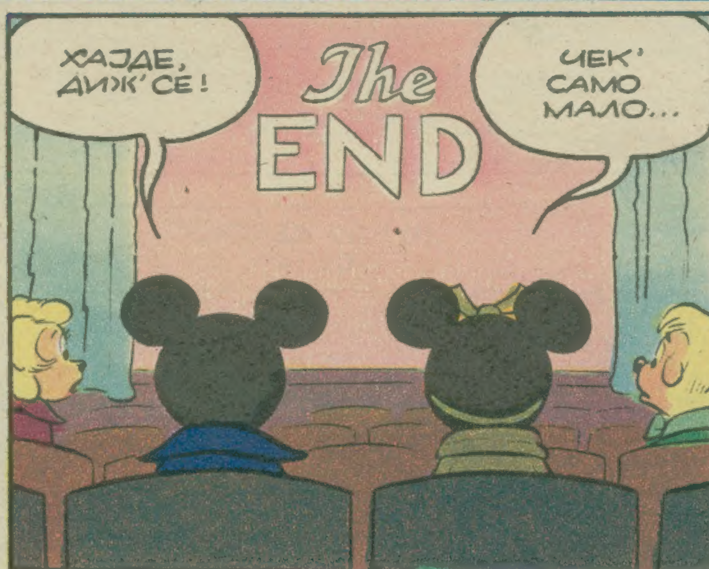
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

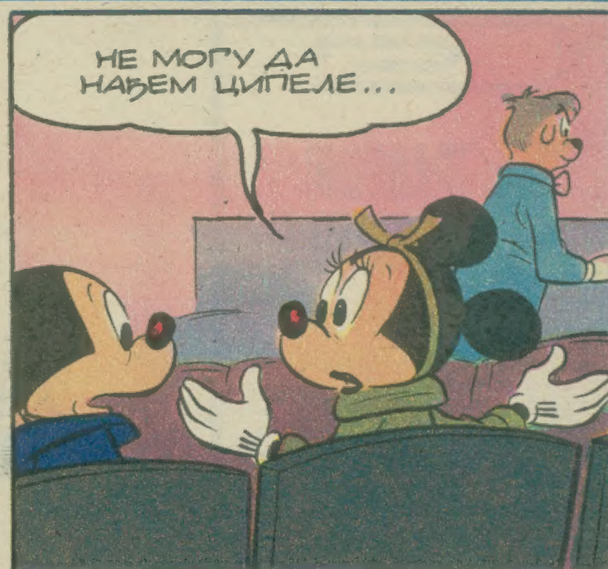
ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

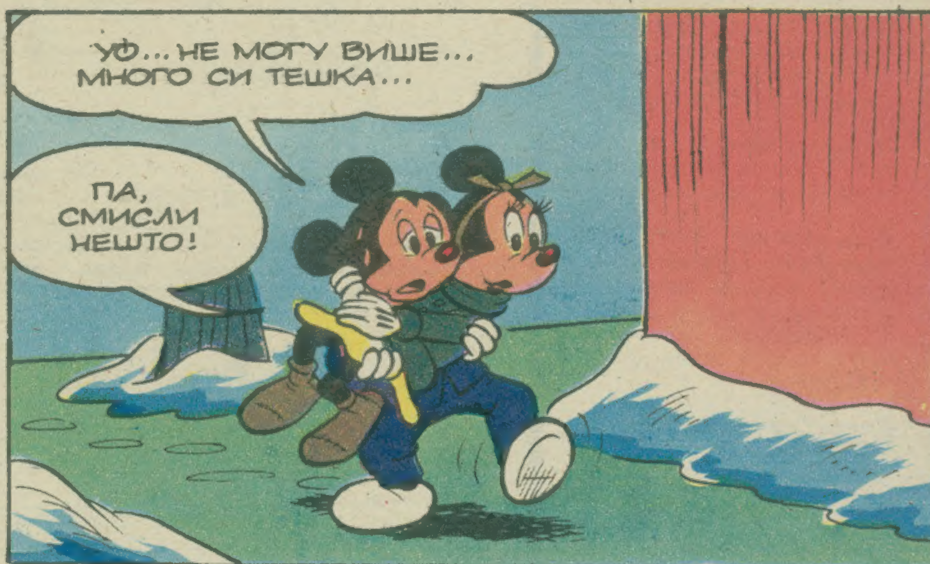

ХАЈДЕ, ДИЖ' СЕ!
The END
ЧЕК' САМО МАЛО...

НЕ МОГУ ДА НАЂЕМ ЦИПЕЛЕ...

ОТКУД ТИ САМО ИДЕЈА ДА СКИНЕШ ЦИПЕЛЕ У БИОСКОПУ...
МОРАЛА САМ...
ДАНАС

...ТОЛИКО СУ МЕ ЖУЉИЛЕ, ДА САМ ВИДЕЛА СВЕ ЗВЕЗДЕ...
УФ!

НЕ МОГУ НИ КОРАКА ДАЉЕ! СМРЗЛА САМ СЕ!
МОРАЋУ ДА ТЕ НОСИМ...
Distributed by King Features Syndicate.

УФ... НЕ МОГУ ВИШЕ... МНОГО СИ ТЕШКА...
ПА, СМИСЛИ НЕШТО!

ДА МАУЧЕМ, КАЖЕШ... МИЈАУ! МАУУУ!
ШИЦ!
ШТА ЋЕШ... ФЕБРУАР ЈЕ!
Copyright © 1982 Walt Disney Productions World Rights Reserved

...И ПРЕСТАНИ ДА СЕ ПРАВИШ ТОЛИКО ВАЖАН!
ШКРИИИП!
ПЛОП!
2-21